

Doc. Ing. arch. Ivan VOREL, CSc.
autorizovaný architekt ČKA, člen IFLA

A TELIER V

projektová a expertní kancelář v oboru urbanismu, krajinného plánování a ochrany přírody
Nevanova 1066/52, 163 00 Praha 6, atelier.v@volny.cz

PRŮMYSLOVÁ ZÓNA PŘESTANOV – CHABAŘOVICE EUROFORM

Posouzení vlivu navrhovaného záměru na krajinný ráz
dle ustanovení §12 zák. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Objednatel:

EUROFORM spol. s r.o.
Malá Štupartská 634/7, 110 00 Praha 1
IČ 45241716

Zpracovatel:

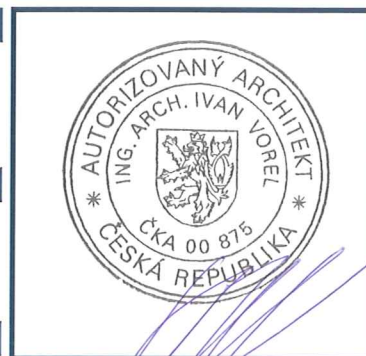
Ing. arch. I. Vorel – ATELIER V
Nevanova 1066/52, 163 00 Praha 6
IČ 15896871

Autoři posouzení:

doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc., aut. arch. ČKA, člen IFLA
doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D., Ing-Paed IGIP

Datum:

srpen 2012

OBSAH PRÁCE

1	ÚVOD, CÍL, SPECIFICKÉ OTÁZKY A POSTUP POSOUZENÍ	3
1.1	Úvod, východiska a cíl posouzení	3
1.2	Specifické otázky hodnocení - legislativní rámec	3
1.3	Specifické otázky hodnocení - odborný a metodický rámec	4
1.3.1	Znaky krajinného rázu	4
1.3.2	Metodika	6
1.4	Výchozí podklady	8
2	VYMEZENÍ HODNOCENÉHO ÚZEMÍ	10
2.1	Popis NS s ohledem na možné vlivy na KR	10
2.2	Vymezení oblasti KR	15
2.3	Vymezení hodnoceného území	15
3	HODNOCENÍ – IDENTIFIKACE ZNAKŮ KR	18
3.1	Přírodní charakteristika KR a její znaky	18
3.1.1	Obecná přírodní charakteristika	18
3.1.2	Indikátory přítomnosti přírodních hodnot	24
3.1.3	Identifikace a klasifikace znaků přírodní charakteristiky	26
3.2	Kulturní a historická charakteristika KR a její znaky	27
3.2.1	Obecný historický vývoj území	30
3.2.2	Indikátory přítomnosti kulturních a historických hodnot	40
3.2.3	Identifikace a klasifikace znaků kulturní a historické charakteristiky	40
3.3	Vizuální charakteristika – estetická atraktivnost, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy, prostorová skladba a konfigurace prvků	43
3.3.1	Úvod	43
3.3.2	Pojmy analýzy krajinné scény	43
3.3.3	Identifikované a klasifikované znaky vizuální charakteristiky	48
4	POSOUZENÍ MÍRY VLIVU NS NA IDENTIFIKOVANÉ ZNAKY A HODNOTY	50
4.1	Vliv NS na zákonná kritéria krajinného rázu	50
4.1.1	Vliv na přírodní hodnoty	50
4.1.2	Vliv na kulturní a historickou charakteristiku	50
4.1.3	Vliv na ZCHÚ	51
4.1.4	Vliv na VKP	51
4.1.5	Vliv na kulturní dominanty	52
4.1.6	Vliv na estetické hodnoty krajiny, na harmonické měřítko a vztahy	52
4.2	Souhrnná tabulka	59
4.3	Závěr	62

1 ÚVOD, CÍL, SPECIFICKÉ OTÁZKY A POSTUP POSOUZENÍ

1.1 Úvod, východiska a cíl posouzení

- (1.1.1) Obsahem předložené studie je posouzení navrhované stavby (dále jen „**PZPCH-EUR**“, event. „**NS**“) průmyslové zóny Přestanov–Chabařovice Euroform (PZPCH-EUR) v k. ú. Chabařovice, obec Chabařovice, Ústecký kraj, z hlediska zásahu do krajinného rázu (dále jen „**KR**“) ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon**“).
- (1.1.2) Cílem této studie je především zjištění, zda PZPCH-EUR respektuje **tzv. zákonná kritéria krajinného rázu**, tj., zda **a)** nesnižuje estetickou a přírodní hodnotu KR, **b)** bere ohled na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítka krajiny a harmonických vztahů v krajině.
- (1.1.3) Tento materiál se **nebude týkat** posouzení dalších aspektů výstavby NS, které nesouvisí s problematikou KR dle dikce zákona, tj. dopravními, stavebně-technickými, ekonomickými či realizačními otázkami, nakořik nesouvisejí s charakteristikami KR. Nebude se vztahovat ani na posouzení souladu s platnou územně plánovací dokumentací, neboť to by vybočovalo z rámce zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

1.2 Specifické otázky hodnocení - legislativní rámec

- (1.2.1) Ochrana KR je zakotvena v **§12 zákona č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny:
- (1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činnostmi snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, estetických hodnot, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítka a harmonických vztahů v krajině.*
- (2) K umístování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.*
- (3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.*
- (4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody 9a)*
- (1.2.2) Každá krajina má svůj ráz ve smyslu § 12 zákona. Každou krajinu je možno popsat pomocí přírodní, kulturní a historické charakteristiky. KR je však v různých oblastech a lokalitách (místech KR) různě výrazný, různě čitelný. V určitých situacích jsou znaky jednotlivých charakteristik KR dobře zřetelné a spoluvytvářejí jedinečnost a nezaměnitelnost krajinné scény – vizuálně vnímaného obrazu krajiny. V jiných typech

krajiny jsou znaky KR nezřetelné, ty výraznější nejsou příliš četné a celkově vzniká krajina, která zdánlivě není ničím specifická ani zajímavá.

- (1.2.3) Ochrana KR bere v úvahu skutečnost, zdali jsou v krajině přítomny cenné znaky KR nebo ne. Pokud navrhovaný záměr zasahuje do méně významných a nepříliš cenných znaků a hodnot, může být brán jako únosný. Někdy nemůže zasahovat do cennějších znaků a hodnot, protože takové nejsou vůbec v krajině přítomny.
- (1.2.4) Z toho vyplývá, že v krajině s výraznými a jedinečnými znaky a hodnotami KR bude umisťování staveb a záměrů využití území narážet na požadavky ochrany KR dle § 12 mnohem více než v krajině, kde takové znaky a hodnoty nejsou. Stavba nebo záměr se bude muset v cenné krajině více přizpůsobovat zachování znaků a hodnot KR nebo ji v daném rozsahu, objemu a architektonickém řešení nebude možné realizovat vůbec. V ostatních typech krajiny budou omezení z hlediska ochrany KR slabší nebo vzhledem k absenci zákonných znaků a hodnot nebudou stanoveny žádná omezení.

1.3 Specifické otázky hodnocení - odborný a metodický rámec

1.3.1 Znaky krajinného rázu

(1.3.1.1) Charakter krajiny je fenoménem, který se vyznačuje dvěma důležitými vlastnostmi. Je to **proměnlivost** a **neopakovatelnost**. Neobyčejná rozmanitost přírodních a kulturních podmínek vytváří různorodé obrazy krajiny (pojmem „obraz“ vyjadřujeme vnější projev vnitřní struktury). Příkladem je např. krajina členitých pahorkatin, rybníčních pánví, údolí velkých řek nebo krajina s převažujícím pokryvem lesů, s intenzivním zemědělstvím v nížinách nebo s rozsáhlými plochami sadů, krajina více či méně urbanizovaných (dokonce urbánních či suburbánních) nebo industrializovaných (event. postindustriálních) území. Důvody proměnlivosti charakteru krajiny tkví v přítomnosti a nepřítomnosti určitých znaků, v jejich vizuálním projevu, výraznosti a jedinečnosti, kombinaci a prostorových vztazích.

(1.3.1.2) Jsou to tedy tzv. „**znaky krajinného rázu**“, které odlišují od sebe různé oblasti a místa v krajině a které zároveň mohou být různým segmentům krajiny společné. Tyto znaky jsou převážně vizuálně vnímatelné v krajinné scéně. Jsou to rysy georeliéfu, přítomnost určitých specifických vodních prvků, které určují charakter dílčích scénérií a projevují se i v celkových panoramatech krajiny. Je to také charakter porostů odpovídající přírodním podmínkám toho či onoho místa nebo oblasti. Stejný význam jako přírodní prvky mají pro vizuální scénu též prvky kulturní (civilizační). Jedná se o způsoby hospodářského využívání krajiny, o formy osídlení (včetně polohy sídel v krajině), o strukturu sídel a architektonický výraz jednotlivých staveb (forma, hmota, půdorys, materiály, barvy, architektonické detaily). Kulturní prvky a jejich vazby spoluvytvářejí krajinnou scénu a podobně jako přírodní prvky dotvářejí prostorovou skladbu, výraznost a nezaměnitelnost scénérií. Navíc velmi výrazně spoluvytvářejí harmonii či disharmonii měřítka krajiny a také se výrazně projevují v harmonii či disharmonii vztahů v krajině.

Těmito vlastnostmi jsou spouřčovány také další důležité vizuální aspekty krajinné scény – prostorové členění krajiny, morfologie jednotlivých prostorů a uspořádání (konfigurace) jednotlivých prvků. Tak vznikají důležité znaky KR, jakými je uzavřenost či otevřenost scény, způsob vymezení prostoru, návaznost jednotlivých prostorů, uspořádání a tvar horizontů, uspořádání dominant a podobně.

(1.3.1.3) V krajinných scénách různých segmentů krajiny často nalézáme společné znaky. Hovoříme o krajinách podobného charakteru a máme na mysli především vizuální projev různých prvků, jevů a rysů krajiny - vizuální scénu. V přítomnosti společných

základních znaků přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky tkví podstata určitých typů krajinného rázu. Rozmanitost krajiny je však neobyčejná. K tomu přispívá neopakovatelnost situací, diverzita, výraznost a jedinečnost jednotlivých znaků KR, prostorové uspořádání – konfigurace hmotných prvků krajinné scény a proměnlivost měřítka.

- (1.3.1.4)** Některé znaky KR náleží jak mezi znaky přírodní charakteristiky, tak i mezi znaky kulturní a historické charakteristiky. Za znaky přírodní charakteristiky musíme brát přítomnost a vizuální projev (někdy se však přítomnost určitého přírodního prvku nemusí vizuálně projevovat) přírodních prvků. Může se přitom jednat nikoliv o přirozeně vzniklé a vyvíjející se ekosystémy, nýbrž o uměle vzniklé a udržované prvky. V tomto smyslu je znakem přírodní charakteristiky alej cenných dubů, starobylá lovecká obora nebo skladba orné půdy a ovocných sadů. Tyto prvky budou současně znaky kulturní a historické charakteristiky – alej jako součást komponovaného areálu, obora a skladba zemědělské půdy a sadů jako významný doklad struktury feudálního hospodářského celku.
- (1.3.1.5)** Ráz krajiny je výrazně ovlivněn charakterem přírodních složek a jejich vizuálním projevem v krajinné scéně. Přírodní hodnota KR je tvořena hodnotou přírodovědnou a hodnotou vizuální (správněji senzuální). Zatímco přírodovědná hodnota je dána součtem měř vzácnosti (ojedinělosti), dochovanosti a ohroženosti daného přírodního či kulturně-přírodního prvku, složky nebo celého ekosystému, vizuální či senzuální hodnota prvku nebo složky spočívá v podílu na utváření celkového působení krajiny na smysly člověka a velikosti ovlivněného území (CULEK, 2006). Podle Culka můžeme přírodní podmínky tvořící charakter krajiny rozdělit na pět složek a to na složku topografickou (georeliéf), petrologicko-pedologickou, hydrologickou, atmosférickou a biotickou. Přírodovědná hodnota se nemusí výrazněji projevit v krajinné scéně a ovlivní KR pouze omezeně. Přesto je ve smyslu §12 zákona míra zásahu do přírodních (tedy i přírodovědných) hodnot jedním z kritérií ochrany KR. Je to proto, že KR je sice především kategorií vizuální, ale význam místa a cennost jednotlivých znaků se na výraznosti a zvláštnosti KR podílí.
- (1.3.1.6)** Často se při hodnocení KR objevuje otázka, zdali lze hodnoty, které jsou chráněny podle jiných částí zákona č. 114/1992 Sb., než je §12, považovat za přírodní hodnoty ve smyslu tohoto paragrafu. Přírodní hodnoty krajiny, spočívající např. v přítomnosti cenných biotopů a přirozených ekosystémů, mohou být do určité míry viditelné a spoluvytvářejí krajinnou scénu a dílčí scenérie. Tyto přírodní hodnoty jsou již velmi často chráněny existující legislativou jako významné krajinné prvky, součásti ÚSES, zvláště chráněná území, památné stromy a plochy soustavy Natura 2000. Přítomnost lokalit chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. lze při identifikaci znaků KR považovat za indikátory přítomnosti přírodních hodnot. Samotnou skutečnost, že se např. jedná o maloplošné ZCHÚ nelze tedy považovat za hodnotu KR. Tou je cennost vlastní lokality a její vizuální projev, tvořící spolu znak přírodní charakteristiky. Zásah navrhované stavby do ZCHÚ je však tzv. kritériem ochrany KR dle §12 zákona.
- (1.3.1.7)** Krajina v sobě skrývá stopy kulturního a historického vývoje. Jsou to stopy hovořící o kulturním vývoji, o vývoji filosofie a umění, o hospodářském vývoji, o technických schopnostech a vyspělosti, o citovém vztahu ke krajině a k její kráse. Tyto stopy dokládají odlišnosti a specifické rysy vývoje krajiny v závislosti na přírodních podmínkách krajiny, na kulturních tradicích i na významných impulsech vývoje krajiny, jakými byly politické události nebo vliv významných osobností. Všechny tyto skutečnosti jsou významné pro ráz krajiny, neboť rázovitost a charakter krajiny, vyjádřené především působivostí vizuální scény, se skrývá též ve vlastnostech nehmotných, v kulturních a historických hodnotách a v symbolických významech.

- (1.3.1.8) Mnohé ze znaků kulturní a historické charakteristiky KR jsou takovými hodnotami, které jsou chráněny památkovou péčí. Skutečnost, že některý prvek krajiny je kulturní památkou, že určitý segment krajiny je krajinnou památkovou zónou nebo že sídlo je památkovou rezervací nebo zónou, představuje z hlediska KR indikátor přítomnosti kulturních a historických hodnot (tkvících v cennosti a významu nebo ve vizuálním projevu), které mohou významně spoluvytvářet rázovitost krajiny.
- (1.3.1.9) **Rysy krajiny jsou tvořeny skupinami znaků** jednotlivých charakteristik a estetické atraktivnosti (estetických hodnot):

A Přírodní charakteristika
A.1 reliéf terénu a síť vodotečí vytváří základní členění krajiny, základní prostorový rámec, vymezení prostorů a základní rysy konfigurace, prostorových a měřítkových vztahů
A.2 aktuální stav vegetace dotváří obraz krajiny a její prostorové členění, spoluvytváří přírodní nebo přírodě blízký výraz krajinné scény a obraz hospodářského využití krajiny, svědčí o způsobech kultivace a proměn krajiny v současnosti i v historii
B Kulturní a historická charakteristika
B.1 struktura osídlení a cestní síť svědčí o vývoji postupného osidlování a hospodářského využití krajiny a spoluvytváří obraz kulturní krajiny
B.2 vesnická sídla a lidová architektura vytváří nezaměnitelné znaky obrazu kulturní krajiny
B.3 kulturní dominanty jsou často markantními body krajiny
B.4 dominantní rysy krajinné struktury
C Estetická atraktivnost (estetické hodnoty) krajinné scény
C.1 vymezení prostorů, konfigurace prvků, význam dominant základní aspekty uspořádání vizuální scény, vytvářející předpoklady pro vznik estetických hodnot
C.2 rozlišitelnost a nezaměnitelnost scenerií významné aspekty jedinečnosti a svébytnosti charakteru krajiny
C.3 harmonie prostorových vztahů, harmonie měřítka významné rysy krajinné scény, které spoluvytvářejí estetické hodnoty krajiny
C.4 přírodní charakter scenerií významná estetická hodnota

1.3.2 Metodika

- (1.3.4.1) Posouzení bude vycházet z terénních průzkumů, z dokumentace NS poskytnuté objednatelem. Bude využívat postupu hodnocení dle Metodického postupu (VOREL – BUKÁČEK – MATĚJKA – CULEK – SKLENIČKA: *Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz*, Praha, 2004), který vychází z textu §12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, se stálým zřetelem k *Metodickému návodu k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny* (Věstník MŽP ČR, 11/2009). Výklad jednotlivých pojmů koresponduje s metodikou hodnocení krajinného rázu používanou SCHKO ČR (BUKÁČEK – MATĚJKA) a s návrhem metodického doporučení, vypracovaného AOPK ČR (MÍCHAL [ed.]1998).

(1.3.4.2) Dle Metodického postupu (VOREL – BUKÁČEK – MATĚJKA – CULEK – SKLENIČKA, 2004) probíhá posouzení NS na KR v následujících fázích:

1 Vymezení hodnoceného území
1.1 Popis navrhovaného záměru (stavby nebo využití území) popis z hlediska možného ovlivnění krajinného rázu navrhovanou stavbou nebo navrhovaným využitím území, konfliktů, definování cíle a klíčových otázek hodnocení na základě obecné charakteristiky území a očekávaného vlivu navrhované stavby nebo využití území
1.2 Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP) vymezení dotčeného krajinného prostoru (místa krajinného rázu) pomocí okruhu potenciální viditelnosti a pomocí vizuálních bariér jakožto území skutečně nebo potenciálně zasaženého vlivem navrhované stavby nebo využití území. Vymezuje se pomocí bariér očekávané viditelnosti stavby (terénní horizonty, okraje lesních porostů, hmoty nelesní zeleně, horizonty a okraje zástavby)
2 Hodnocení
2.1 Vymezení oblastí a míst krajinného rázu vymezení jednotlivých míst KR v PDoKP - obecná charakteristika širšího území (oblasti krajinného rázu) a jeho zařazení do krajinných souvislostí (biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, osídlení, kultura, historie)
2.2 Identifikace znaků a hodnot přírodní, kulturní a historické charakteristiky identifikace znaků a hodnot krajinného rázu v oblastech a místech krajinného rázu a klasifikace identifikovaných znaků z hlediska významu jednotlivých znaků v souboru typických znaků krajinného rázu dané oblasti nebo místa a z hlediska jejich cennosti
3 Posouzení zásahu
3.1 Posouzení míry vlivu záměru na identifikované znaky a hodnoty odstupňování významu a cennosti jednotlivých rysů a hodnot na hodnoty běžné, významné pro ráz krajiny, určující ráz krajiny, jedinečné v rámci oblasti krajinného rázu nebo v rámci státu
3.2 Určení únosnosti zjištěné míry vlivu shrnutí výsledků předchozího hodnocení, zvážení míry zásahů do jednotlivých hodnot, zvážení významu a cennosti jednotlivých rysů a hodnot (významné, určující, jedinečné), vyslovení závěru (přijatelný, nepřijatelný, na hranici přijatelnosti), eventuálně podmínek pro minimalizaci zásahu do krajinného rázu

(1.3.4.3) Ve výše uvedeném Metodickém postupu (VOREL – BUKÁČEK – MATĚJKA – CULEK – SKLENIČKA, 2004) jsou vysvětleny pojmy, se kterými posouzení pracuje. Jedná se o pojmy uvedené v §12 a o pojmy související:

krajina – část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§3 zákona)

krajinný ráz (KR) – je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti (§12 zákona), resp. vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik

oblast krajinného rázu (ObKR) – je krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

místo krajinného rázu (MKR) – část krajiny homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem. Jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojitý z většiny pozorovacích stanovišť nebo o území vnímatelné díky své výrazné charakterové odlišnosti.

estetická hodnota krajiny – je projevem přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítká a vztahů v krajině a je výsledkem trvale udržitelného vývoje krajiny. Předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek).

přírodní hodnota – je dána kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, vysokou četností jednotlivých typů ekosystémů, členitou morfologií krajiny, harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy, výraznými přírodními dominantami krajiny

významný krajinný prvek – dle ustanovení §3, odst. 1, písm.b) zákona

zvláště chráněné území – dle ustanovení §3, odst. 1, písm. f) zákona

kulturní dominanta krajiny – je krajinný prvek či složka v krajině nebo dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují souhrn charakteristik daného místa či oblasti

harmonické měřítko krajiny – vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí a způsobům trvale udržitelného využívání dané krajiny. Z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítká celku a měřítká a jednotlivých prvků.

harmonické vztahy v krajině – vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků a prostorů krajinné scény

charakteristika krajinného rázu – uspořádání krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny. Jedná se o charakteristiky přírodní, kulturní a historické. Vnímáme ji jako soubor typických znaků.

historická charakteristika krajinného rázu – je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spočívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa. Historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním a vzhledem a jejich trvalé (dlouhodobé) udržitelnosti.

kulturní charakteristika krajinného rázu – je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal

přírodní charakteristika krajinného rázu – zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů

činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa - taková činnost, která natolik naruší specifické znaky a hodnoty oblasti či místa, že změni význam a obsah jednotlivých charakteristik

1.4 Výchozí podklady

- Terénní průzkum byl v lokalitě proveden v červenci 2012.
- Dokumentace záměru poskytnutá objednatelem.
- Použité metodiky jsou uvedeny v kapitole 1.3.4
- CULEK, M.(ed.) a kol., *Biogeografické členění České republiky*. Praha : Enigma, 1996.
- CULEK, M. kol., *Biogeografické členění české republiky. II. díl*. Praha : AOPK ČR, 2005.
- DEMEK, J. (ed.), *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR*. Praha : Academia, 1987.
- DEMEK, J., MACKOVČIN, P. (eds.) a kol., *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR*. Brno : AOPK ČR, 2006.
- *Historický lexikon obcí České republiky 1869 - 2005*. Praha : ČSÚ, 2006.
- NEUHÄUSLOVÁ, Z. a kol., *Mapa potenciální přirozené vegetace ČR*. Praha : Academia, 2001.
- VOREL, I. (ed.) et al., *Krajinný ráz a východiska jeho hodnocení*. Praha : Nakladatelství Naděžda Skleničková, 2006.

- *Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970*. Praha : Federální statistický úřad, 1978.
- *Vyšší geomorfologické jednotky České republiky. Major Geomorphological Units of the Czech Republic*. Praha : Český úřad zeměměřický a katastrální, 1996.
- Archivní mapy. Prohlížení archiválií ÚAZK (<http://archivnimapy.cuzk.cz>)
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (<http://aopk.cz>)
- BohemiaNet (<http://www.bohemianet.com>)
- Česká geologická služba, mapový server (<http://www.geology.cz>)
- Mapová portál Seznam (<http://www.mapy.cz>)
- Mapový portál Cenia (<http://geoportal.cenia.cz>)
- Mapový server AOPK ČR (<http://mapy.nature.cz>)
- Mapový server CRR (<http://mapy.crr.cz>)
- Mapový projekt ÚSOP (<http://drusop.nature.cz>)
- Mapový portál Google Earth
- Mapový portál VÚGTK (<http://mapy.vugtk.cz>)
- Mapová aplikace Laboratoře geoinformatiky UJEP (<http://oldmaps.geolab.cz>)
- Města, obce, osady a samoty zaniklé nebo částečně zaniklé po roce 1945 (<http://www.zanikleobce.cz>)
- Natura 2000. AOPK ČR (<http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>)
- Občanské sdružení Antikomplex (<http://www.antikomplex.cz>)
- Ústřední seznam kulturních nemovitých památek, NPÚ (<http://monumnet.npu.cz>)
- Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP), AOPK ČR (<http://drusop.nature.cz/>)
- Vodohospodářský informační portál (<http://www.voda.gov.cz/portal>)
- Wikipedie, otevřená encyklopedie (<http://www.wikipedia.org>)
- Webové stránky obcí (Přestanov, Chlumec, Chabařovice, Krupka)

2 VYMEZENÍ HODNOCENÉHO ÚZEMÍ

2.1 Popis NS s ohledem na možné vlivy na KR

Obr. 2.1.1: Přehledná situace umístění stavby. (poskytnuto objednatelem)

- (2.1.1) Stavba PZPCH-EUR se nachází v k. ú. Chabařovice, obce Chabařovice, Ústecký kraj, v nezastavěné části obce, na hranici s obcí Přestanov. Místo stavby je dle materiálů investora (Souhrnná technická zpráva) dáno vlastnickými právy k pozemkům stavby, možnostmi napojení na technickou a dopravní infrastrukturu i limity využití území, které jsou dané územním plánem (deklarován soulad NS s platným územním plánem) s ohledem na požadavky investora na lokalizaci stavby.
- (2.1.2) Následující popisy vychází z poskytnuté Souhrnné technické zprávy (Ctibor Žežulka – ZEFRAPROJEKT, červen 2012). Řešené území leží v severní části katastrálního území Chabařovice, obce Chabařovice, jižně od okraje obce Přestanov a silnice I/13 (E442). Na západě na území navazuje průmyslový areál, oddělený silnicí II/253 směru Přestanov – Chabařovice, na východě v části „A“ PZPCH-EUR se nachází niva Habartického potoka a v části „B“ PZPCH-EUR je polní cesta na p.p.č. 1502/2, na jihu je území odděleno tělesem železniční trati od severní části Chabařovic resp. tělesem dnes již zrušené železniční vlečky. Terén je rovinatého charakteru s mírným sklonem směrem k jihovýchodu, s generálním sklonem cca 3%. Staveniště se nachází v nadmořské výšce od cca 193 až 211 m n. m. Plochy staveniště slouží v současné době k zemědělské výrobě. Části ploch při nivě Habartického potoka jsou odvodněné melioracemi. Vzrostlá zeleň se v uvažovaném prostoru nenachází. Urbanistické řešení je dáno tvarem i velikostí pozemků stavby, požadovanou velikostí navrhovaných objektů, požadavky na jejich dopravní obslužnost i možností osazení do terénu s ohledem na jeho sklon a orientaci. Jednotlivé haly jsou uspořádány do tří samostatných bloků, dopravně přístupných třemi sjezdy z páteřní komunikace. Architektonické řešení montážních a skladovacích hal vychází z funkce objektů a je typickou utilitární architekturou, běžnou u většiny obdobných staveb. Barevné a materiálové řešení je pak dáno požadavky budoucích investorů. Veškeré architektonické a výtvarné řešení je pak omezeno pouze na použité typy opláštění hal a jejich materiálové a barevné řešení, popř. na pojednání výplní otvorů. Objekty budou sloužit jako skladovací a montážní haly včetně administrativního a hygienického zázemí, ve kterých budou prováděny jednoduché montážní práce. Haly

tvorí velkoprostorová pracoviště pro jednotlivé pracovní procesy se skladovými prostory a příručními sklady po obvodě haly. V čelech hal jsou umístěny administrativní a provozní prostory s kanceláři, šatnami, hygienickými zařízeními, jídelnami, technickými místnostmi apod. Dispoziční řešení montážních a skladovacích prostorů u všech hal je obdobné, jejich odlišnost je pouze ve velikosti a jejich nároků na kapacitní obsazení, velikosti a počtu vrat a nakládacích můstků.

Parametry stavby dle Souhrnné technické zprávy (ZEFRAPROJEKT, červen 2012):

objekt	délka	šířka	výška	zastavěná plocha	obestavěný prostor
SO 01 Hala A	204,70 m	72,70 m	13,70 m	14 882 m ²	203 879 m ³
SO 02 Hala B	192,70 m	96,70 m	13,70 m	18 634 m ²	255 285,8 m ³
SO 03 Vrátnice A	6,0 m	3,0 m	3,3 m	18,0 m ²	59,4 m ³
SO 04 Vrátnice B	6,0 m	3,0 m	3,3 m	18,0 m ²	59,4 m ³
SO 05 Hala C	192,70 m	60,70 m	13,70 m	11 697 m ²	161 340,6 m ³
SO 06 Hala D	157,16 m	145,16 m	13,70 m	22 813 m ²	326 625,6 m ³
SO 07 Vrátnice C	6,0 m	3,0 m	3,3 m	18,0 m ²	59,4 m ³
SO 08 Vrátnice D	6,0 m	3,0 m	3,3 m	18,0 m ²	59,4 m ³

Obr. 2.1.2: Situace. (poskytnuto objednatelem)

V rámci terénních úprav bude v rozsahu trvale zastavěných ploch provedena skrývka ornice a její deponie v prostoru stavby. Dále budou provedeny hrubé terénní úpravy pro stavební objekty a komunikace včetně protihlukového valu výšky 3,0 m podél severního okraje areálu a valu kolem biokoridoru Habartického potoka výšky 1,0 m a

hl. 0,6 m, sloužícímu k zabránění průniku migrujících bezobratlých živočichů na produkční plochy.

Parkové úpravy budou spočívat v ozelenění nezastavěných ploch areálu včetně výsadby vhodné stínící a okrasné zeleně. Specifikace jednotlivých druhů zeleně bude předmětem dalších stupňů PD.

(2.1.3) PZPCH-EUR může přinést po realizaci specifické vlivy na ráz krajiny. Může se jednat jednak o **vlivy vizuální** (vlivy na estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy), **vlivy na kulturní a historickou charakteristiku** rázu krajiny (dochované stopy historického vývoje krajiny, blízkost KPZ) a **na přírodní charakteristiku** rázu krajiny (vlivy na přírodní hodnoty, VKP, blízkost EVL).

Hala "A" - pohled jižní

Hala "D" - pohled severní

Hala "B" - pohled severní

Hala "D" - pohled v7chodn9

Hala "A" - pohled jižní

Hala "D" - pohled severní

Hala "B" - pohled severní

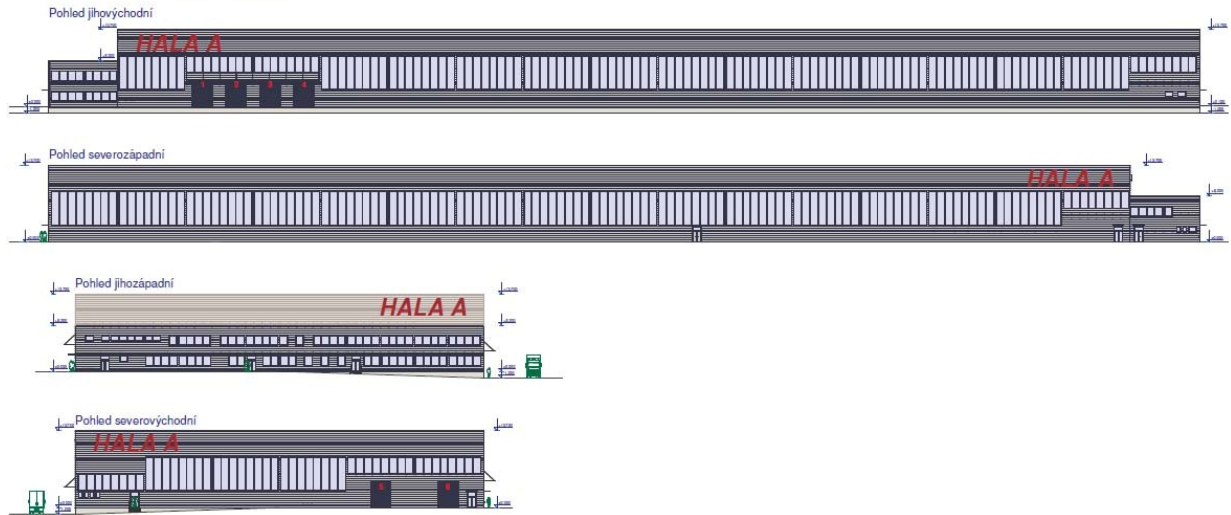

Hala "D" - pohled v7chodn9

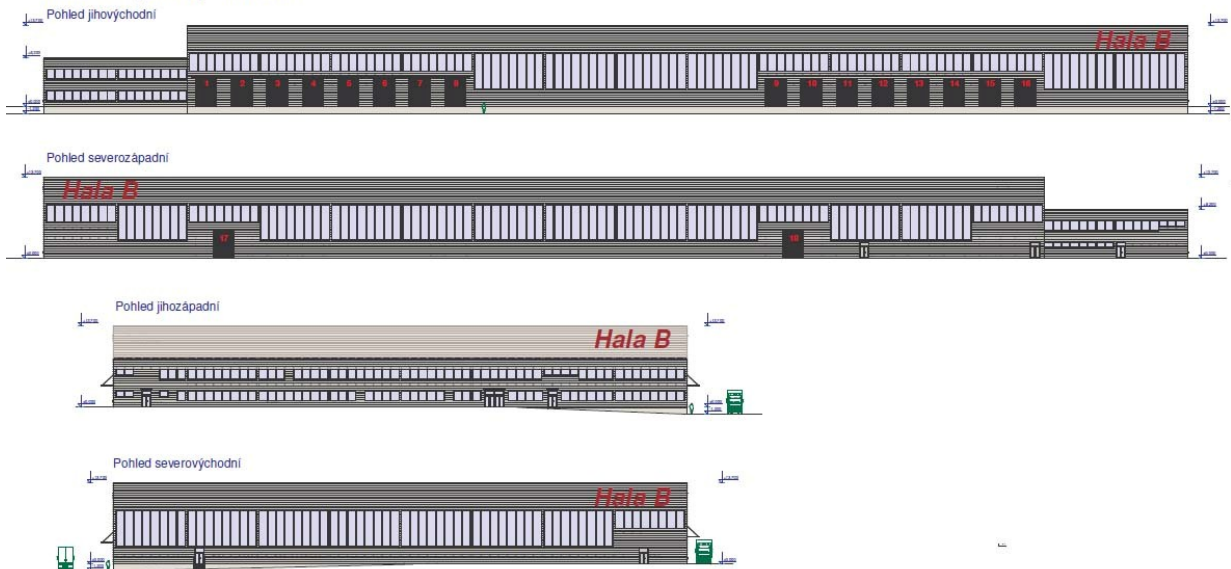

Obr. 2.1.3: Perspektivy hal. (poskytnuto objednatelem)

Hala "A" - pohledy M 1:250

Hala "B" - pohledy M 1:250

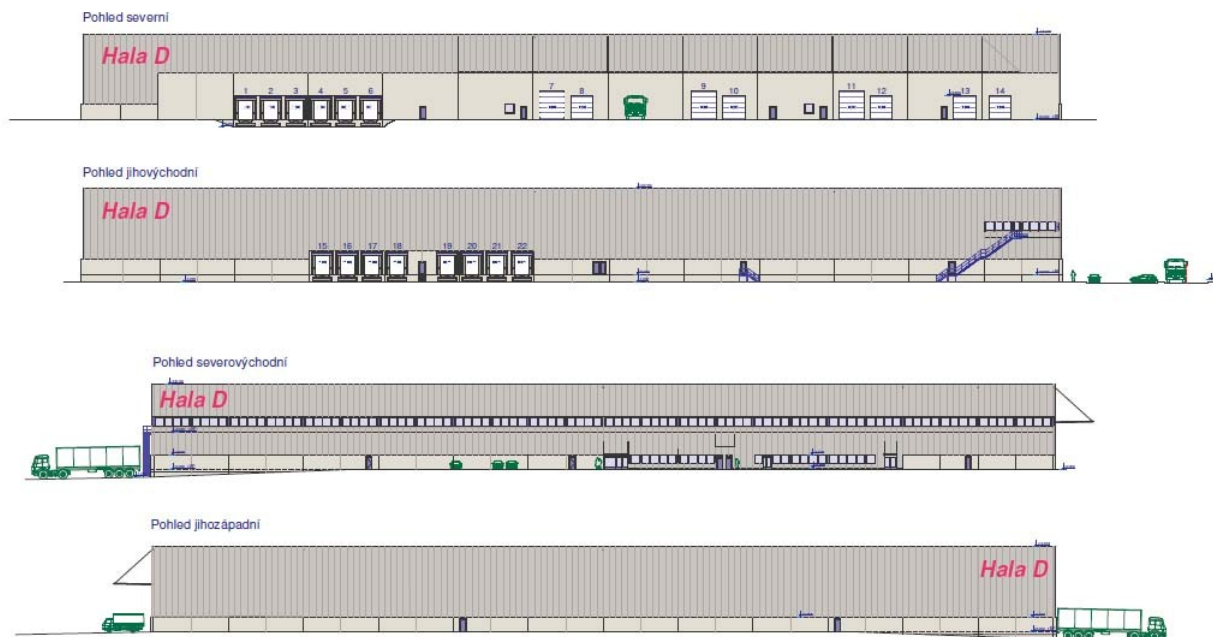
Hala "C"
Pohledy 1:250

Obr. 2.1.4: Pohledy – haly A, B a C. (poskytnuto objednatelem)

Hala "D"

Pohledy 1:250

Obr. 2.1.5: Pohledy – hala D. (poskytnuto objednatelem)

(2.1.4) V rámci **komentáře k PZPCH-EUR** bude nutné se vyjádřit ke **specifickým otázkám problematiky vizuálního projevu** PZPCH-EUR v krajinné scéně, což se týká zejména:

Polohy PZPCH notami přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR

Polohy a charakteru PZPCH vzhledem ke skutečné viditelnosti v blízkých i v dálkových pohledech

Specifického vliv PZPCH na hodnoty nedaleké krajinné památkové zóny (KPZ)

(2.1.5) Pro celkové posouzení PZPCH je tedy třeba odpovědět na tyto **standardní otázky**:

a) Vyznačuje se ráz krajiny v prostoru (prostorech) dotčeném vlivem PZPCH-EUR znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR a hodnotami estetickými? Mají přítomné znaky a hodnoty jedinečný význam?

b) Pokud jsou přítomny znaky jedinečného a neopakovatelného významu, bude do nich PZPCH-EUR nepříznivě zasahovat a jakou měrou?

c) Ovlivní PZPCH-EUR podstatným způsobem krajinná panoramata, bude zasahovat do cenných dílčích scenerií?

2.2 Vymezení oblasti KR

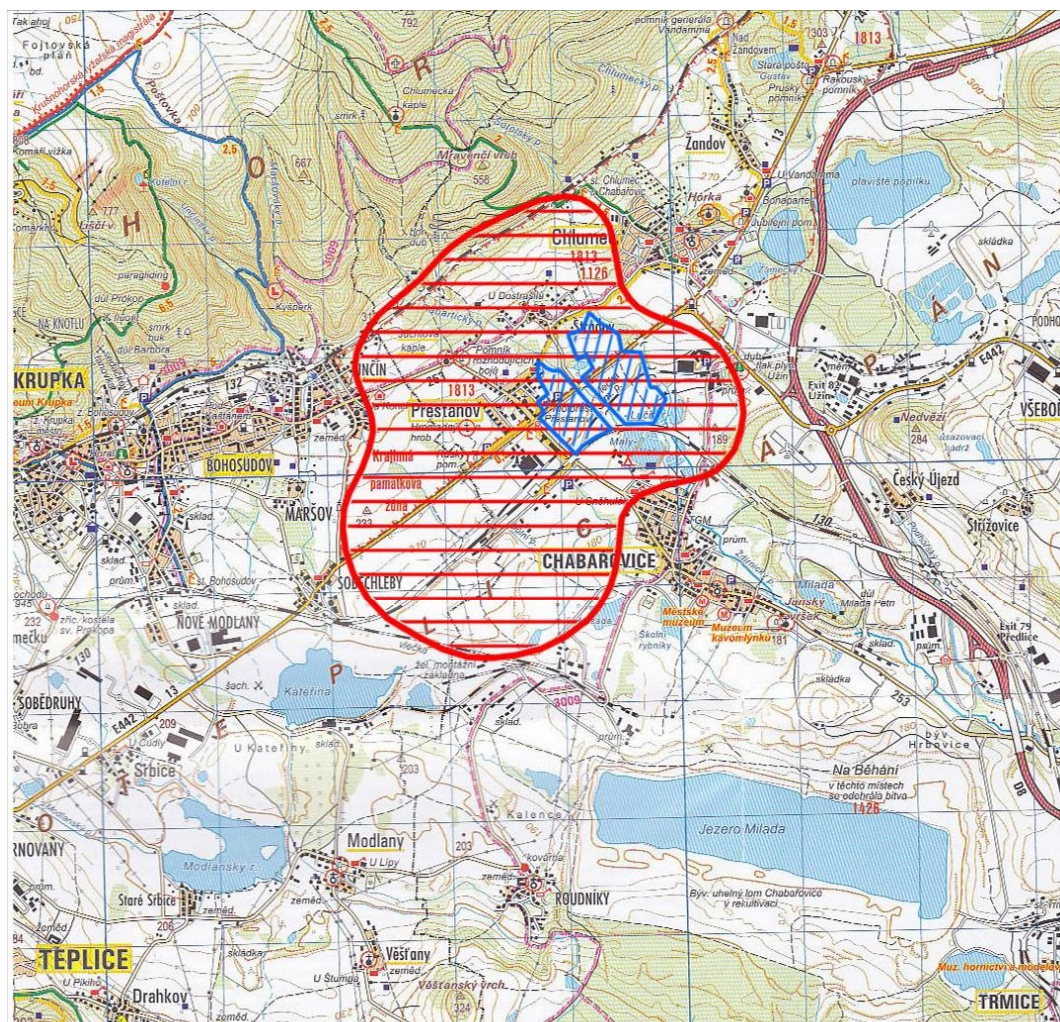
- (2.2.1) Aby bylo možné zařadit řešené území do určitého širšího krajinného rámce, do krajinných souvislostí (biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, osídlení, kultura, historie), lze v rámci posouzení vymezit tzv. „**oblast krajinného rázu**“ (ObKR), která reprezentuje určitý charakter utváření krajiny z hlediska geomorfologie a vegetačního krytu, z hlediska charakteru a forem osídlení a hospodářského využití. Dle výše uváděného Metodického postupu (VOREL, CULEK, BUKÁČEK, MATĚJKA, SKLENIČKA, 2004) je oblast krajinného rázu definována jako krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.
- (2.2.2) Kvůli hodnocení vlivu PZPCH-EUR na KR není nutné vypracovat preventivní hodnocení KR, v rámci kterého by byly vymezeny oblasti krajinného rázu. V případě řešeného území lze za oblast KR považovat vymezený **Mostecký bioregion** (1.1), jehož vymezení vůči okolním bioregionům je velmi výrazné, geomorfologické, geologické, klimatické i biotické. Bioregion je tvořen výraznou pánevní sníženinou ve středu severozápadních Čech a převážně se shoduje s geomorfologickým celkem Mostecká pánev. Náleží k nejteplejším a nejsušším oblastem České republiky. Jeho typickou část tvoří plošiny neogenních sedimentů s pokryvy spraší s teplomilnými doubravami. Do těchto plošin jsou zařazena mělká údolí a kotlinovité sníženiny s dubohabrovými háji a na svazích s maloplošně rozšířenými šípákovými doubravami. Podél potoků se vyskytují potoční luhy. V minulosti se bioregion vyznačoval přítomností rozsáhlých pánví s mokřady a jezery, dnes je pro něj charakteristická výrazná antropogenní přestavba reliéfu a velkoplošná devastace bioty. Osídlení oblasti je velmi starého data, předhistorické, s dlouhodobým vlivem na biotu. Lesy v současnosti téměř chybějí, pokud existuje stromová zeleň, pak je složená ze stanovištně nepůvodních dřevin. Na místě lesů je orná půda, avšak zčásti jsou přítomny rozsáhlé neogenní jámy, povrchové doly, výsypky a odkaliště. V minulosti se zde vyskytovala mělká jezera, dnes jsou vzácně přítomny rybníky.

2.3 Vymezení hodnoceného území

- (2.3.1) V rámci jednotlivých oblastí je možno najít prostorově ohraničené menší části krajiny s výrazným a specifickým krajinným rázem. Jsou to tzv. „**místa krajinného rázu**“ (**MKR**), což jsou určité krajinné prostory, v krajině prostorově ohraničené a vnímatelné. Krajinný prostor je buď vizuálně vnímatelným a zřetelně vymezeným prostorem v krajině nebo částí území (třeba i méně přehlednou), která má výrazně stejnorodý charakter. Dle výše uváděného Metodického postupu je místo krajinného rázu část krajiny homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem. Jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojitý z většiny pozorovacích stanovišť nebo o území vnímatelné díky své výrazné charakterové odlišnosti. (VOREL, I., BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P., CULEK, M., SKLENIČKA, P.: *Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz*, Praha 2004).
- (2.3.2) Aby nebylo nutné hodnotit zbytečně rozsáhlé území, je třeba vymezit v krajině prostor, který může (ale nemusí) být fyzicky, vizuálně nebo dojemově dotčen NS. Takový prostor se označuje jako „**potenciálně dotčený krajinný prostor**“ (**PDoKP**). Z hlediska §12 může být PDoKP tvořen jedním nebo více „místy KR (MKR)“. V konkrétním případě hodnocení vlivu PZPCH na KR se jeví nadbytečné vymezovat jednotlivá místa krajinného rázu a každé z nich samostatně hodnotit – bude tedy

hodnocen potenciálně dotčený krajinný prostor jako jeden celek – dle Metodiky hodnocení bude tedy PDoKP považován za jedno místo krajinného rázu.

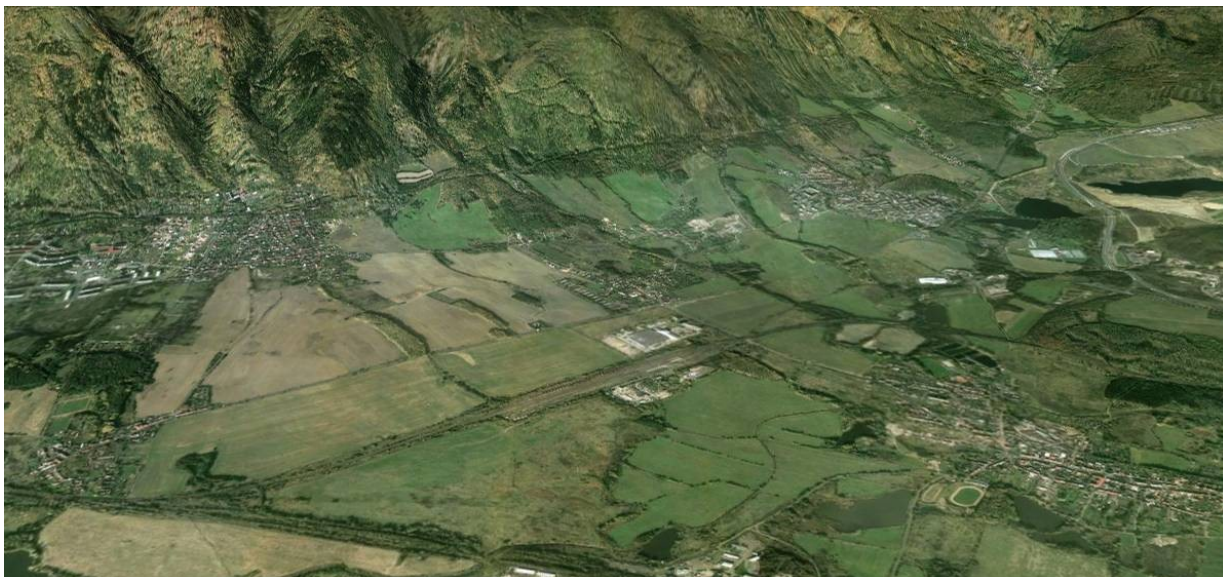
- (2.3.3)** Vzhledem k charakteru PZPCH-EUR je PDoKP vymezen především jako prostor vizuálně dotčený navrhovaným areálem. Vzhledem k výšce NS (13,7 m), ploše, hmotě a poloze lze za PDoKP považovat především území vymezené obcemi Chabařovice – Chlumeck – Stradov – Přestanov – Unčín – Maršov – Soběchleby, přičemž dílčími vizuálními bariérami, které budou PDoKP omezovat, jsou zástavba sídel, stávající průmyslová zástavba, vegetační pásy stromové zeleně a terénní útvary (v rovinaté krajině vytváří dostatečné vizuální bariéry). Nadhled ze svahů Krušných hor spadajících do Chabařovické pánve je znemožněn kompaktním zalesněním stejně jako pohled z uměle vytvořených terénních útvarů u Českého Újezda (navíc značně vzdálených). V rámci takto vymezeného PDoKP, kde skutečná viditelnost navrhované stavby je potenciální, tj. možná v průhledech a zejména v dojmovém ovlivnění území blízkostí velkého stavebního areálu, je možno vymežit jeho vnitřní část, ve které leží PZPCH-EUR a která je vizuálně přehledná ze všech bodů vizuálně otevřeného území (konvizuální prostor).

POTENCIÁLNĚ DOTČENÝ KRAJINNÝ PROSTOR (PDoKP)

VNITŘNÍ (KONVIZUÁLNÍ) ČÁSTI PDoKP

Obr. 2.3.1: Schéma vymezení Potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP a jeho vnitřní (konvizuální) části (ATELIER V)

Obr. 2.3.2: Potenciálně dotčený krajinný prostor. (Google Earth)

Obr. 2.3.3: Potenciálně dotčený krajinný prostor. (Google Earth)

Obr. 2.3.4: Pohled na PDoKP z mírně zvýšeného horizontu. Široké panorama ze silnice Přestanov – Uncín – Krupka ukazuje, že krajina úpatí Krušných hor je sice poměrně plochá, ale velmi nepřehledná vlivem množství nelesní zeleně v doprovodných koridorech vodotečí i ve skupinách. Za okraji nové zástavby Přestanova není v zeleni starší zástavba viditelná. Vidět není ani existující výrobní a skladový areál u Přestanova a minimálně budou viditelné haly navrhovaného areálu. Ze sníženiny Chabařovické pánve vystupuje hřbet Nedvězí (283,5 m n.m.) – Střížovický vrch (341,6 m n.m.) a v pozadí pak okraj Stebenské plošiny s dominantou Hlava (510,6 m n.m.). Vlevo jsou již vidět okraje Ústeckého středohoří na pravém břehu Labe (foto ATELIER V).

3 HODNOCENÍ – IDENTIFIKACE ZNAKŮ KR

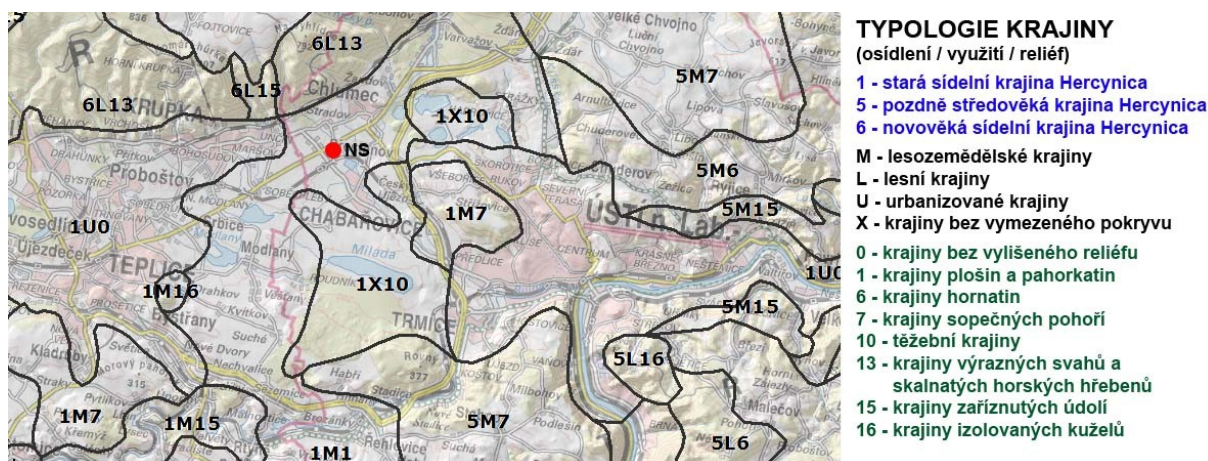
Ve smyslu díkce § 12 zákona a výše uvedených zásad Metodického postupu posouzení bude provedena identifikace znaků KR. V rámci identifikace budou zjišťovány znaky a následně definován vliv PZPCH-EUR na tyto znaky. Bude se jednat zejména o:

- přírodní charakteristiku (kap. 3.1)
- ZCHÚ (kap. 3.1)
- VKP (kap. 3.1)
- kulturní a historickou charakteristiku (kap. 3.2)
- kulturní dominanty (kap. 3.2)
- estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy (kap. 3.3)

3.1 Přírodní charakteristika KR a její znaky

3.1.1 Obecná přírodní charakteristika

Každá s charakteristik zanechává v krajině určitelné znaky, které můžeme definovat a popsat. Jejich souhrn vytváří krajinný ráz oblasti či místa. Přírodní charakteristika krajinného rázu může tkvět v přítomnosti, charakteru, struktuře a vizuálním projevu prvků a jevů přírodní povahy, jakými jsou např. reliéf, lesy, porostní pláště okrajů lesů, rozptýlená dřevinná zeleň, louky, mokřady, vodní toky, vodní nádrže a jezera, běhové porosty, vodní plochy a další.

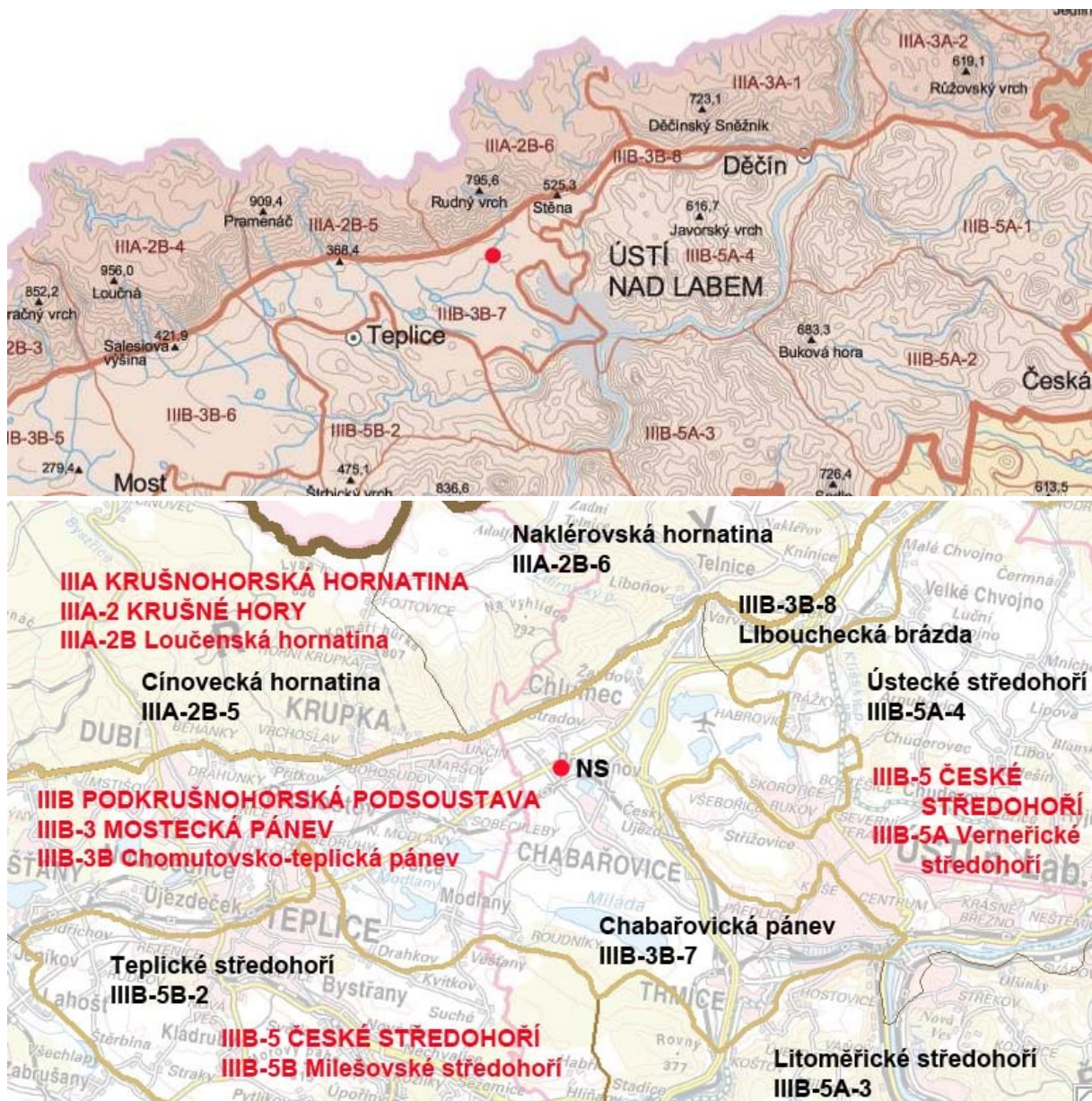

Obr. 3.1.1: Typologie české krajiny. (<http://geoportal.cenia.cz>)

Nejnápadnějším znakem krajinného rázu, a proto pro krajinný ráz ze všech přírodních podmínek nejdůležitější, je zřejmě **charakter georeliéfu**, který se podílí na utváření rázu krajiny na regionální, okrskové i místní úrovni. Podle geomorfologického členění České republiky je posuzovaná lokalita zařazena takto: Česká Vysočina → Krušnohorská soustava (III) → Podkrušnohorská podsoustava (IIIB) → Mostecká pánev (IIIB-3) → Chomutovsko-teplická pánev (IIIB-3B) → Chabařovická pánev (IIIB-3B-7). Dle krajinné typologie patří řešené území výrazné pánevní sníženiny ve středu severozápadních Čech ke krajině plošin a pahorkatin, dále ke krajinám bez vylíšeného reliéfu a ke krajinám těžebním. Na severozápadě navazující Krušné hory patří ke krajinám výrazných svahů a skalnatých horských hřebenů a krajinám zaříznutých údolí. České středohoří na jihu a východě pak náleží ke krajinám sopečných pohoří doplněných krajinami izolovaných kuželů a krajinami zaříznutých údolí.

Dle geomorfologického členění České republiky se tedy řešené území nachází v geomorfologickém okrsku Chabařovická pánev, součásti Chomutovsko-teplické pánve v Mostecké pánvi Podkrušnohorské podsoustavy. Jde o tektonickou sníženinu podkrušnohorského prolomu. Dno představuje mírně ukloněnou plošinu s erozně denudačním a akumulačním georeliéfem kvartérních zarovnaných povrchů, nízkých říčních teras, údolních

niv, úpatních hald, proluválních kuželů a svahových údolí levostranných přítoků Bíliny, místy s čedičovými suky. Severovýchodním výběžkem Chomutovsko-teplické pánve je pak Libouchecká brázda, úzká strukturně a tektonicky podmíněná sníženina mezi Krušnými horami a Českým středohořím. Území pánve je výrazně porušeno četnými montánními antropogenními tvary (hnědouhelné lomy, výsypky, odkaliště jáma bývalého lomu Chabařovice) s četnými vodními plochami převážně vázanými na bývalou důlní činnost. Významným bodem Chabařovické pánve a jednou z přírodních dominant je vrch Horka (287,0 m) nad Chlumcem. Na severozápadě navazuje na pánevní krajinu 500 až 600 metrů vysoký výrazný zlomový svah Krušných hor (okrsek Cínovecká hornatina v Loučenské hornatině), silně rozčleněný údolními zářezy svahových potoků. Nejvyššími polohami této části Krušných hor jsou Pramenáč (909,4 m), Cínovecký hřbet (880,5 m) či Komáří hůrka (807,5 m). Na východě navazuje na Chabařovickou pánev Verneřické středohoří (okrsky Ústecké a Litoměřické středohoří), na jihu pak Milešovské středohoří (okrsek Teplické středohoří), podcelky Českého středohoří. Jedná se o členitou vrchovinu až plochou hornatinu s kerným georeliéfem vulkanické hrásti se strukturně denudačním povrchem výrazných hřbetů, suků ve tvaru kuželů, kup a krátkých hřbetů, posopečných zarovnaných povrchů a hlubokých údolí vodních toků.

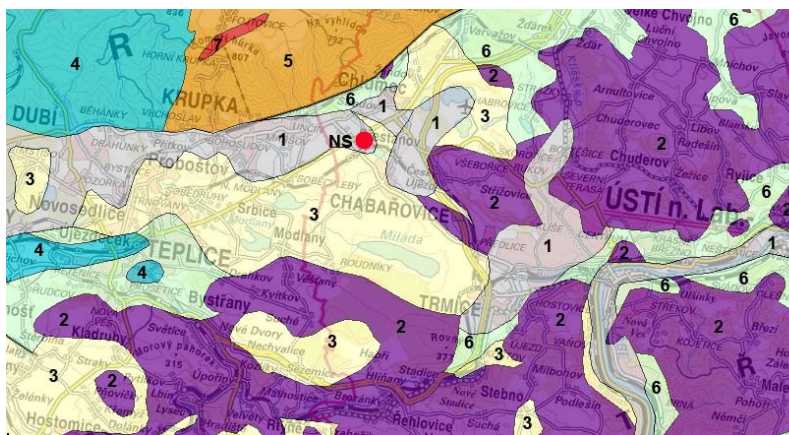

Obr. 3.1.2, 3.1.3: Geomorfologické členění ČR (<http://geoportal.cenia.cz>, AOPK ČR)

Celkový ráz území ovlivňuje rozhodujícím způsobem i jeho **geologická stavba**. Geologický podklad – substrát – působí především svým chemismem. Značný význam mají ovšem i jeho fyzikální vlastnosti, které určují ráz zvětrávání, ovlivňují utváření reliéfu i přípravu a přísun materiálu pro tvorbu půd. Všechny tyto děje pak působí zpětně na vlastní substrát, což platí i pro organismy žijící na jeho povrchu. Zatímco georeliéf ovlivňuje krajinný ráz na úrovni oblastní, okrskové i místní, výskyt hornin se projevuje v rázu krajiny převážně na místní úrovni, méně na okrskové a jen ojediněle na oblastní. **Petrologicko-pedologické podmínky** se v krajinném rázu projevují barvou, charakterem zvětralin, rozdílným georeliéfem a zprostředkovaně i rozdílným využitím.

Celý Mostecký bioregion je tvořen neogenní pánví vyplněnou jezerními a deltovými jílovitými a písčitými sedimenty s mocnými slojemi hnědého uhlí. Až 500 m mocnou výplň tvoří tři souvrství, starosedelské (bazální), středovské (vulkanodetrické) a mostecké (produktivní) s uhelnými slojemi. Roztroušeně se objevují proniky čedičů malých rozměrů. Významně se uplatňují pokryvy čtvrtohorních sedimentů, jednak spraše až sprašové hlíny, jednak štěrkopískové terasy, které jsou často na povrchu zahliněné krypturbačně zehnětenými relikty spraše. Významné byly staré jezerní sedimenty, místy charakteru humolitů. Geologická mapa ukazuje v řešeném území především kvartérní horniny (hlíny, spraše, písky, štěrky) a terciérní horniny (písky jíly), Krušné hory tvoří především vulkanické horniny (amfibolity, diabasy, melafyry, porfyry), ortoruly, granulity a velmi pokročilé migmatity, v českém středohoří mpak vulkanické horniny terciérní (čediče, fonolity, tufy).

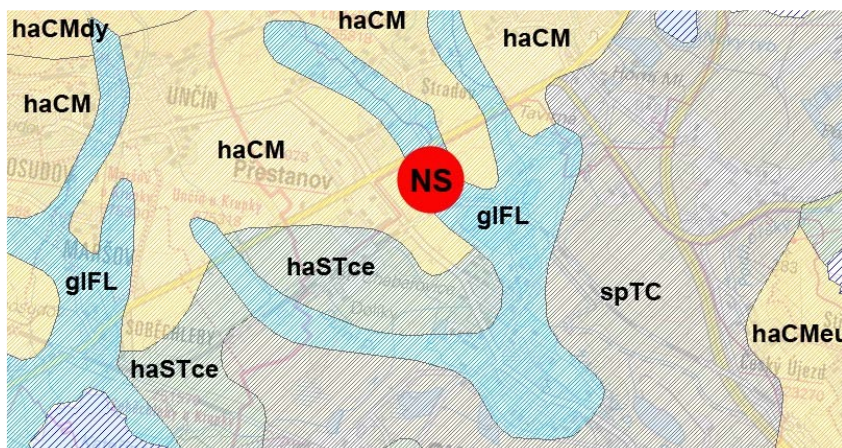
Při okraji pánve se vyskytují pelické a typické kambizemě a hnědozemě. Významný rozsah mají fluvizemě. V současné době začínají plošně převládat kultizemě na výsypkách a rekultivovaných dolech. Půdní mapa v řešeném území ukazuje převládající kambizemě, pseudogleje a gleje, v nivách fluvizemě.

GEOLOGICKÁ MAPA ČR (plochy)

- 1 - kvartér (hlíny, spraše, písky, štěrky)
- 2 - vulkanické horniny terciérní (čediče, fonolity, tufy)
- 3 - terciérní horniny (písky, jíly)
- 4 - vulkanické horniny zčásti metamorfované, proterozoické až paleozoické (amfibolity, diabasy, melafyry, porfyry)
- 5 - ortoruly, granulity a velmi pokročilé migmatity v moldanubiku a proterozoiku
- 6 - mezozoické horniny (pískovce, jílovce)
- 7 - žuly (granitová řada)

Obr. 3.1.4: Geologická mapa ČR. (<http://geoportal.cenia.cz>)

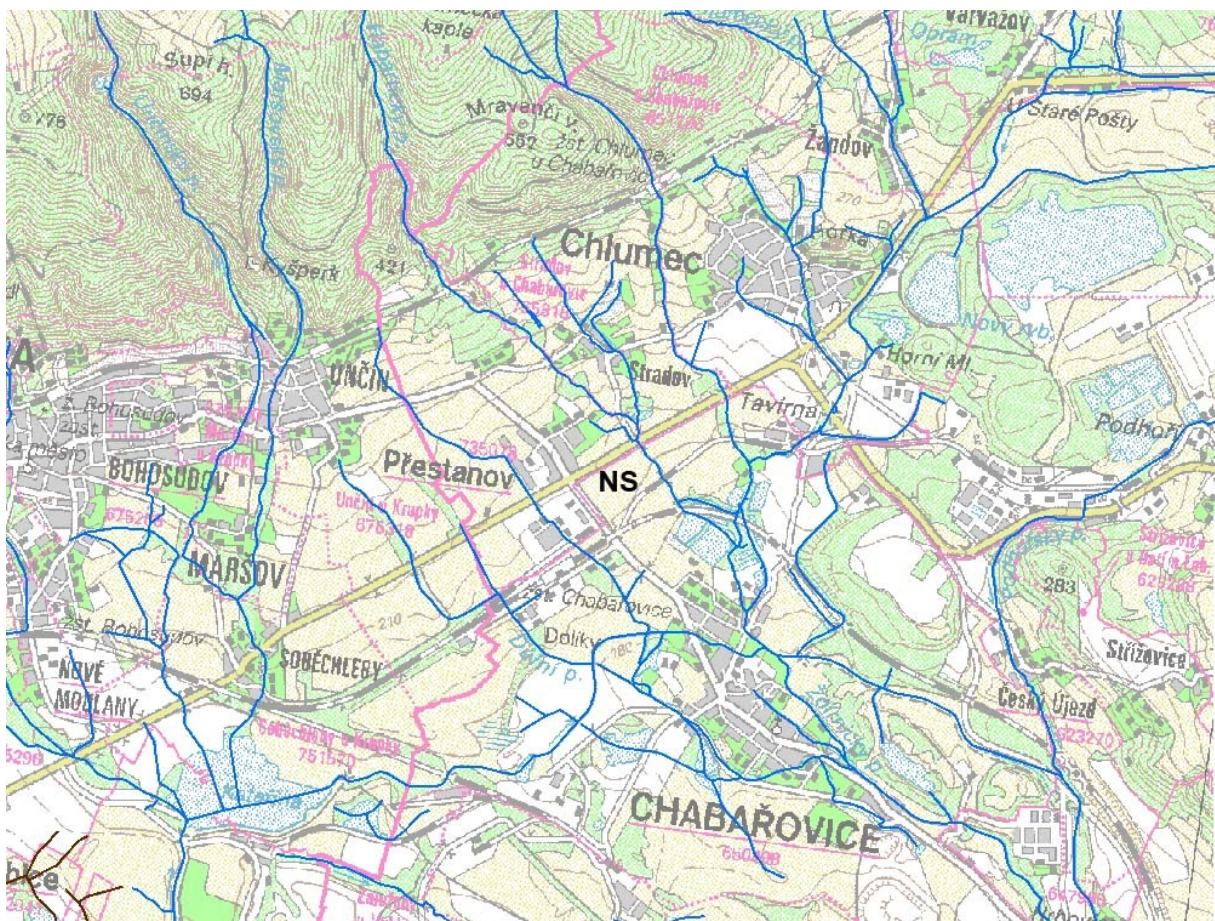
PŮDNÍ TYPY podle TKSP

- gIFL - fluvizem glejová
- haCM - kambizem modální
- haCMeu - kambizem eutrofní
- haCMdy - kambizem kyselá
- haSTce - pseudoglej pelický

Obr. 3.1.5: Půdní mapa ČR. (<http://geoportal.cenia.cz>)

S reliéfem souvisí **vodní prvky**, které představují cévní soustavu krajiny, a proto jsou v krajinném rázu tak významné. I zcela malý vodní tok mění výrazně krajinný ráz. Chabařovickou pánví protéká řada potoků, přítoků Bíliny (Bohosudovský, Stradovský, Šotolský, Chlumecký, Ždírnický, Maršovský, Zalužanský, Důlní a další), stékajících z Krušných hor jihovýchodním směrem. Rada z nich má upravené koryto i průběh (přeložky) ovlivněný důlní činností (značně změněný vodní režim). V bezprostřední blízkosti NS protéká Habartický potok doprovázený pásem vegetace.

V oblasti je řada **vodních ploch**, z nichž jsou mnohé spjaty s důlní činností. V minulosti se v pánvi vyskytovala mělká jezera a vzácně rybníky. Dnešní vodní plochy jsou víceméně novodobé. Objevují se zde ojediněle i starší rybníky, z nichž nejbližší řešené lokalitě je Stradovský rybník, mělký rybník obklopený vzrostlými dřevinami, topolem, jasanem, olší a břízou. Na severním a jižním břehu jsou plošně omezené litorální porosty (rákos). Rybník je jednou z významných lokalit s výskytem kuňky ohnivě (*Bombina bombina*) v Ústeckém kraji. Další historické rybníky se objevují například v bývalém zámeckém parku v Chlumci (Zámecký a Nový rybník) či na návších zdejších sídel. Kromě toho je zde řada vodních ploch novodobých (Násada, Školní, Malý a Velký Luční) včetně velkých jezer vzniklých hydrickou rekultivací těžebních jam. Nejvýraznější je jezero Milada jižně od Chabařovic. Milada je první velká vodohospodářská rekultivace v Česku. Jezero je druhým největším severočeským jezerem (po jezeru Most). Počátkem dvacátého století jako součást vodohospodářské ochrany dolu Chabařovice před přítokem povrchových vod od Krušných hor byla zřízena vodní nádrž Kateřina, do které je svedena výpust z nádrže Modlany.

Obr. 3.1.6: Vodní toky. (Vodohospodářský informační portál)

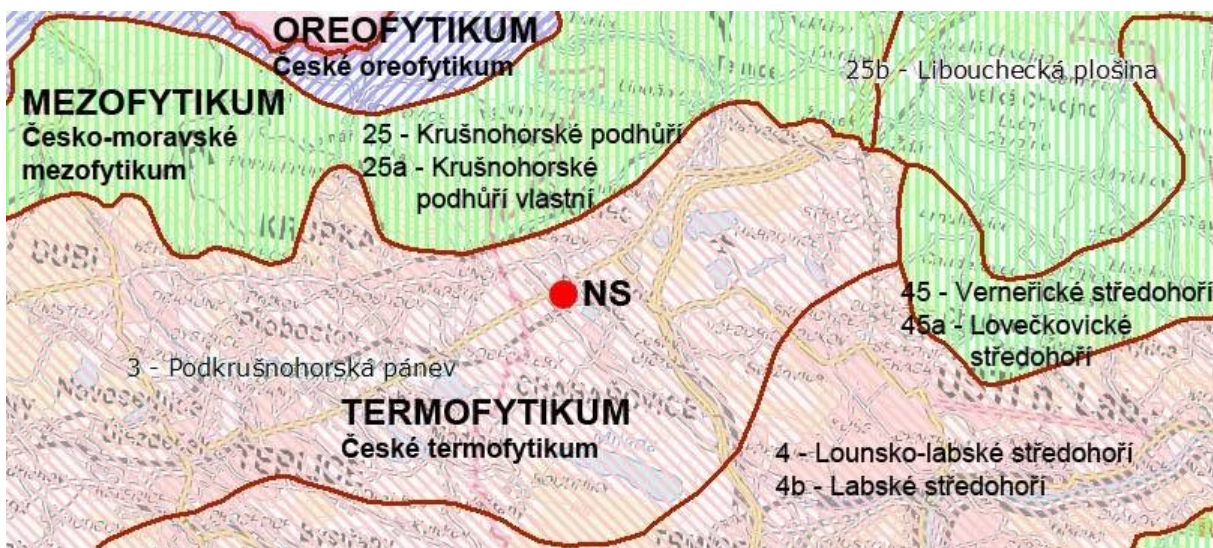
K rázu každé krajiny patří neodmyslitelně i **atmosférické prvky** (klíma), přestože často bývají podceňovány, snad pro malou možnost jejich ovlivnění. Podnebí podkrušnohorských pánví je silně ovlivněno reliéfem. Pánev je lemována pásem Krušných hor, které sem spadají

ostře modelovaným vysokým svahem. Vytváří se zde mimořádně silný srážkový stín. Pro výběžek pánce mezi Krušnými horami a Český středohořím jsou významné teplotní inverze velkého rozsahu, které se projevují mlhami. Řešené území leží na hranici teplé a mírně teplé oblasti. Dle Quitta (1971) náleží k teplé klimatické oblasti T2 a mírně teplé klimatické oblasti MT11. Klima oblasti T2 je teplé, suché až mírně suché. Klimatickou oblast T2 charakterizuje dlouhé léto, velmi teplé a velmi suché, přechodné období krátké s teplým jarem i podzimem. Zima je krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky. Pro mírně teplou klimatickou oblast MT11 je charakteristické dlouhé léto, které je teplé a suché, přechodné období krátké s mírně teplým jarem a podzimem, velmi suchá, mírně teplá, krátká zima, s krátkým trváním sněhové pokrývky.

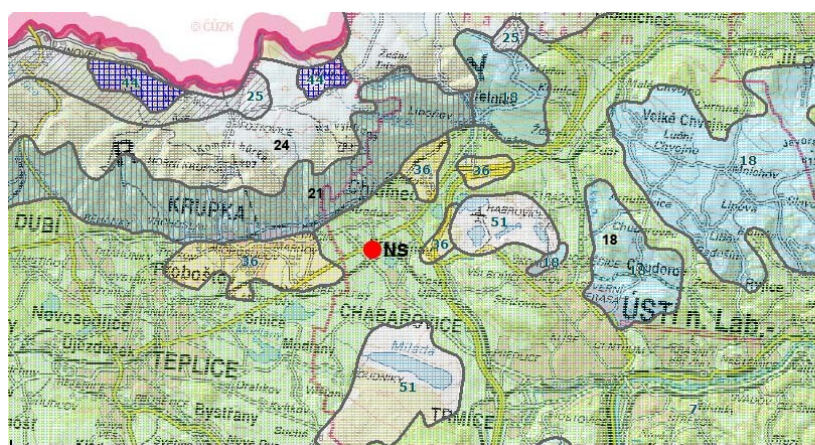
Obr. 3.1.7: Klimatické oblasti. Řešené území leží na hranici teplé a mírně teplé oblasti. Dle Quitta náleží k teplé oblasti T2 a k nejteplejší z mírně teplých oblastí MT11. (<http://geoportal.cenia.cz>)

Také **biotické podmínky** dotvářejí krajinný ráz území. Osídlení území je velmi starého data, předhistorické, s dlouhodobým vlivem na biotu. Lesy v pánevní oblasti téměř chybějí, pokud existuje stromová zeleň, pak je složená převážně ze stanovištně nepůvodních dřevin, přičemž se jedná především o porosty se smrkem, dubem, bukem a borovicí. Na místě původních lesů se nachází orná půda, jsou však přítomny rozsáhlé antropogenní jámy, povrchové doly, výsypky a odkaliště. Na výsypkách se objevují meliorační lesní kultury s topoly, břízou, modřínem a dalšími. Na výrazných zlomových svazích Krušných hor se pak objevují zbytky bučin a smíšené porosty s dubem, smrkem, modřínem, místy převažují smrčiny, v náhorních polohách pak i rozsáhlé porosty náhradních dřevin (bříza, jeřáb, smrk, modřín).

Obr. 3.1.8: Fytogeografické členění ČR. (<http://geoportal.cenia.cz>)

Pro zařazení bioty řešeného území je k dispozici několik charakteristik. Regionálně fytogeografické členění akceptuje především současnou skladbu flóry a vegetace, ale odráží též širší vegetační a florogenetické vztahy a vývoj květeny včetně vlivů lidské činnosti. Na tomto základě vymezuje v sestupné hierarchii vnitřně jednotné územní jednotky vůči okolním. Podle regionálně fytogeografického členění České republiky je posuzované území zařazeno do oblasti Termofytika (oblast teplomilné květeny), podoblasti České termofytikum (*Thermobohemicum*), fytogeografického okresu 3 Podkrušnohorská pánev. Pro Termofytikum jsou typické teplomilné lesy ze svazu *Quercion pubescenti-petraeae* a subxerofilní křídlo svazu *Carpinion*, křoviny svazu *Prunion fruticosae* a travinná společenstva třídy *Festuco-Brometea*. Okres Podkrušnohorská pánev charakterizuje kolinní (pahorkatinný) stupeň, neogén a kvartér, výrazný srážkový stín, téměř úplné odlesnění, chybějící skály a četné antropogenní biotopy, v minulosti mokřady, zbytky lesů jen na okrajích pánve (dubohabřiny, výjimečně bučiny, v minulosti slatiny a slaniska), převaha ruderálních stanovišť (charakteristické společenstva *Bupleurum tenuissimum*, *Taraxacum bessarabicum*, *Cnidium dubium*, *Carex melanostachya*, *Pulsatilla patens*).

POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE

- 7 - černýšová dubohabřina
- 18 - bučina s kyčelnicí devítilistou
- 21 - violková bučina
- 24 - biková bučina
- 25 - smrková bučina
- 36 - biková a/nebo jedlová doubrava
- 44 - podmáčená rohzcová smrčina místy v komplexu s rašelinnou smrčinou
- 51 - komplex sukcesních stádií na antropogenních stanovištích (oblasti povrchové těžby a j.)

Obr. 3.1.9: Potenciální přirozená vegetace. (<http://geoportal.cenia.cz>)

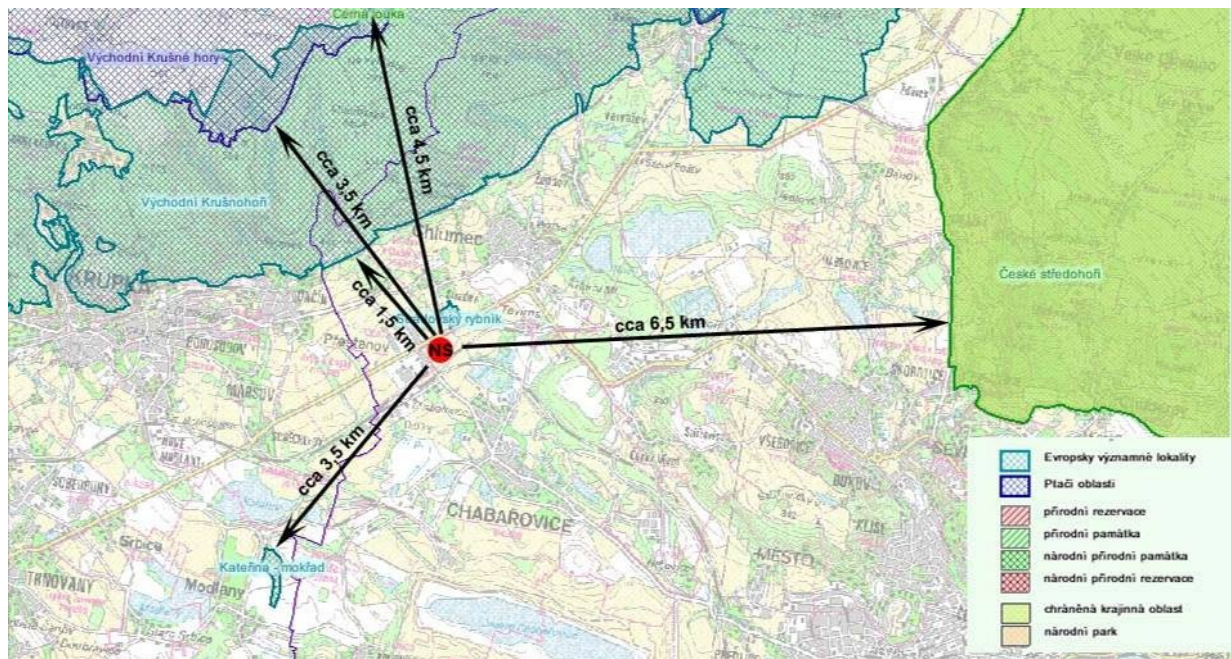
Potenciální přirozená vegetace představuje rostlinný pokryv, který by se vytvořil v určitém území a v určité časové etapě za předpokladu vyloučení jakékoliv další činnosti člověka. Zahrnuty jsou však nevratné změny způsobené člověkem až do doby konstrukce mapy, zatímco u vratných změn prostředí, jako například eutrofizace vod či znečištění ovzduší se předpokládá jejich zánik s přerušením činnosti člověka. Jedná se tedy o abstraktní a hypotetický vegetační kryt, který je výrazem rovnováhy mezi současným, člověkem ireverzibilně změněným prostředím a vegetací, který odráží vlastnosti stanoviště. V řešeném území převažuje mapovací jednotka černýšová dubohabřina a biková a/nebo jedlová doubrava. Velké plochy zabírají komplexy sukcesních stádií na antropogenních stanovištích v místech bývalé povrchové těžby.

Černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) představuje subkontinentálně laděnou asociaci dubových habřin střední Evropy s centrem rozšíření v Čechách, pronikající na západní Moravu, na sever do sušších a teplejších oblastí východního Německa a západního Polska. V celém areálu je silně zatížena lidskou činností, a proto ustoupila zemědělské půdě, sídlům a průmyslovým aglomeracím, komunikacím a jiným antropoeokotopům. Jedná se o dubohabřinové háje s příměsí náročnějších listnáčů (lípy srdčité, javorů, jasanu aj., ve vyšších polohách též jedle) a s převahou mezofilních druhů v bylinném patře. Černýšová dubohabřina představuje klimaxovou vegetaci na středně vlhkých, mezo- až eutrofních půdách hnědozemního typu v nížinách a v pahorkatinném stupni České vysočiny. Biková a/nebo jedlová doubrava (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*, *Abieti-Quercetum*). Biková doubrava s dominantním dubem zimním se vyznačuje slabší příměsí až absencí méně či více náročných listnáčů – břízy, habru, buku, jeřábu, lípy srdčité, na sušších stanovištích i s přirozenou příměsí borovice. Zmlazené dřeviny stromového patra jsou nejdůležitější složkou

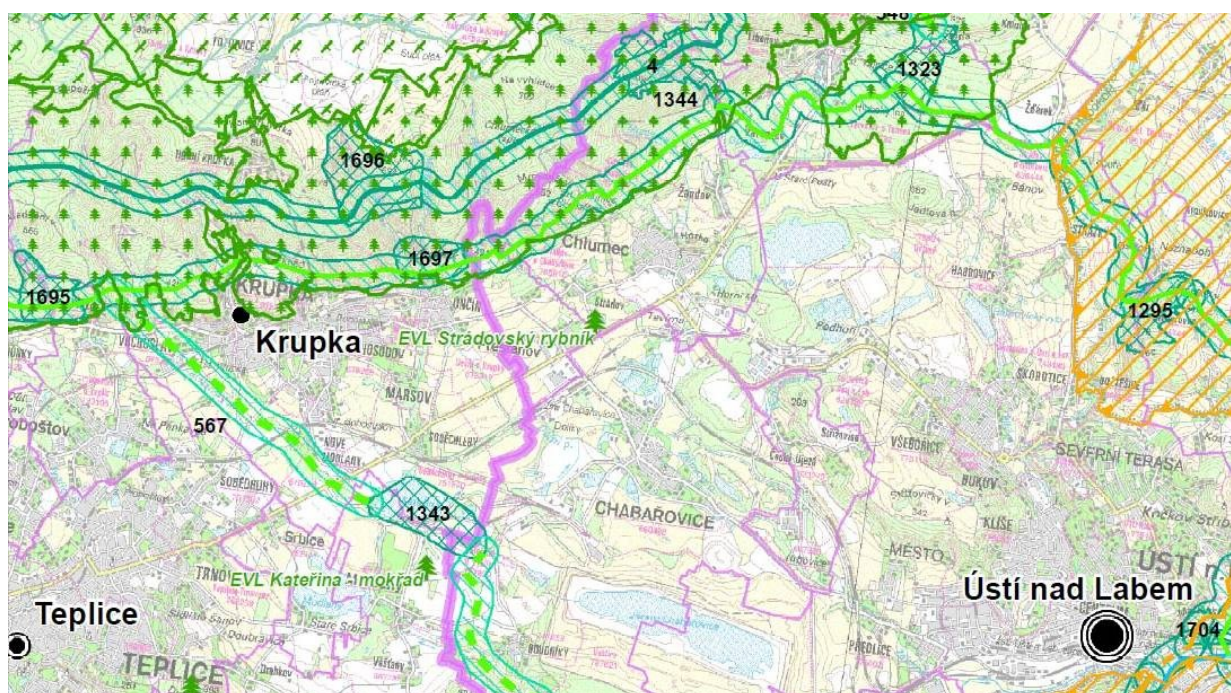
slabě vyvinutého patra keřového, fyziognomii bylinného patra určují (sub)acidofilní a mezofilní lesní druhy. Většina těchto lesů je dnes odlesněna a využívána jako pole, méně jako pastviny nebo louky.

3.1.2 Indikátory přítomnosti přírodních hodnot

Přítomnost hodnot přírodní charakteristiky KR je mimo jiné indikována přítomností či nepřítomností standardizovaných indikátorů vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Obr. 3.1.10: Institucionální ochrana přírody a krajiny. (<http://drusop.nature.cz>)

Obr.: 3.1.11: Územně analytické podklady Ústeckého kraje. Ochrana přírody a krajiny. (zdroj: Ústecký kraj)

A.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
A.1.1	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		X
A.1.2	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)	(X)	
A.1.3	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		X
A.1.4	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		X
A.1.5	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma	(X)	
A.1.6	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		X
A.1.7	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	(X)	
A.1.8	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000	(X)	
A.1.9	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zák. 114/1992 Sb.)	(X)	
A.1.10	Přítomnost skladebných prvků ÚSES (regionálních, nadregionálních)	X	
A.1.11	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	X	
<p>Poznámky:</p> <p>ad A.1.2 CHKO České středohoří (kód 51) – cca 6,5 km východně od řešené lokality. Posláním oblasti je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních toků a ploch, klima krajiny, vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského původního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu – vzhledem ke značné vzdálenosti NS od hranic CHKO nelze předpokládat negativní vliv NS.</p> <p>ad A.1.3 PR Černá louka (kód 2012) – cca 4,5 km severně od řešené lokality. Předmětem ochrany je ochrana zbytků vlhkých až rašelinných horských luk v nadmořské výšce 690–760 m v povodí Černého potoka s výskytem řady chráněných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů (např. lilie cibulkonosná, tučnice obecná, prstnatec májový, všivec mokřadní, vrba plazivá, tetřevka obecná, bekasina otavní). Přírodní rezervace představuje ohrožený ekosystém, dříve typický pro náhorní plošinu východní části Krušných hor – vzhledem ke značné vzdálenosti NS od hranic PR a vzhledem předmětu ochrany PR nelze předpokládat negativní vliv NS.</p> <p>ad A.1.7 EVL Stradovský rybník (kód 2839, kód Natura CZ0423228) – nedaleko NS. Předmětem ochrany je lokalita kuňky ohnivě. EVL Kateřina–mokřad (kód 2812, kód Natura CZ0423215) – cca 3,5 km jihozápadně od řešené lokality. Předmětem ochrany je lokalita kuňky ohnivě. EVL Východní Krušnohoří (kód 5504, kód Natura CZ0424127) – cca 1,5 km severozápadně od řešené lokality. Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech), lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, evropská suchá vřesoviště, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, horské sečené louky, chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, acidofilní smrčiny, lokalita kovařika, modráška bahenního, modráška očkovaného.</p> <p>ad A.1.8 PO Východní Krušné hory (kód 2315, kód Natura CZ0421005) – cca 3,5 km severozápadně od řešené lokality. Předmětem ochrany je populace tetřívka obecného a jeho biotop.</p> <p>ad A.1.9 PPK Východní Krušné hory – cca 4 km severně od řešené lokality. Přírodní park Východní Krušné hory zahrnuje území podél státní hranice od Cínovce po Petrovice a vyplňuje nejsevernější část Ústecka. Byl vyhlášen v roce 1995 a jeho hlavním posláním je zachovat ráz hřebenů s lesními prosty, horskými a rašelinnými loukami, charakteristickou flórou a faunou – vzhledem ke značné vzdálenosti NS od hranic PPK nelze předpokládat negativní vliv NS.</p> <p>ad A.1.10 Regionální biocentra – 1295 (Čepec), 1323 (Stěna), 1343 (Kateřina-Modlanské rybníky), 1344 (Ždírnické údolí), 1695 (Modlanský potok), 1696 (Supí hora), 1697 (Kyšperk), 1704 (Mariánský vrch), regionální biokoridor – 567 (K4 jih – Kateřina)</p> <p>ad A.1.11 V řešeném území jsou přítomny významné krajinné prvky ze zákona. Dle zákona 114/1992 Sb. je významným krajinným prvkem ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou ze zákona všechny lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy – v řešeném území (v širším kontextu) se objevují lesy, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy.</p> <p>(X) Přírodní hodnoty takto označené se nacházejí v blízkosti NS, avšak nejsou NS dotčeny.</p>			

3.1.3 Identifikace a klasifikace znaků přírodní charakteristiky

Přímo v řešené lokalitě nejsou přítomny výrazné přírodní hodnoty (snad kromě Stradovského rybníka, který je evropsky významnou lokalitou, nacházející se severně od NS) a celá Chabařovická pánev, součást Mostecké pánve, je výrazně pozměněna antropogenní činností spojenou s důlní činností vč. změny reliéfu, vodního režimu a vytvoření nových prvků (jezera). V širším krajinném kontextu se však jedná z hlediska přírodní charakteristiky o zajímavou polohu příkopové propadliny mezi výraznými zalesněnými zlomovými svahy Krušných hor a vzdáleným Českým středohořím (CHKO) doplněné o zalesněné terénní útvary, jak přírodní (Horka 287 m), tak umělé (výsypky). Přírodní charakter doplňují prvky nelesní vegetace (doprovody vodotečí, cest, zeleň sídel) a vodní prvky, přírodního i antropogenního původu. Znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu jsou klasifikovány v následující tabulce.

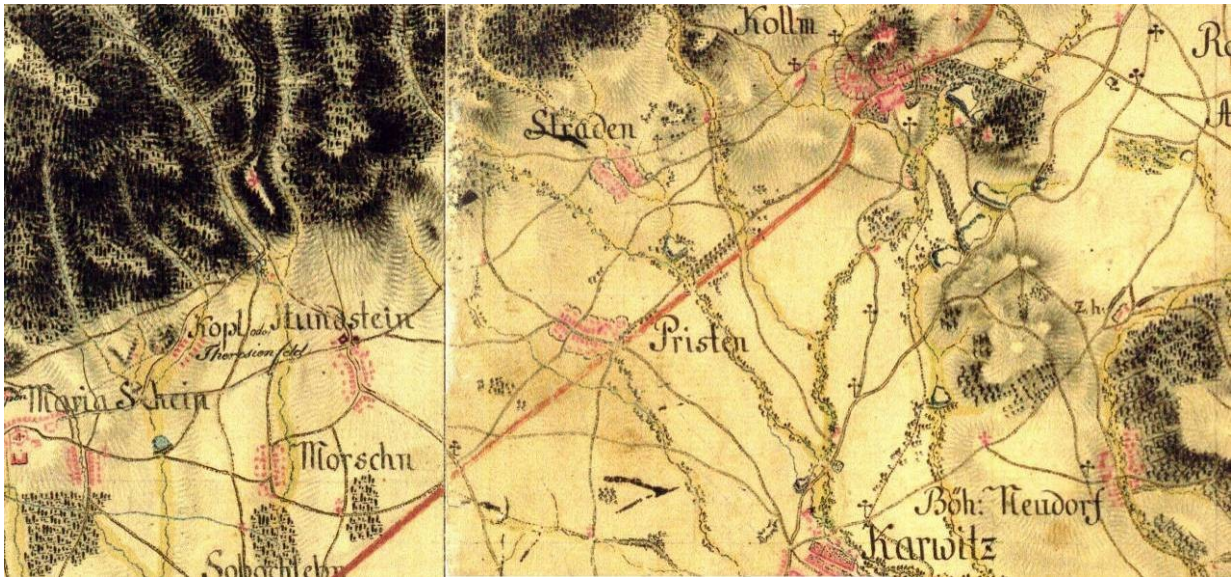
A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní - negativní O neutrální	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
A.2.1	Specifický reliéf podkrušnohorské pánve Řešené území se nachází v Chabařovické pánvi, části příkopové propadliny při úpatí Krušných hor, tektonické sníženině mezi Krušnými horami a Českým středohořím. Má charakter plošiny s mírnými svahy a široce otevřenými svahovými údolímí. Na pánev navazuje výrazný zlomový svah Krušných hor se zářezy svahových potoků.	O	XXX	X
A.2.2	Rozsáhlé antropogenní tvary reliéfu ve vazbě na dolování V návaznosti na rozsáhlou důlní činnost vznikly rozsáhlé montánní antropogenní tvary – výsypky, odkaliště, jáma bývalého lomu Chabařovice (vodní rekultivace)	O	XX	X
A.2.3	Vodní toky vč. vegetačních doprovodů Pánví protéká řada potoků, přítoků Bíliny (Bohosudovský, Stradovský, Šotolský, Chlumecký, Ždírnický, Maršovský, Důlní), stékajících z Krušných hor jihovýchodním směrem. Řada z nich má upravené koryto i průběh ovlivněný důlní činností (značně změněný vodní režim). V bezprostřední blízkosti NS protéká Habartický potok doprovázený pásem vegetace.	+	X	XX
A.2.4	Rybníky vč. vegetačního doprovodu Přes velké změny vodního režimu v souvislosti s důlní činností se v krajině dochovalo několik původních rybníků (Zámecký a Nový rybník u Chlumce, Stradovský rybník, rybníky na návších) a několik dalších vzniklo v souvislosti s dolováním (Malý a Velký Luční rybník, Školní rybník či násada u Chabařovic).	+	X	XX
A.2.5	Vodní nádrže budované v souvislosti s rekultivacemi V souvislosti s vodní rekultivací těžebních jam bylo vybudováno několik velkých a několik menších vodních nádrží (jezero Milada, VD Kateřina ad.), místy s mokřady (Kateřina)	+	XX	X
A.2.6	Lesní a nelesní krajinná zeleň, zeleň zahrad Krajina pánve není výrazně zalesněná. Uplatňuje se zde především nelesní zeleň podél vodních toků, komunikací, zeleň na svazích (Český Újezd, Nové Modlany) i na antropogenních terénních útvarech. V okolí sídel se uplatňuje zeleň zahrad, místy sady (ovocnářská tradice). V krajinném rámci se výrazně uplatňují zalesněné svahy Krušných hor (listnaté, jehličnaté i smíšené).	+	XX	X
A.2.7	Hnědouhelná pánev a nerostné bohatství Pro region má historicky zásadní význam nerostné bohatství (cín) a v novější době mohutné sloje hnědého uhlí, které měly a mají vliv na změny v krajině spojené s její dlouhodobou a intenzivní exploatací (změny terénu, vodního režimu, sídelní struktury atd.).	O	XX	X

3.2 Kulturní a historická charakteristika KR a její znaky

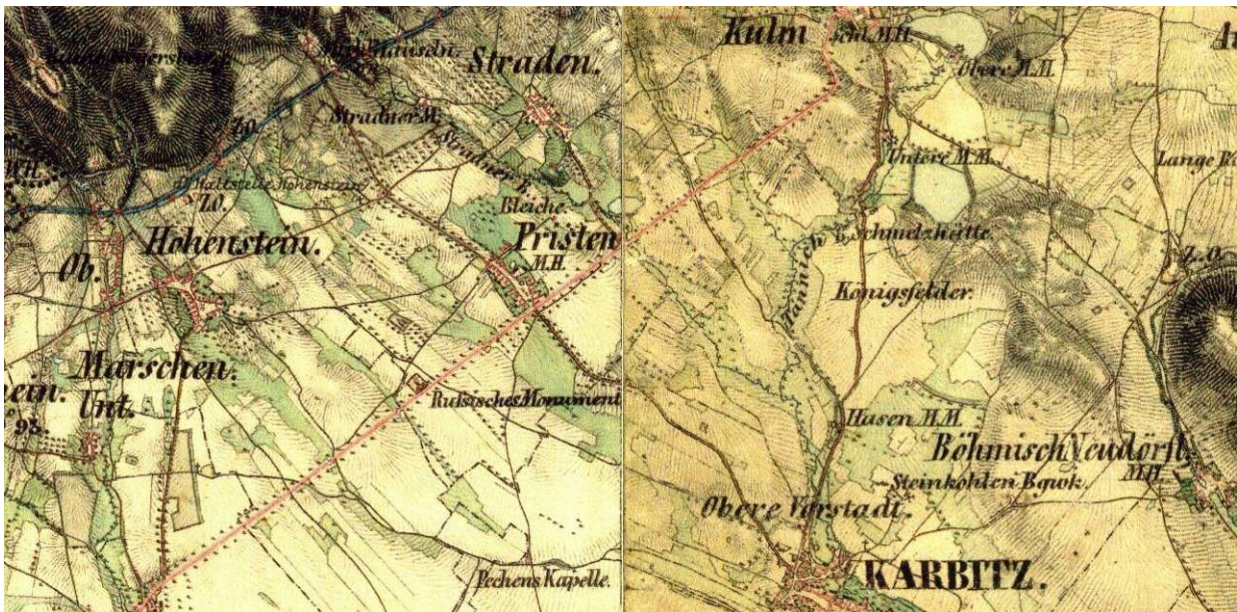
Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání krajiny. Projevu se vnímatelnými znaky, stopami kultivace a osídlování krajiny a využívání přírodních zdrojů. Kulturní charakteristika s sebou přináší historické souvislosti, a proto nelze jednu od druhé oddělit. Znaky kulturní a historické charakteristiky mohou tkvět v přítomnosti, charakteru, struktuře a vizuálním projevu staveb a stavebních souborů dokládajících historický vývoj a využití krajiny, ve struktuře osídlení a urbanistické struktuře sídel, obrazu sídla, kulturně-historickému významu zástavby, zapojení sídla do přírodního rámce, v projevu míst kulturně-historického a duchovního významu a podobně.

Obr. 3.2.1: Řešené území a jeho okolí na Müllerově mapě Čech z roku 1720. Tato mapa završuje období, ve kterém byl autorem poměrně podrobné mapy jednotlivců. Vznikla na základě vojenských, správních a hospodářských požadavků rakouské monarchie. Na rozdíl od starších mapových podkladů poskytuje řadu údajů o barokní krajině na počátku 18. století. Jsou na ní podrobně zakresleny kromě topografického obsahu (sídla, vodstvo, schematicky reliéf a zeleň, komunikace) také zemědělské usedlosti, zaniklé osady, mlýny, vinice, doly na zlato, stříbro, měď a další nerostné suroviny, hutě, sklárny, poštovní stanice a mnoho jiných informací, vysvětlených v bohaté legendě mapy. Müllerova mapa vypovídá o tom, jak se měnila mapovaná krajina, poznamenaná vlivem přírodních podmínek a činností člověka během staletí či desetiletí a co zůstalo v její paměti do současnosti. Po řadu let byla předlohou pro tvorbu dalších mapových děl u nás i v zahraničí a byla také podkladem pro první vojenské mapování v českých zemích. Výřez mapy zachycuje historickou kulturní krajinu Podkrušnohoří v tehdejší Litoměřickém kraji (Circulus Litomericensis). Jedná se o starou sídelní krajinu s historickými sídly, z nichž je Chlumecký Újezd (Kulm) písemně připomínán již k roku 993! Křížovaly se zde dvě z pradávných hlavních zemských cest, Chlumecká stezka (Solní) z vnitrozemí do Saska a Lužická stezka, která od Lužice přes Chlumecký Újezd spojovala celé Podkrušnohoří s Německem. Již v 10. století zde byl vybudován přemyslovský hrad s celnicí, jehož úkolem bylo na severní hranici chránit zájmy rodícího se českého státu proti jeho nepřítelům. Poměrně rovinatá krajina podkrušnohorské Chmutovsko-teplické pánve se na severu začíná výrazněji vlnit a přechází do Loučenské hornatiny v rámci Krušných hor, které jsou až sídelní krajinou osidlovanou v novověku. Pánevní krajina je členěna vodními toky stékajícími od severu, z Krušných hor, do Bíliny. V krajině v okolí Přestanova je zachyceno poměrně velké množství vinic (vinná réva se v Podkrušnohoří pěstuje od 11. století). Kultivovanou krajinu prostupuje množství historických sídel – Přestanov (Pristen, poprvé písemně připomínán 1348), Stradov (Straden, 1348), Maršov (Marschen, 1335), ves se zámek Český Újezd (Neudörfel, 1186), Nová Německá Ves / Podhoří – dnes částečně zničená (Teutsch Neudörfel, 1384), Užín – dnes zaniklý (Auschina, 1401), Unčín (Hundstein, 1335), obec s kostelem a se zámek Chlumecký Újezd (Kulm, 993) či městyš Chabařovice (Karwitz, 1352). Severně od Unčína je zakreslena zřícenina hradu Kyšperk (Geyersberg), západně odtud poutní místo Bohosudov (Maria Schein). (Jan Kryštof Müller, *Mapa geographica regni Bohemiae in duodecim circulos divisae cum comitatu Glacensi et districtu Egerano adiunctis circumiacentium regionum partibus conterminis ex accurata totius regni perlustratione et geometrica dimensione omnibus, ut par est, numeris absoluta et ad usum commodum nec non omnia et singula distinctius cognoscenda XXV sectionibus exhibita a Joh. Christoph Muller, S.C.M. capitano et ingen. A.C. MDCCXX, 557mm x 473mm, 1 : 132 000, © Historický ústav AV ČR, Laborař geoinformatiky UJEP, <http://www.geolab.cz>)*

Obr. 3.2.2: Řešené území a jeho okolí na mapě Prvního vojenského mapování, tzv. josefského. Mapování se uskutečnilo v letech 1764-1768 a 1780-1783 (rektifikace) v měřítku 1 : 28.800. Mapy nevznikaly na geodetických základech, polohopis a terénní reliéf se zakreslovaly hrubým odhadem. Hlavní štáb stanovil pro nové mapování vojensky a orientačně důležitý obsah (komunikace, vodstvo a jiné terénní překážky, místa přechodů, budovy, porosty). Mapování prováděli důstojníci vojenské topografické služby projíždějící krajinu na koni. Současně s kresbou map vznikal vojenský popis území obsahující informace, které v mapě nebyly – šířka a hloubka vodních toků, stav silnic a cest, zásobovací možnosti obcí. Velká pozornost byla věnována komunikacím (rozlišeny podle sýzdnosti), řekám, potokům i umělým strouhám, využití půdy (orná půda, louky, pastviny atd.) i různým typům budov – kostely, mlýny. Díky barevnému rozlišení jednotlivých složek (mapy byly ručně kolorovány) je lze snadno identifikovat. Nadmořské výšky se neurčovaly a pro znázornění terénu a jeho podrobností se zvolilo stínování a šrafování většinou zkříženými šrafami (kreslířskými), bez geometrických hodnot. Mapa je jedinečná svou podrobností ale i tím, že poskytuje nesmírně cenné informace o vývoji krajiny v druhé polovině 18. století, před nástupem průmyslové revoluce. Mapa také dává díky své podrobnosti mnoho informací o urbanistické struktuře jednotlivých sídel (např. výrazná struktura dlouhého náměstí v Chabařovicích) a je důležitým podkladem pro poznání podoby obcí na konci 18. století. Na výřezu mapy je graficky velmi názorně zachycen přechod poměrně rovinnaté Chomutovsko-teplické pánve k zalesněným a výrazným svahům Krušných hor (Loučenská hornatina), rozřezaných potoky stékajícími na jihovýchod do Bíliny. Na Stradovském potoce je zachycen menší rybník (dodnes existující), stejně jako rybníček na návsi ve Stradově či rybníky u Chlumce (z nichž dodnes existuje Zámecký rybník) v parku. Pánvi a následně navazující Liboucheckou brázdou prochází významná císařská silnice, která navazuje na tradici starobylých kupeckých cest na úpatí Krušných hor (Chlumecká stezka / Solní z vnitrozemí do Saska a Lužická stezka, která od Lužice přes Chlumec spojovala celé Podkrušnohoří s Německem). Krajina pánve je intenzivně zemědělsky využívaná, prostoupená řadou historických sídel obklopených polnostmi, v nivách potoků loukami, stromovou zelení podél cest a na lesíky terénních útvarů (vrch Nedvězí u Českého Újezda, Horka a zámecký park u Chlumce). Při cestách jsou zachyceny i četné objekty drobné sakrální architektury. Severozápadně od řešeného území se pak objevuje výrazná hrana zalesněných Krušných hor. Ze sídel je zde zachycen Přestanov (Pristen), Chlumec (Kollm), Chabařovice (Karwitz), Stradov (Straden), Maršov (Morschn), Unčín (Hundstein), Bohosudov (Maria Schein), osada Terezín (Kopl oder Theresienfeld), Soběchleby (Sobochleby) či Český Újezd (Böhm. Neudorf). Severně od Unčína je v lesích zachycen objekt zříceniny hradu Kyšperk (Geiersberg nebo Supí hora, prvně připomínán roku 1319). Je tedy patrné, že se na konci 18. století jednalo o zemědělskou kulturní krajinu, která dosud nebyla zasažena průmyslem a těžbou. Z této po staletí se rozvíjející struktury se řada prvků a struktur – i přes zásadní změny v krajině především ve 20. století – dochovala do současné doby. Mapa ovšem zachycuje jevy, které již neexistují (např. stržený starý a nový zámek v Chlumci). (© 1st Military Survey, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna; © Geoinformatics Laboratory, University of J. E. Purkyne; © Ministry of Environment of Czech Republic; Laborať geoinformatiky UJEP, <http://www.geolab.cz>)

Obr. 3.2.3: Řešené území a jeho okolí na mapě II. vojenského mapování, tzv. Františkova. Druhé vojenské mapování proběhlo na území celé tehdejší monarchie v období 1807-1869. Rozhodnutí císaře Františka II. o provedení nového mapování bylo ovlivněno především vojenskými důvody, vyvolanými napoleonskými válkami, kdy se projevovaly nedostatky mapových podkladů prvního vojenského mapování vyhotovených se značnými nepřesnostmi, hrubou zeměpisnou orientací a s výraznými deformacemi. Měřítko zůstalo stejné jako u prvního vojenského mapování, tedy 1:28.800. Na rozdíl od josefského mapování však mapování Františkovo předcházelo budování souvislé trigonometrické sítě, která sloužila nejen vojenskému mapování, ale také mapování katastrálnímu započatému v roce 1816, které bylo později použito jako podklad pro mapování vojenské. Výšky významných objektů byly určovány trigonometricky, pro znázornění reliéfu se používaly sklonové šrafy. Na pravém okraji barevně vyhotovených sekcí byl připojen seznam obcí a osad, počet domů a stájí i údaje o tom, kolik tam lze umístit mužů a koní (v Přestanově – panství Chlumec – bylo napočítáno 33 domů a 12 stájí s možnostmi ubytovat 33 mužů a 6 koní, ve Stradově s částí Mühlhäuseln – panství Chlumec – bylo evidováno 31 domů, 13 stájí a možnostmi pro 30 mužů a 8 koní, v Uncíně – panství Soběchleby – 54 domů a 20 stájí s možnostmi pro 60 mužů a 20 koní, v Dolním a Horním Maršově – panství Soběchleby – 27 domů, 10 stájí pro 30 mužů a 10 koní, Chabařovice – panství Chlumec – 207 domů a 54 na Dolním a Horním Předměstí a 2 stáje, ubytovací možnosti pro 200 mužů a dalších 40 na předměstích a pro 16 koní, Chlumec pak má zapsáno 74 domů a 30 stájí s kapacitou 30 mužů a 20 koní). Mapy druhého vojenského mapování jsou zajímavým a užitečným zdrojem údajů pro poznání vývoje krajiny. Obsah mapy je v podstatě totožný s prvním vojenským mapováním, zobrazuje však situaci v době nastupující průmyslové revoluce. Krajina staré sídelní oblasti Chomutovsko-teplické pánve je intenzivně kultivovaná, zemědělsky obhospodařovaná, historická sídla obklopují plochy polí a luk členěných množstvím cest lemovaných stromořadími. V Přestanově (Pristen) je zachycen dvůr (M.H.), na Stradovském potoce (Stradner B.) západně od Stradova (Straden) je mlýn (Stradner M.). Při železniční trati je pak osada Mühlhäuseln. Západně od Přestanova jsou zachyceny vsi Horní a Dolní Maršov (Ob. Unt. Marschen) a Uncín (Hohenstein) se železniční zastávkou (Haltstelle Hohenstein) a osadou Terezín (Theresienfeld). U Chlumce (Kulm) je zaznamenán zámek (dnes stržený) a panský dvůr (Schl. M.H.) a jižně několik mlýnů (Untere M.M., Obere M.M., Hasen M.M.) a osada Távírna (Schmelzhütte – távírna stříbrné rudy, kterou sem vozili ke zpracování z dolů ve Ždírmickém údolí) – dnes zaniklé. Severně od Chabařovic (Karbitz) s předměstím (Obere Vorstadt) se nachází uhelný důl (Steinkohlen Bgwk.), východně pak ves Český Újezd (Böhmisch Neudörfel) s panským dvorem (M. H.). Dopravní osou území je stará císařská silnice vedoucí v trase dnešní silnice I/13. Na úpatí Krušných hor, kde se zdvihají zalesněné svahy Loučenské hornatiny, je zachycena (dodatečně) nová železniční trasa Duchcovsko-podmokelské železniční dráhy z let 1869 až 1871 (k. k. privilegierte Dux-Bodenbacher Eisenbahn-Gesellschaft – v roce 1884 provoz na trati převzaly státní KkStB a zestátněna byla v první zestátnovací vlně v roce 1892). Oproti josefskému mapování se zde již objevuje veliký Ruský pomník (Rußisches Monumet) odhalený v roce 1837 za účasti císaře Ferdinanda Habsburského, cara Mikuláše Ruského a krále Bedřicha Viléma Pruského. Odkazuje na významnou bitvu z éry napoleonských válek (1813). Ves Přestanov byla po bitvě prakticky celá postavená (zbylo jen č. 29). V první polovině 19. století se nadále jednalo o zemědělskou kulturní krajinu, do které se již dostávají nové prvky spojené s industrializací (železnice) a těžbou a také s bitvou napoleonských válek. Z této po staletí se rozvíjející struktury se řada prvků a struktur – i přes zásadní změny v krajině především ve 20. století – dochovala do současné doby. (© 2nd Military Survey, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna; © Geoinformatics Laboratory, UJEP; © Ministry of Environment of Czech Republic; Laboratoř geoinformatiky UJEP, <http://www.geolab.cz>)

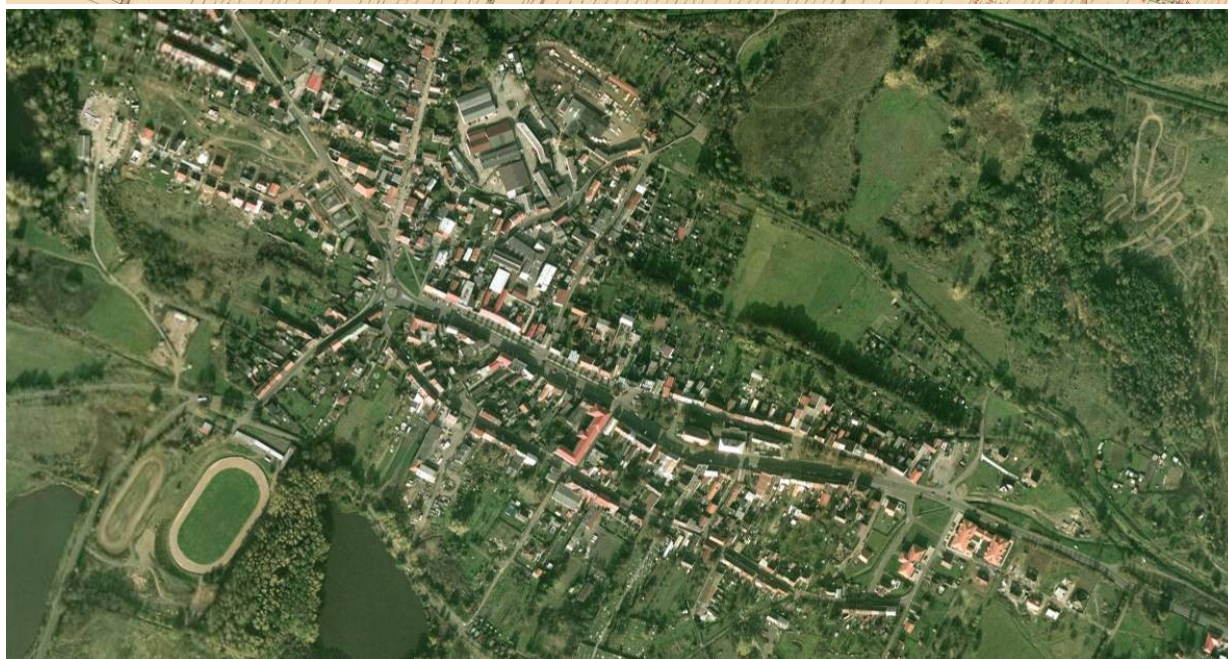
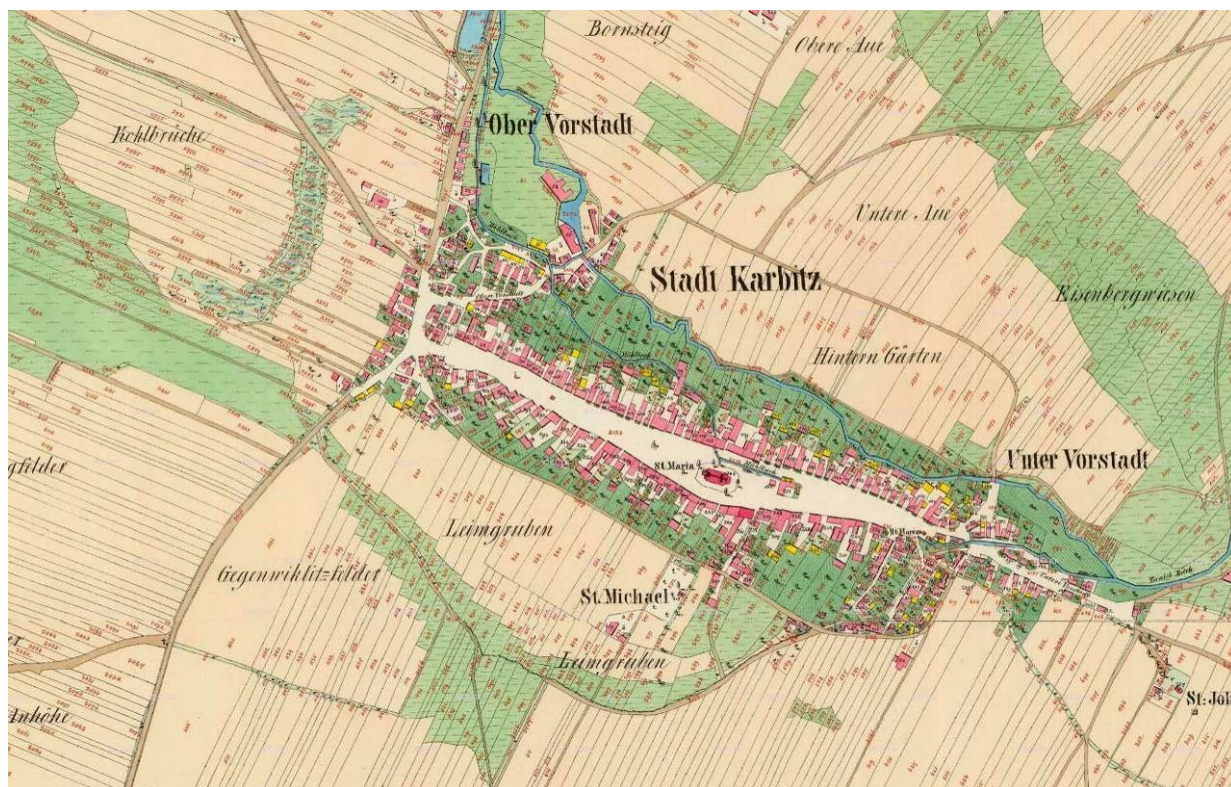
Obr. 3.2.4, 3.2.5: Přestanov (Priesten) na císařském otisku Stablního katastru z roku 1843 a na současné ortofotomapě. Dochované urbanistické a krajinné struktury je výhodné zkoumat porovnáním stávajících a archivních map – k tomu je nejvhodnější mapa Stablního katastru, který byl pro naše území pořízený během druhé čtvrtiny 19. století a patří k nejdůležitějším pramenům poznání historické zástavby. Jeden z otisků originální mapy, který byl opatřený popisem parcelních čísel a kolorovaný, byl určen k archivaci v Centrálním archivu pozemkového katastru ve Vídni. Je znám jako císařský povinný otisk (Kaiserpflichtexemplar). Mapování bylo provedeno promyšleným a jednotným způsobem v měřítku 1 : 2880, které umožňuje relativně přesné zachycení jednotlivých objektů. Barevné provedení je stejné jako u originálních map, okrové role, šedé lesy, sytě zelené zahrady a parky, zelené louky, světle zelené pastviny, karmínové zděné budovy, kamenné mosty, jezy a silnice, v tmavém odstínu karmínové významné stavby, žluté dřevěné budovy, mosty a jezy, hnědé cesty, modré vodní toky a plochy a různobarevné lemovky hranic se sousedními obcemi. V bílé barvě jsou ponechány dvory a nádvoří, veřejná prostranství a půda, kterou nebylo možné obdělávat, např. kamení. Vhodnost tohoto pojetí dokládá fakt, že toto mapování dalo základ všem dalším tzv. katastrálním mapám. S porovnání map je patrné, že Přestanov doznal ve své urbanistické struktuře od doby mapování mnoho změn, historické jádro je dochováno jen z části a nepředstavuje významnější hodnotu, přičemž ves sama byla celá postavená (na starším urbanistickém základu) po napoleonské bitvě v roce 1813 (zbylo jen č.29). Ve středu obce je umístěna památkově chráněná kaple sv. Antonína Paduánského, obdélná stavba z roku 1855 s půlkruhovým závěrem a hranolovou zděnou zvonici, završenou jehlancovou střechou (mladší než mapa Stablního katastru). Ostatní památky na území obce mají vztah k napoleonské bitvě z roku 1813 (pomník bitvy, ruský pomník se strážním domkem, hromadný hrob vojáků za ruským pomníkem v polích, výklenková kaplička Juchtová z roku 1813). Kromě urbanistické struktury je patrná dochovaná cest, především stará císařská silnice, dnes silnice I/13. (©Ústřední archiv zeměměřičství a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>; Google Earth)

3.2.1 Obecný historický vývoj území

Řešené pánevní území pod Krušnými horami (Chabařovická pánev) náleží ke staré sídelní krajině, která byla kontinuálně osídlena již v předhistorickém období. Naproti tomu území Středohoří východně a jihovýchodně od řešeného území (asi od Ústí nad Labem) náleží ke krajině vrcholně středověké kolonizace a krajina Krušných hor na severozápad od řešené lokality patří až k novověké sídelní krajině spatřené především s rudným dolováním. Těžba cínu (později například wolframu) na úpatí Krušných hor (okolí Krupky) má již tisíciletou tradici. Ta byla hlavním impulzem kolonizace Krušnohoří, když sem právě spolu s rozvojem dolování přicházeli noví osídlenci, převážně ze saské strany. Výskyt cínu přivedl četnější pravěké osídlení na úpatí hor pravděpodobně již v době bronzové, což dokládají četné archeologické nálezy. Naproti tomu v pánevní oblasti dokládají archeologické nálezy přítomnost člověka již v době kamenné. V místech nedávno zmizelých dolování, mezi Chabařovicemi, Hrbovicemi a Českým Újezdem, potvrdily archeologické nálezy činnost člověka už v pozdním paleolitu (starší doba kamenná). Od střední doby kamenné (mezolitu) se pak již jednalo o osídlení víceméně stálé, až do současnosti.

Obr. 3.2.6, 3.2.7: Stradov (Straden) na císařském otisku Stablního katastru z roku 1843 a na současné ortofotomapě. Srovnání map ukazuje poměrně dochovanou strukturu historického centra vsi s kaplí na návsi. Původně se jednalo o ves se středověkou podélnou návší založenou při významné průjezdní komunikaci (Lužická a Solní stezka) pravděpodobně již ve 12. století. Za napoleonské bitvy u Chlumce roku 1813 padla – podobně jako sousední Přestanov – téměř celá ves plamenem, neboť se nacházela v samém středu nejtěžších bojů. Jen zázrakem se dochovala pouze kaple Panny Marie se zvonem a sochou sv. Jana Nepomuckého. Návesní kaple reprezentuje význačný urbanistický i krajinnotvorný prvek uplatňující se jako neodmyslitelná součást historického prostředí obce. Hodnotný je i zvon, který je pozoruhodnou ukázkou staré zvonařské práce a významným dokladem původního vybavení kaple (na mapě Stablního katastru kaple označena St. Maria). Ke kapli byl ke stému výročí bitvy postaven památník padlým francouzským vojákům (památkově chráněný). Z dalších zajímavých památek, které však postupně zanikly, je možno vzpomenout kamenný kříž severně u obce, kapli u hřbitova a další kapli na Stradovském vrchu. V druhé polovině 20. století byl Stradov určen k zániku a na jeho troskách měly vyrůst panelové „Nové Chabařovice“. Současné rychlé změny v urbanistickém vývoji vsi charakterizuje chaotická výstavba rodinných domů dobře patrná na ortofotomapě. Přesto je původní urbanistická struktura a struktura hlavních prostorů a komunikací částečně dochovaná a představuje stopu historického vývoje území. (©Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>; Google Earth)

Obr. 3.2.8, 3.2.9: Chabařovice (Stadt Karbitz) na císařském otisku Stablního katastru z roku 1843 a na současné ortofotomapě. Chabařovice mají dodnes výrazně zachovanou strukturu historického centra vč. Horního Předměstí (Obere Vorstadt). Centrum města je v současnosti prohlášeno městskou památkovou zónou. Přesto byly Chabařovice odsouzeny k úplnému zániku kvůli uhelným ložiskům pod jejich územím a v blízkém okolí. V Chabařovicích se nachází také několik kulturních památek – kostel Narození Panny Marie na Husově náměstí na mapě Stablního katastru označen St. Maria), kaple hřbitovní sv. Michala (St. Michael), kaple sv. Jana Křtitele (St. Johann), sloup se sochou Panny Marie na Husově náměstí, radnice čp. 3 vč. šatlavy na Husově náměstí, pomník bojiště Na běhání na jihovýchodním okraji obce a pamětní deska Marie Kršňákové. (©Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>; Google Earth)

V době stěhování národů vystřídali germánské obyvatelstvo Slované. V té době již vedly podhůřím Krušných hor dvě z pradávných hlavních zemských cest, využívajících příhodného terénu pánve lemující těžko dostupné horské hřebeny, Chlumecká stezka (Srbská, Solní) od Halle přes Chlumeck a Řehlovice na Prahu a Lužická stezka, která od Lužice přes Chlumeck

spojovala celé Podkrušnohoří s Německem. Díky těmto frekventovaným mezinárodním cestám, které se v oblasti Chlumce křížovaly, se na osídlení regionu od počátku podílel živel český i německý. Na Horce, čedičovém vrchu nad Chlumcem, byl již v 10. století vybudován přemyslovský hrad s celnicí, jehož úkolem bylo hájit zájmy rodícího se českého státu zde na severní hranici Čech a chránit rušný provoz nejdůležitější zemské brány východního Krušnohoří. Byla zde jedna ze dvou celnic na Ústecku. Ta v Ústí byla určena pro dopravu po vodě, v Chlumci byla celnice určená pro kupce s povozy či koňmi. Clo se hradilo jednak za zboží, jednak za průchod osoby i tažného zvířete. Další zmínka o obou celnicích je v listině knížete Spytihněva II. z roku 1057. První historická písemná zmínka o samotném Chlumci se objevila v listině knížete Boleslav II. z roku 993. Strážní hrad údajně zanikl ve 12. nebo 13. století. Celnice pak byla přesunuta do Knínic, blíž cestě přes Krušné hory (Nakléřovský průsmyk). Od počátku 14. století již také stál na obranu staré obchodní cesty z Čech do Saska hrad Kyšperk severozápadně od řešené lokality.

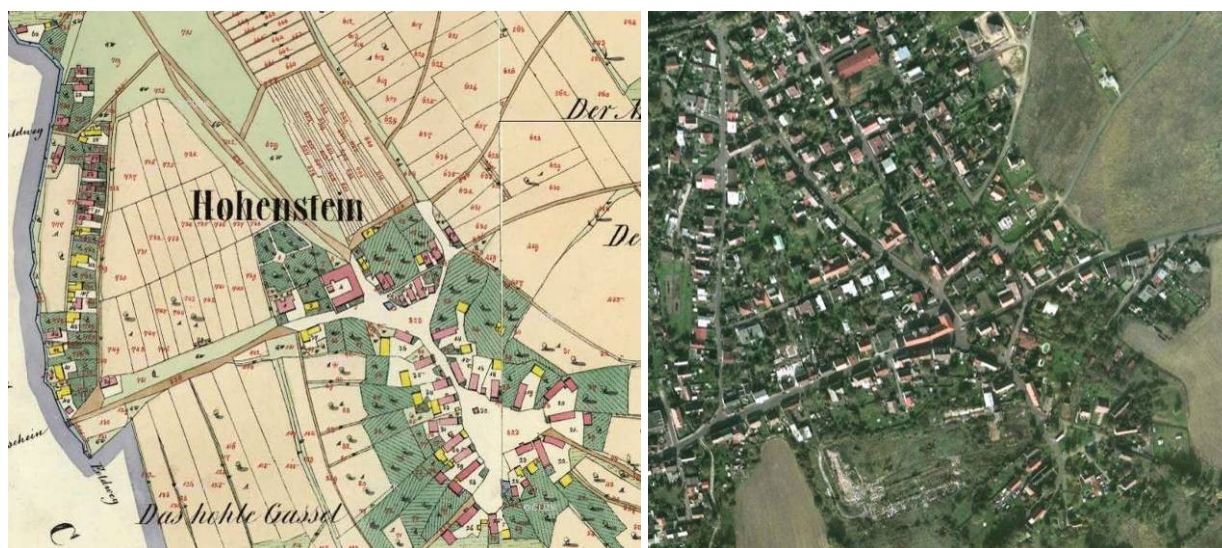

Obr. 3.2.10, 3.2.11: Chlumec (Kulm) na císařském otisku Stabilního katastru z roku 1843 a na současné ortofotomapě. Z porovnání map je zřejmé, že Chlumec doznal – především v druhé polovině 20. století – velkých změn, které z velké části setřely jeho původní ráz. Nedochovaly se ani hlavní památky zachycené na mapě Stabilního katastru. Původní kostel sv. Gottharda byl silně poškozen v napoleonské bitvě z roku 1813 a dnešní kostel sv. Havla (St. Gallus) v historizujícím slohu byl vystavěn až v letech 1847 až 1849. Zámek s rozsáhlým anglickým parkem, doplněným rybníkem, byl sice za bitvy zachován, ovšem v témže roce vyhořel jeho pivovar a samotný zámek byl následně vydrancován. V roce 1951 prakticky celý zámek vyhořel a jeho poslední trosky byly srovnány se zemí roku 1958. V průběhu 20. století byl Chlumec zásadně přestavěn a v současnosti jeho urbanistická struktura nepředstavuje významnější hodnotu. Kolem roku 1970 totiž musela původní selská stavení ustoupit masové výstavbě panelových domů (téměř 1100 bytových jednotek a další objekty občanské vybavenosti). Z památkově chráněných objektů se dochovaly kaple Nejsvětější Trojice (St. Trinitas) ze 17. století na Horce, vrchu původně sloužícím jako vinice a park, jak je patrné na mapě Stabilního katastru, dále pomník bitvy roku 1813 na úpatí Horky, socha Ecce Homo u kostela sv. Havla, sloup se sousoším Piety na návsi a venkovský dům čp. 23. Od kostela sv. Havla ke kapli na Horce vede 14 výklenkových kapliček křížové cesty na kamenných soklech. Od roku 1838 je pod kaplí rodinná hrobka Westphalenů. (©Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>; Google Earth)

Vedle starobylého Chlumce leží v regionu řada historických sídel středověkého původu. Obcí nejbližší navrhovanému záměru je Přestanov (*Priesten, Pristen*), ves, která byla založena již ve 12. století a písemně je poprvé zmiňována jako léno hradu Most v roce 1348. K témuž hradu patřila i obec Stradov (*Straden*), jejíž vznik je pravděpodobně kladen také do 12. století a která je písemně doložena k témuž roku 1348. Počátky nedalekých Chabařovic (*Karbitz*) se kladou už do 11. století, přestože první písemná zmínka o nich se objevuje až v roce 1352 (*Kagrwicz*). V předhusitské době prokazatelně existovaly i Maršov (*Marschen*) a Unčín (*Hohenstein*). Majetková držba jednotlivých vsí se měnila, až získali v průběhu 16. století Přestanov i Stradov Kölblové z Geisingu, kteří pocházeli z vážené krupské patricijské rodiny, zbohatlé z rudného dolování v Krušných horách. Byli velmi podnikaví a na Chlumecku

se věnoval především vinařství a zemědělskému hospodaření. Kölblové panství dále rozšířili, krom obcí Stradov a Český Újezd také i Žandov, Hrbovice, Habartice, Klíše, Předlice, Horní a Dolní Varvažov, Liboňov a mnohé další. Od roku 1609 patřily chlumecké vrchnosti i Chabařovice, poddanská ves (od roku 1520 městečko) původně náležející panství Rýzenburk a později ke Krupce. Zformovalo se tak rozsáhlé chlumecké panství, v 18. století jedno z největších panství v Čechách, na kterém se během staletí vystřídala řada šlechtických rodů. Samo panství Chlumeck (Kulm) jako samostatné panské sídlo začalo vznikat již od roku 1227, kdy jej od českého krále Přemysla Otakara I. získal v léno Kojata z Oseka.

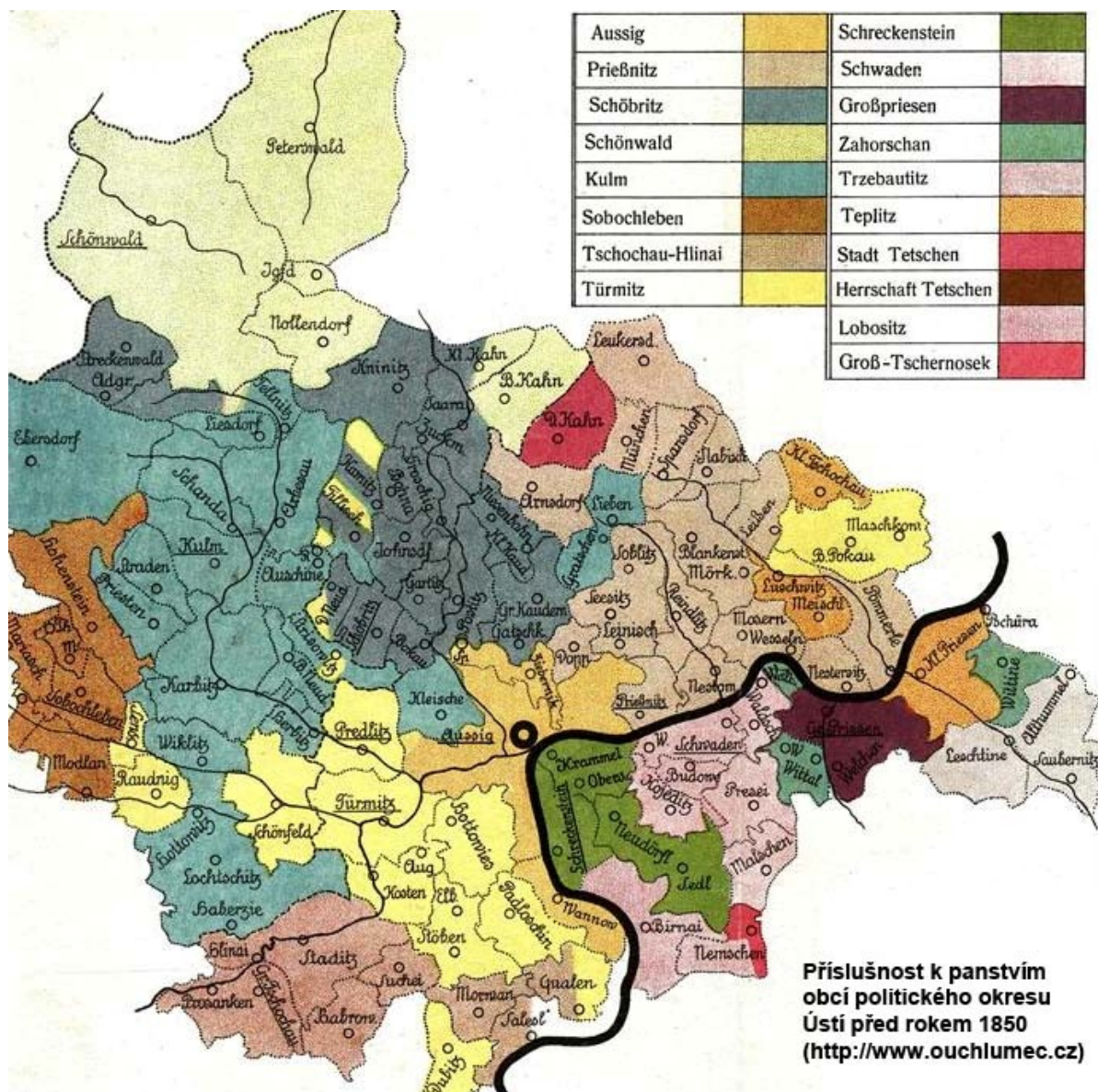
Po roce 1623 získali chlumecké panství, konfiskované po Bílé hoře protestantským Kölblům, páni ze Strahlendorfu, kteří k němu připojili i majetek rytířů z Oczelovic (Vyklíce, Otovice, Lochočice, Habří). Dědictvím se stali dalšími držiteli panství Kolovrat-Krakovští a následně Kolovrat-Libštejnští. V roce 1768 přešlo chlumecké panství na krátkou dobu do rukou děčínských Thunů a v roce 1830 je koupil rod Westphalen zu Fürstenberg, který zde držel majetek až do konce druhé světové války (1945) a významně se podílel na průmyslovém rozvoji celé oblasti a její dnešní podobě. Otakar Klement Westphalen zu Fürstenberg prodal v roce 1891 veškeré důlní vlastnictví Westphalenů, největších těžařů v severozápadních Čechách, Mostecké společnosti pro dobývání uhlí. Panství pak dále rozšířil (Krásný Les, Malé a České Chvojnno) a věnoval se hlavně zemědělství.

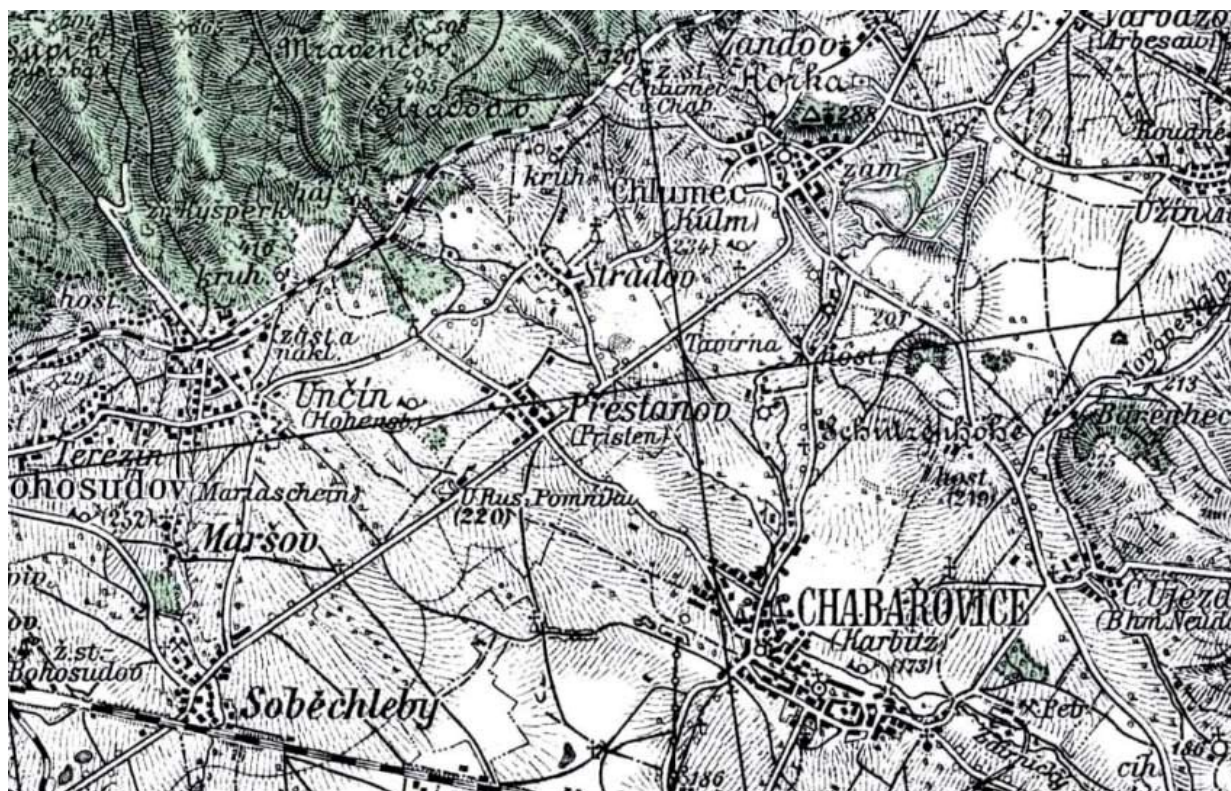
Obr. 3.2.12, 3.2.13: Unčín (Hohenstein) na císařském otisku Stablního katastru z roku 1843 a na současné ortofotomapě. Srovnání map dokládá, že se dosud zachoval náznak dochované urbanistické struktury původního jádra obce, značně však setřený uvnitř nové zástavby (mj. rozsáhlá panelová výstavba v šedesátých až osmdesátých letech v prostoru mezi Bohosudovem a Unčínem). Na návsi v obci pod průjezdní silnicí se nachází kaple sv. Floriána. Půdorysně je ves Unčín (název znamená ves Unkova) typická okrouhlíce, tj. ves postavená do kruhu kolem návsi. Takové typy lidských sídlišť vznikaly v 10 a 11. století, takže se možná jedná o starobylé sídlo, byť poprvé písemně zmiňované až v roce 1335. (©Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>; Google Earth)

Území západně od řešené lokality (Soběchleby – Sobochleben, Unčín – Hohenstein) mělo jiný vývoj. Postupně se stalo součástí tvořícího se panství Soběchleby (první zmínka z roku 1325), spojeného již od středověku zejména s dolováním cínu (oproti původně ryze zemědělskému charakteru chlumeckého panství). Západně od něj pak bylo panství města Krupka (Graupen), kde vznikala převážná část městského patriciátu z velkých důlních podnikatelů. Nejbohatší z nich byla rodina Glaců, později povýšená do šlechtického stavu, která vlastnila mnoho dolů, a po husitských válkách si dokonce koupila hrad Kyšperk s panstvím. Ten však roku 1526 vyhořel a střediskem panství se staly právě Soběchleby (též panství kyšpersko-soběchlebské). V roce 1579 se stali majiteli panství protestantští Kekulové, po třicetileté válce panství (Soběchleby s tvrzí a dvorem, vsi Modlany, Šejnov, Bohosudov, Unčín a Maršov) získal svobodný pán Alexander Regnier z Bleilebenu a následně je odkazem

dostali bohosudovští jezuité (do roku 1773). Činnost jezuitů v regionu je spjata s poutním místem v Bohosudově (*Mariaschein*). Tradice soustředěná kolem kostela Matky Boží Sedmibolestné se v dnešním Bohosudově (dnes součást Krupky) začala probouzet již v 16. století. Roku 1610 se zde konala první pouť. V letech 1701–1706 zde byla vystavěna vznosná barokní bazilika s věžemi viditelnými z dalekého okolí. Poutní místo pak dostalo nový název *Mariaschein* (Mariina záře, český výraz Bohosudov se objevil až v roce 1848). V letech 1720–1730 se poutí zúčastňovalo ročně kolem 100.000 lidí. Krajinou procházela nákladná procesí z Ústí nad Labem přes Chabařovice do Bohosudova. Barokní bazilika a později vystavěná jezuitská rezidence nebyly jen střediskem náboženského života, ale představovaly i centrum vzdělávání a kultury. Hospodářským základem misijních úspěchů jezuitů bylo mimo jiné i úspěšné hospodaření na soběchlebském panství. Při jeho vedení se pokoušeli zvyšovat výnosy i novými způsoby. Aktivity jezuitského řádu v Bohosudově a na soběchlebském panství jsou ukončeny zrušením Tovaryšstva Ježíšova v roce 1773.

Obr. 3.2.14: Rozložení panství politického okresu Ústí (Aussig) před rokem 1850. Řešené území náleželo před zrušením patrimoniální správy k rozsáhlému panství Chlumeck (Kulm), západně se rozkládalo panství Soběchleby (Sobochleben), východně pak panství Všebořice (Schöbritz) a Trmice (Türmitz). K panství Chlumeck tehdy náležely obce Chlumeck (Kulm), Stradov (Straden), Přestanov (Priesten), Chabařovice (Karbitz), Viklice (Wiklitz), Hrbovice (Herbitz), Český Újezd (B. Neud.), Úžín (Aschine), Strážovice (Strisowitz), Klíše (Kleische), Otovice (Hottowitz), Lochočice (Lochtschütz), Habří (Haberzie), Žandov (Schande), Liboňov (Liesdorf), Telnice (Tellnitz), Libov (Lieben), Radešín (Gratschen) a Habartice (Ebersdorf). (<http://ouchlumez.cz>)

Obr. 3.2.15: Řešené území a jeho okolí na speciální mapě odvozených z třetího vojenského mapování z roku 1927 (tisk 1935). Speciální mapy v měřítku 1:75.000 byly odvozeny z třetího vojenského mapování a ukazují stav posuzované krajiny v první polovině 20. století. I přes větší měřítko, ukazuje mapa základní strukturu krajiny poměrně názorně. Krajina je otevřená, prakticky odlesněná, zatímco na severozápadě se objevují zalesněné svahy Krušných hor. Nejvýznamnějším sídlem v řešeném území jsou Chabarovice (Karbitz), dopravní osou území je dnešní silnice I/13. V blízkosti Přestanova je zachycen Ruský pomník, odkaz na významnou bitvu z roku 1813. Ves Přestanov se v této době rozrostla, když zde bylo v roce 1925 postaveno 30 domů hornické kolonie. Mapa zachycuje i lokality východně od Přestanova zaniklé v druhé polovině 20. století v souvislosti s povrchovou těžbou a rozsáhlou průmyslovou výstavbou – lokalita Tavírna (Schmelze, Schmelzhütte) východně od Přestanova, Užín (Auschina), ves, která zanikla v roce 1965 důlní činností, nedaleká osada Roudné (Raudney), která v roce 1968 zanikla spolu s Užínem důlní činností, a Varvažov (Arbesau), která také zanikla dolováním. Zanikl i zámek s parkem v Chlumci (Nový a později i Starý zámek byly devastovány a následně strženy). Mapa zachycuje i objekty drobné sakrální architektury, které jsou mnohé památkami na slavnou bitvu z roku 1813. (<http://mapy.opevneni.cz/>)

Strategická poloha území na křížení starobyklých dálkových cest se projevila i v řadě významných událostí. Roku 1040 byla u Chlumce svedena bitva mezi německým císařem Jindřichem III. a českým knížetem Břetislavem I. V únoru 1126 zde na hlavu porazil český kníže Soběslav I. vojska krále Lothara I. Saského (pro připomínku vítězství byla na Řípu postavena románská kaple). Bitva na Běhání u Hrbovic v roce 1426 (v dějepise uváděna jako bitva u Ústí nad Labem) byla snad vůbec největší v Čechách svedenou bitvou středověku (dnešní památník v místě bitvy odhalen v roce 1954). Po slavném vítězství husitů ovládl kraj husitský hejtman Jakoubek z Vřesovic. Za třicetileté války (1618–1648) téměř zmizela z mapy Chlumecka řada vesnic a z obyvatel jich zbyla necelá zdecimovaná třetina. O století později již tudy procházela vojska ve slezských válkách (1741–1742) a v pruských válkách (1756–59). Za slezských válek bylo Chlumecko obsazeno hned od jejich počátku. Událost, která se však stala i důvodem prohlášení dnešní krajinné památkové zóny, se u obcí Chlumec, Chabarovice a Přestanov odehrála ve dnech 29. až 30. srpna 1813. Spojené armády Rakouska, Pruska a Ruska zde porazily podstatně silnější armádu francouzského císaře Napoleona, které velel generál Vandamme. Dvoudenní bitva, největší a nejkrvavější napoleonská bitva v Čechách, stála Francouze na 11.000 mrtvých a raněných, dalších zhruba 10.000 neraněných vojáků padlo do zajetí. Na vítězné straně padlo asi 9.300 mužů. V průběhu bojů bylo zničeno přes 600 domů, tři dvory a kaple na vrchu Horka u Chlumce. Samotný Chlumec se proměnil ve spáleniště. Téměř všechny budovy včetně kostela byly v bitvě zničeny, zachovala se jen bývalá fara a dům čp. 23. Také Chabarovice byly velmi poškozeny, protože část bojů

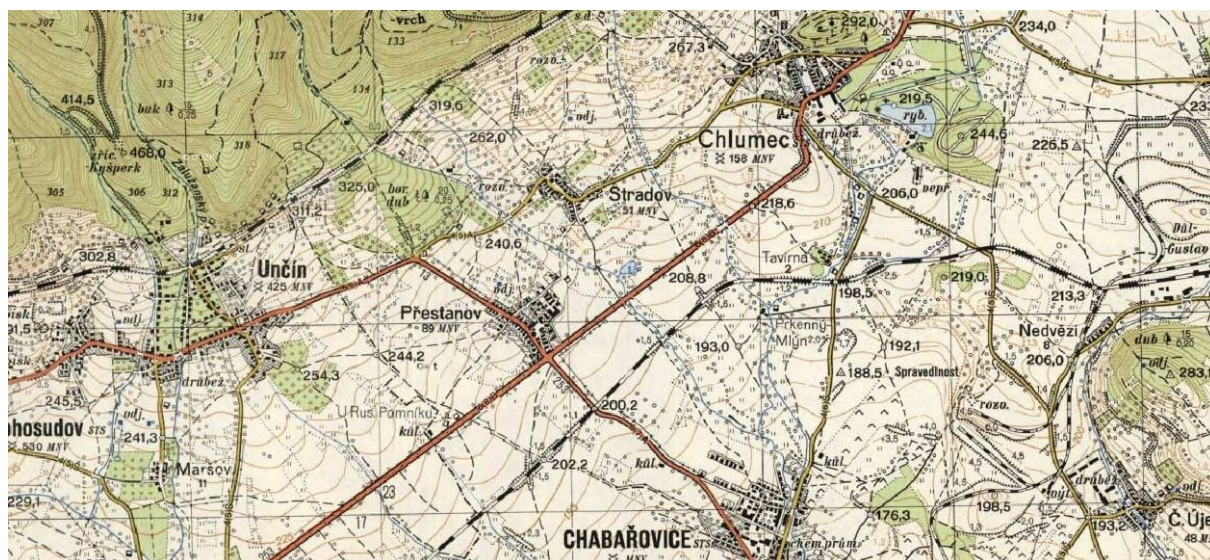
probíhala přímo ve městě, severní část města byla obsazena Francouzi, jižní ruskými vojsky. Vyhořelo 120 domů a 79 stodol, co zbylo, vydrancovali vojáci. Týž osud potkal i Stradov, Přestanov, Žandov a Dolní Varvažov. Ves Přestanov byla po bitvě prakticky celá nově postavená (zbylo jen č. 29). Ve Stradově se po bitvě dochovala pouze kaple sv. Jana Nepomuckého ve středu obce, ke které byl ke stému výročí bitvy postaven památník padlým francouzským vojákům – „francouzský“ pomník (1913). Bitvou byla poznamenána i krajina, bylo zničeno několik tisíc ovocných stromů, zahrad, vinic. Hmotné škody byly vyčísleny na dva milióny zlatých. Zničena byla i tvrz v Soběchlebech a správa panství se pak přenesla do Bohosudova. Hraběcí lesník našel v pokáceném kmeni 50 kulek.

Obr. 3.2.16: Řešené území a jeho okolí na reambulované toposekci III. vojenského mapování z roku 1938. Mapy III. vojenského mapování byly několikrát reambulovány a používány až do roku 1953. K reambulaci v pohraničních oblastech a v okolí velkých měst se přistoupilo v letech 1920-1934. Mapový obsah byl doplněn, polohopisné a výškopisné nepřesnosti byly opraveny a názvosloví počeštěno. Tisk byl dvojbarevný, polohopis, popis a výškové údaje černé, vrstevnice, šrafování a skály hnědé. Mapa zachycuje stejnou situaci jako předchozí speciální mapování. (©Ústřední archiv zeměměřičtví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>)

Stopy bitvy jsou ve zdejší krajině patrné dodnes. Hrabě Josef z Westphalenu nechal na polích posbírat kosti padlých vojáků a pohřbít je v hromadném hrobě v lesíku u Přestanova (1835, je zde pochováno 10.000 z celkových více než 20.000 padlých vojáků). Postupně byly stavěny památníky připomínající bitvu, velký „ruský“ pomník u Přestanova byl odhalen v roce 1837 za účasti císaře Ferdinanda V., cara Mikuláše I. a krále Bedřicha Viléma III. Na rozcestí u Varvažova stojí „pruský“ památník roku 1817, naproti přes silnici impozantní pomník generálního zbrojmistra hraběte Colloredo-Mansfelda (1825), na louce u železniční trati pomníček na místě, kde byl zajat vrchní velitel francouzského vojska generál Vandamme, v Nakléřově při silnici pomníček ke 100. výročí bitvy věnovaný generálu Kleistovi (1913), u Přestanova „francouzský“ pomník (žulový obelisk) z roku 1911. Na pozemku Chlumce je zajímavý jubilejní pomník (tzv. Lev) z roku 1913, další pomník stojí v místě nejprudších bojů na křižovatce silnic Stradov–Krupka, poblíž tzv. Juchtové kaple v místě nejtěžších bojů. Napoleonův kámen u Nakléřova připomíná, že zde Napoleon byl a odtud řídil bitvu. Na paměť bitvy byla také obnovena kaplička na Mariánské skále v Ústí nad Labem (zničena 1976), ve

Varvažově stával v lukách prostý památník pruského majora Karla Viléma z Rödenau, který v bitvě položil život, a výčet různých pomníků, památníků a odkazů na bitvu zdaleka není úplný. Bitvu připomínají hroby na hřbitovech (hrob padlého rakouského svobodníka Antonína Gürknera na hřbitově v Chabařovicích), pamětní desky (dragouna Friedricha Jordána v Dlouhé ulici v Ústí nad Labem) i vzdálenější lokality, památník na úpatí Doubravky v Teplicích označuje místo, odkud bitvu sledovali tři spojenečtí monarchové, „rakouský“ pomník v Teplicích, pomník tří mocnářů u Peruce a další. Dodnes se nacházejí v širokém okolí Chlumce zrezivělé dělové koule, šavle, bodáky a další součásti vojenské výbroje a výstroje.

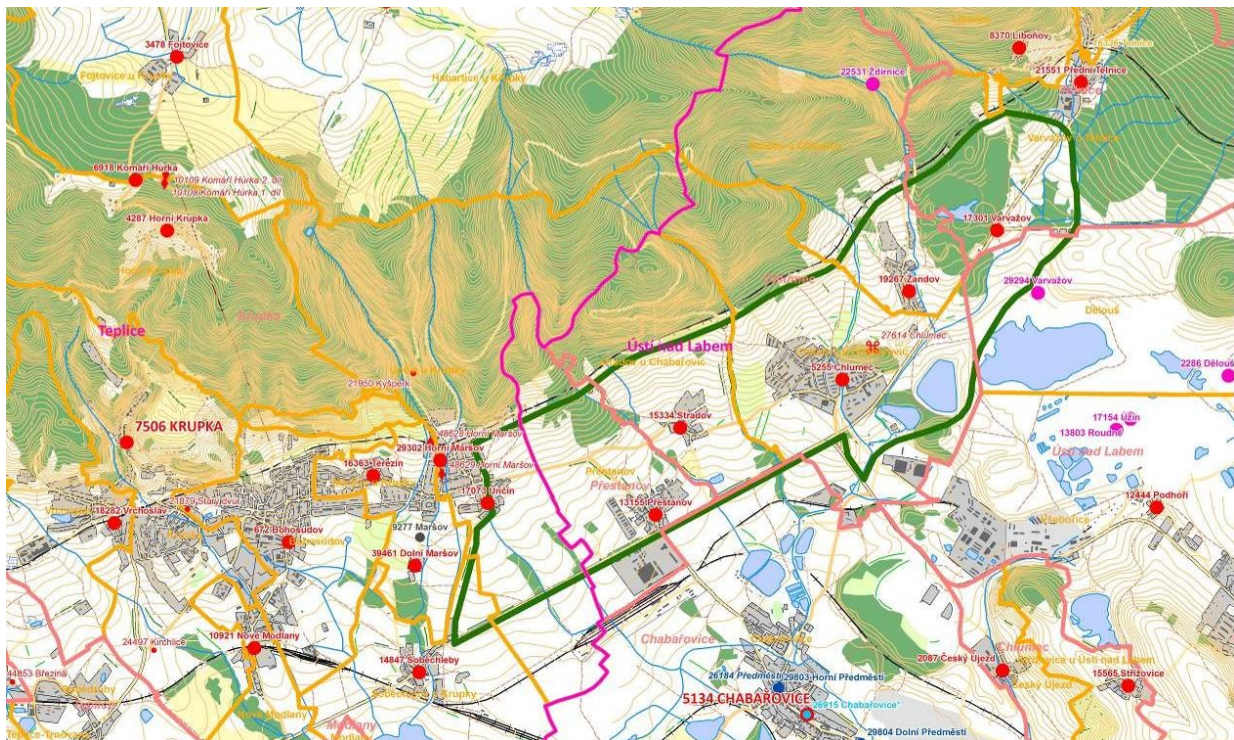

Obr. 3.2.17: Řešené území a jeho okolí na mapě z roku 1953 (tisk 1955). Unikátní soubor poválečných topografických map (souřadnicový systém S-1952) byl vydáván v různých měřítcích mezi léty 1951 až 1971. Na mapě je zachycena situace území, které je stále více ovlivňováno těžbou a průmyslem (zavlečované území u Českého Újezda, povrchový důl Gustav jihovýchodně od Chlumce). Mezi Chabařovicemi a Přestanovem vede železniční trať Ústí nad Labem – Chomutov. Ústecko-teplická dráha (Aussig-Teplitzer Eisenbahn) byla postavena v roce 1858 především pro dopravu uhlí z oblasti Teplic do přístavu v Ústí nad Labem. Díky pozdějšímu rozmachu těžby musely být některé úseky přeloženy (jak ukazují mapy z období první republiky, kde tato trať ve své dnešní trase zachycena není). Stále jsou zde zachyceny lokality, které později také zanikly (osada Tavírna, Prkenný mlýn, zbytky zámku v Chlumci – ve správě JZD). Krajina na mapě se začíná blížit dnešní podobě, kdy jsou stopy mnoha vývojových etap výrazně doplněny velkoplošnými zásahy spojenými s těžbou, rozvojem průmyslu a dopravy. (©Ústřední archiv zeměměřictví a katastru, <http://archivnimapy.cuzk.cz>)

Většina zdejších obcí byla původně zemědělského charakteru (obilnářství a vinařství). Ve Stradově byla vedle mlýna a cihelny výjimkou manufakturní dílna na výrobu nití z konce 19. století. Naproti tomu podhorské podmínky v okolí Krupky již nebyly pro zemědělství nejvhodnější, přesto se od 16. století nacházelo i v okolí Krupky 12 vinic. V roce 1763 se u Chabařovic prvně v Čechách začaly sázet brambory. A protože brambory s sebou přitáhla pruská vojska z Branibor, začalo se tehdy neznámým plodům říkat branibory – brambory. Pro region, který se nachází uvnitř severočeské hnědouhelné pánve, byla a je důležitá těžba hnědého uhlí. Příroda vybavila podkrušnohorský úval nesmírným bohatstvím mohutné hnědouhelné sloje a historie těžby uhlí zde má dlouholetou tradici. Dokládá ji i záznam v Městské knize duchcovské o těžbě uhlí na dole v Pomezním lese v roce 1403. Písemně doložena těžba uhlí na chlumeckém panství u Otovic a Varvažova je z roku 1740. V okolí Chabařovic, tehdy poměrně nevýznamného města, se objevilo hnědé uhlí v roce 1774. Ještě koncem 18. století se začalo s těžbou povrchově přístupných ložisek pomocí mělkých šachet opatřených rumpálem, vytěžené uhlí se sváželo koňskými povozy a zatím jen pomalu vznikaly podmínky pro větší těžbu. Ještě v první polovině 19. století zde téměř nic nenasvědčovalo velkým změnám, které měly záhy přijít. V okolí se sice objevily první doly na hnědé uhlí, idylický ráz krajiny a patriarchální způsob života však zatím zůstal nedotčen. Dynamický nárůst těžby nastal především s příchodem nového majitele panství hraběte Klemense

Westphalen zu Fürstenberga roku 1830. Průmyslový vzestup znamenal příliv nových obyvatel, růst sídel a změnu jejich charakteru.

Významným činitelem hospodářského rozvoje celé přilehlé oblasti se stala železniční trať Ústí–Teplice (1858, *K. k. privilegierte Aussig-Teplitzer Eisenbahn*, A.T.E.), umožňující rozvoj průmyslového a důlního podnikání. V roce 1871 pak byla dokončena trať Duchcov–Chlumec–Děčín (*K. k. privilegierte Dux-Bodenbacher Eisenbahn-Gesellschaft*, DBE). V okolí začaly vznikat nové uhelné doly, rozvoj průmyslu a vznik nových pracovních příležitostí přitahoval nové osídlení, kteří se usazovali ve zdejších obcích. V roce 1895 byla v Ústí nad Labem otevřena uhelná burza. Na Ústecku zahájil povrchové dobývání v roce 1895 důl Gustav I ve Varvažově. Před druhou světovou válkou fungovalo v ústecko-teplické oblasti asi 10 hnědouhelných dolů. Ve 20. století, a to zejména v jeho druhé polovině, se těžba stala velkoprostorovou záležitostí výrazně poznamenávající celé rozsáhlé oblasti. V roce 1945 bylo v prostoru severočeské hnědouhelné pánve celkem 34 hlubinných a 24 povrchových lomů. Zakládání nových povrchových dolů znamenalo výrazný a nezvratný zásah do okolní krajiny. Došlo k likvidaci řady obcí a osad, nejprve u ústecké městské části Všebořice. Z povrchu země zmizely nejprve Varvažov, Úžín, Roudný, Kamenice a další. Těžba uhlí v nově otevřeném lomu Chabařovice začala v roce 1977 s tím, že jeho činnost bude ukončena po vyčerpání všech uhelných zásob v nejuvýchodnější části severočeské hnědouhelné pánve. Znamenalo to další zásah do krajiny, kdy byly zlikvidovány další obce či části obcí Vyklice, Tuchomyšl, Hrbovice, Český Újezd a další. Podle plánu bylo kvůli těžbě uhlí naplánováno zrušení samotného města Chabařovice, a to k roku 1997. Po roce 1989 měl záviset další postup lomu na likvidaci Ocelárny Chabařovice a města Chabařovice. Také celá obec Stradov měla být zbourána a na jejích troskách mělo vyrůst mezi Chlumcem a Unčínem třicetitisícové panelové sídliště Nové Chabařovice. Po pádu komunistického režimu však od tohoto záměru sešlo. V roce 1991 bylo usnesením vlády rozhodnuto zachovat město Chabařovice i ocelárnu Chabařovice. Likvidací lomu Chabařovice (1997) tak skončila těžba uhlí ve východní části severočeské hnědouhelné pánve. Na místě těžby začaly rekultivace, vodní, zemědělské a lesnické, v řadě případů začala být budována nová vodní díla (VD Kateřina, VD Modlany, jezero Milada – napouštěno od roku 2001), čímž se začal zcela měnit charakter po staletí se utvářející krajiny Podkrušnohoří.

Obr. 3.2.18: Krajinná památková zóna Území bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova. Mapa zachycuje hranice krajinné památkové zóny.

3.2.2 Indikátory přítomnosti kulturních a historických hodnot

Přítomnost hodnot kulturní a historické charakteristiky KR je indikována přítomností či nepřítomností standardizovaných indikátorů vyplývajících ze zákona číslo 20/1987, o státní památkové péči.

B.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v řešeném území	
		ANO	NE
B.1.1	Přítomnost národní kult. památky (NKP) vč. pam. ochranného pásma (POP)		X
B.1.2	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. navrhované a POP)		X
B.1.3	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR)(vč. navrhované a POP)		X
B.1.4	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR)(vč. navrhované a POP)		X
B.1.5	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ)(vč. navrhované a POP)	X	
B.1.6	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ)(vč. navrhované a POP)		X
B.1.7	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)(vč. navrhované)	X	
B.1.8	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. navrhované a POP)	X	
Poznámky: ad B.1.5 MPZ Chabařovice (číslo rejstříku 2361): Historické jádro Chabařovic bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou Vyhláškou Ministerstva kultury č. 250/1995 Sb. ze dne 22. září 1995, o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny ad B.1.7 KPZ Území bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova (číslo rejstříku 2387): Krajinná památková zóna byla vyhlášena Vyhláškou Ministerstva kultury č. 208/1996 Sb. ze dne 1. července 1996, o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny ad B.1.8 Přestanov: kaple sv. Antonína Paduánského (číslo rejstříku 11228 / 5-5746) hromadný hrob vojáků z bitvy r. 1813 za ruským pomníkem v polích (číslo rejstříku 42884 / 5-235) výklenková kaplička Juchtová (číslo rejstříku 10267 / 5-5561) pomník bitvy r. 1813 (číslo rejstříku 85886 / 5-248) pomník bitvy r. 1813 – ruský, se strážním domkem (číslo rejstříku 43360 / 5-234) Stradov: tvrz – tvrziště, archeologické stopy mezi čp. 10 a čp. 11 (číslo rejstříku 43026 / 5-246) kaple Panny Marie na návsi (číslo rejstříku 52189 / 5-5946) smírčí kříž – nenalezen! (číslo rejstříku 42539 / 5-247) pomník bitvy r. 1813 na návsi u kapličky (číslo rejstříku 42492 / 5-248) Unčín: hrad Kyšperk, zřícenina (číslo rejstříku 42844 / 5-2664) Chabařovice: kostel Narození Panny Marie na Husově náměstí (číslo rejstříku 42757 / 5-172) kaple hřbitovní sv. Michala (číslo rejstříku 43210 / 5-174) kaple sv. Jana Křtitele (číslo rejstříku 43404 / 5-175) sloup se sochou Panny Marie na Husově náměstí (číslo rejstříku 43177 / 5-178) pomník bojiště Na běhání na jihovýchodním okraji obce (číslo rejstříku 43727 / 5-168) radnice čp. 3 vč. šatlavy na Husově náměstí (číslo rejstříku 11684 / 5-173) jiná obytná stavba čp. 168, z toho jen: pamětní deska M. Kršňákové (číslo rejstříku 24958 / 5-4895) Chlumec: kaple Nejsvětější Trojice na Horce (číslo rejstříku 43307 / 5-181) socha Ecce Homo u kostela sv. Havla (číslo rejstříku 42921 / 5-289) sloup se sousoším Piety na návsi (číslo rejstříku 43113 / 5-180) pomník bitvy r. 1813 na úpatí Horky (číslo rejstříku 43027 / 5-182) venkovský dům čp. 23 (číslo rejstříku 43248 / 5-183)			

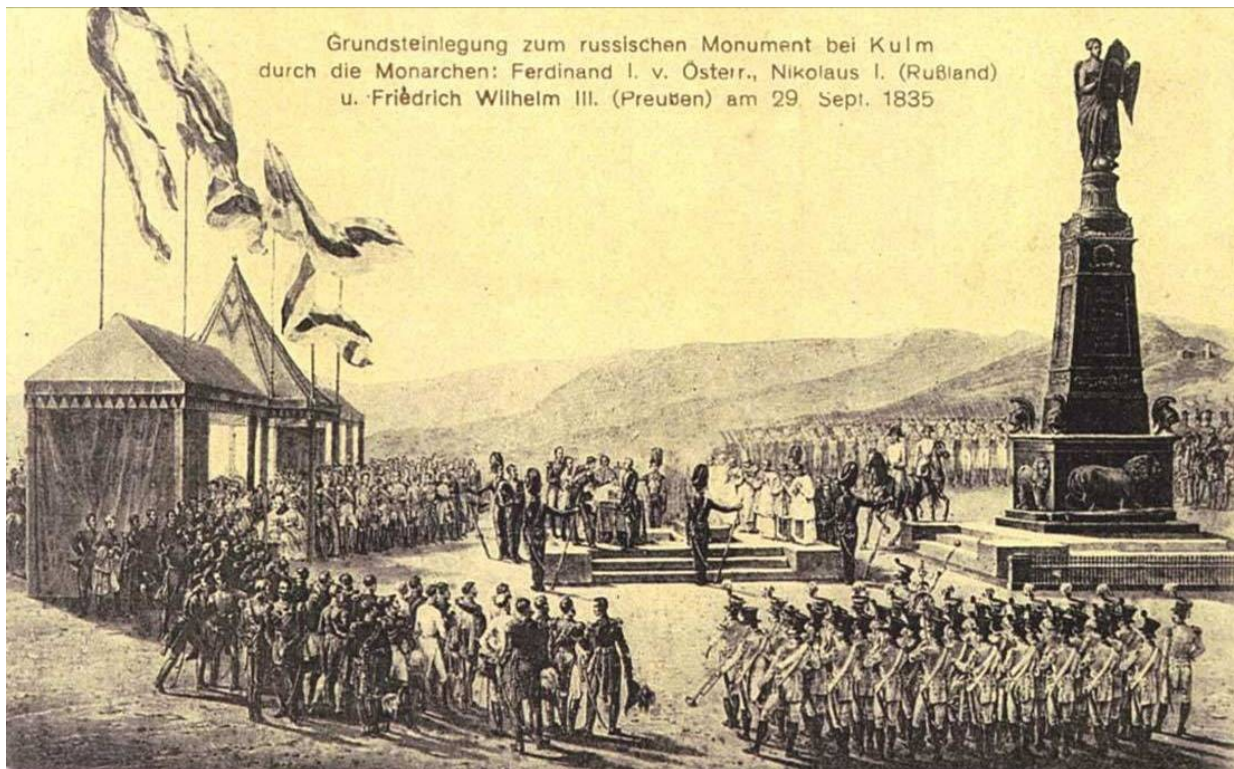
3.2.3 Identifikace a klasifikace znaků kulturní a historické charakteristiky

Navrhovaný záměr je umístěn v krajině, která v sobě skrývá řadu stop jejího historického vývoje. Jedná se o starou sídelní oblast se sídly středověkého původu a s archeologickými nálezy dokládajícími přítomnost člověka v Podkrušnohoří již v době předhistorické. Strategická poloha území při významných zemských stezkách je příčinou řady válečných událostí, které se zde od středověku střídaly a ovlivňovaly zdejší krajinu. Nejvýznamnější bitvou, která se v okolí Přestanova, Chlumce a Varvažova odehrála, je napoleonská bitva z roku 1813, která je v krajině připomínána řadou pomníků a památníků. Dala zdejší historické krajině zvláštní ráz, dnes chráněný uvnitř krajinné památkové zóny. Výraznou proměnou pak prošel zdejší kraj od konce 19. století. Tehdy se zde začala rozvíjet těžba hnědého uhlí, která především v průběhu

20. století zásadně změnila charakter Chabařovické pánve. Znak kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu jsou klasifikovány v následující tabulce.

B.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní - negativní O neutrální	XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
B.2.1	Přítomnost území ve staré sídelní oblasti	O	XXX	X
	Pánevni oblast patří ke staré sídelní krajině Hercynica, která je kontinuálně osídlena již z předhistorického období, krajina Středohoří jihovýchodně od řešeného území náleží ke krajině vrcholně středověké a nedaleké Krušné hory na severozápadě až ke krajině novověké kolonizace.			
B.2.2	Částečně dochovaná sídelní struktura	O	XX	X
	Sídla v řešeném území jsou obvykle středověkého původu, historicky vázaná na staré dálkové zemské stezky (Lužická a Chlumecká). První písemné zmínky o zdejších obcích (jejichž původ je obvykle výrazně starší) jsou obvykle středověké (Chlumecká 993, Český Újezd 1186, Krupka 1305, Maršov 1335, Soběchleby 1335, Unčín 1335, Stradov 1348, Přestanov 1348, Bohosudov 1352, Chabařovice 1352 ad.)			
B.2.3	Částečně dochovaná dopravní síť	O	X	X
	Trasy silnic odpovídají povětšinou trasování cest doložených archivními mapami (např. přesné zachycení cestní sítě na mapách II. vojenského mapování z první poloviny 19. století), např. silnice I/13 (stará císařská silnice), II/253, silnice třetích tříd, trasa nedaleké ústecko-teplické dráhy (ATE)			
B.2.4	Částečně dochovaná urbanistická struktura	+	X	X
	Historická jádra některých sídel mají částečně dochovanou urbanistickou strukturu doloženou mapami Stabliniho katastru z první poloviny 19. století. Nejcennější jsou Chabařovice (MPZ). Řada sídel má ovšem svou strukturu značně pozměněnou v druhé polovině 20. století (Chlumecká)			
B.2.5	Zbytky původní krajinné struktury	O	X	X
	Ve značně pozměněné krajině ovlivněné rozvojem průmyslu, dopravy, dolování a válečnými událostmi se dochovala torza původních krajinných úprav (zbytky zámeckého parku s rybníkem v Chlumci)			
B.2.6	Historické objekty	+	X	XX
	V řešeném území je dochováno několik historicky cenných objektů (řada jich zanikla v bitvě 1813 a později), některé památkově chráněné (kostely, kaple, pomníky ad.)			
B.2.7	Vztah k významným historickým událostem (bitva 1813)	+	XX	XXX
	V území proběhlo několik bitev (1040, 1126, 1426). Nejvíce se v krajině projevují stopy a odkazy na napoleonskou bitvu 1813 – pomníky, památníky, památná místa, hroby (jádro bojiště KPZ).			
B.2.8	Krajina spojená s plošnou těžbou a rozvojem průmyslu	N	XXX	X
	Podkrušnohoří má tisíciletou tradici těžby zejm. cínu (Krupka), od konce 18. století se zde doluje hnědé uhlí, ve 20. století velkoplošně (bývalé doly /Gustav I, Gustav II, Chabařovice ad./ – rekultivace – nová jezera /Milada/ – vodní díla /Kateřina, Modlany/ – nové terénní útvary, hornická zástavba – sídliště, průmyslové a dopravní objekty – přeložky silnic, železnice)			
B.2.9	Zaniklá sídla, struktury a prvky	N	X	X
	V oblasti zaniklo v souvislosti se změnami ve 20. století (dolování a související činnosti) řada sídel, struktur a prvků (Varvažov, Užín, Podhoří, Tavrna, mlýny, rybníky, cesty, zámek v Chlumci)			

B.2.10	Kulturní dominanty	+	X	X
	V krajině se nachází několik dílčích kulturních dominant (ruský pomník, jubilejní pomník, francouzský pomník ad., kostely v Chlumci, Chabařovicích, Bohosudově ad.)			

Obr. 3.2.19, 3.2.20: Pomníky napoleonské bitvy z roku 1813. (<http://www.ukp98.cz/polabi/neznamul.htm>)

3.3 Vizuální charakteristika – estetická atraktivnost, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy, prostorová skladba a konfigurace prvků

3.3.1 Úvod

(3.3.1.1) Stejně jako se v krajině vizuálně projevují jednotlivé prvky, projevuje se navenek i celková struktura krajinných složek – přírodních a civilizačních. Ať definujeme krajinu jakkoliv, vnějším projevem její vnitřní struktury je krajinný obraz. I když má krajinný obraz význam především vizuální, je ve skutečnosti vnímán senzuačně, resp. multisenzuačně (vícesmyslově). Estetická hodnota krajiny pak vzniká z pozitivně přijímaných vlastností vnímané krajiny (prostorové vztahy, krajinná scéna) a z pozitivních postojů vnímajícího subjektu (emocionálně i racionálně podmíněných). Je vnímatelným specifickým projevem přírodních, kulturních a estetických hodnot, harmonického měřítko a harmonických vztahů v krajině.

(3.3.1.2) Pro úvahy o KR je vnější výraz krajiny – krajinný obraz – základní kategorií a to proto, že krajinný ráz je ve smyslu zákona z velké části kategorií vizuální. Znak krajinného rázu má stránku obsahovou a stránku vizuální. Přítomnost přírodních, kulturních a historických hodnot je sice důležitá z hlediska významu, cennosti a vzácnosti, avšak pro charakter krajiny se stává důležitou zejména tehdy, pokud se projevuje vizuálně.

3.3.2 Pojmy analýzy krajinné scény

(3.3.2.1) **Krajinná scéna.** Obraz krajiny je pojmem obecným, vyjadřujícím senzuační projev vnitřní struktury krajiny. Různé části – místa a prostory v krajině – se navenek odlišují rozdílně, rozdílná je jejich krajinná scéna. Oproti obecnému pojmu „obraz krajiny“ se pojmu „krajinná scéna“ používá při vyjádření obrazu určité krajiny – místa nebo prostoru v určitém čase. Dílčí části krajinné scény, u kterých je záběr vnímání nějakým způsobem usměrněn, ohraničen nebo rámován, jsou označovány jako krajinné scenérie. Scenérie mohou být důležité pro vyjádření a popsání výjimečných estetických hodnot krajiny.

(3.3.2.2) **Estetická hodnota krajiny.** Klíčovým pojmem hodnocení kvalit krajiny a identifikace znaků a hodnot KR je pojem estetické hodnoty krajiny. Ve volné krajině s převládajícím přírodním charakterem, v záměrně kultivované krajině i v parku můžeme najít místa, prostory, pohledy, výhledy a scenérie, kde většina návštěvníků pocítí příjemný pocit zájmu, potěšení, okouzlení, či překvapení. Emocionální zážitek může být provázen vybavením si různých souvislostí, obdobných zážitků i racionálním zhodnocením vnímaných jevů. V průběhu prožitku vzniká vědomí estetické hodnoty pozorované (vícesmyslově vnímané) krajiny. Závisí samozřejmě na návštěvníkovi samém, jak silný je to pocit, jakými dalšími pocity, myšlenkami a asociacemi je provázen.

Estetická hodnota krajiny se projevuje ve smyslových vjemech pozorovatele, který krajinu vnímá jako prostor (prostorovou scénu) všemi smysly. Tyto vjemy odrážejí tzv. emocionální hodnoty krajiny a vyvolávají určité duševní pocity jako je uklidnění, vyrovnání nebo naopak neklid, překvapení, úžas.

Estetické hodnoty krajiny jsou však tvořeny nejenom hodnotami emocionálními, ale také hodnotami obsahovými. Právě obsahové hodnoty jsou pro vnímání a hodnocení krajiny velmi specifické. Běžný názor na estetiku krajiny tkívá v kráse přírodních prvků a scenérií je třeba doplnit o vnímání a racionální hodnocení užitečnosti a potřebnosti určitých prvků či struktur v krajině. U staveb a technických zařízení může tímto vnímáním spolu s estetikou funkčních technických tvarů vznikat vědomí estetické hodnoty. V přírodě si však vnímavý pozorovatel může uvědomovat a prožívat pocit sepletí s přírodou a závislosti na přírodě. Samota, vjemy působící na všechny smysly, vliv počasí nebo ročního období vytváří působivý rámec, ve kterém člověk oceňuje

bohatství forem, tvarů a barev přírody, její proměnlivost a zákonitost jejího života. Tomu odpovídají některé rysy krajinné scény, které jsou zpravidla pokaždé považovány za znaky estetické hodnoty. Jsou to např. neobvyklost, cennost a zachovalost přírodní nebo přírodě blízké scenerie, pocit zdravé harmonické a obyvatelné krajiny, výraznost, „převaha“ přírodních složek, krása a účelnost hospodářských úprav a kultivace krajiny.

Dějiny kultivace krajiny ukazují, že pohled na estetické hodnoty přírody se vyvíjel a měnil s vývojem poznání, filosofie, idejí a kultury. Estetická hodnota krajiny byla vždy chápána v závislosti na estetické normě. Estetická norma je určitým filtrem, který v určité době, v určité zeměpisné šířce a délce, v určitém kulturním prostředí ovlivňuje způsob estetického vnímání, cítění a prožívání. Estetická norma je závislá na celé škále společenských vlivů. Estetickou normu pohledu na krajinu v naší době, v našich geografických a kulturních podmínkách ovlivňuje vědomí nutnosti zachování přírody a jejích přirozených hodnot. Estetickým se stává to, co je pro přírodu a její procesy přirozené a to, co k její přirozenosti patří.

Z hlediska hodnocení rázu krajiny chápeme estetickou hodnotu ve dvou rovinách - jakožto výsledek emocionálního a hodnotícího prožitku a jako projev přítomnosti určitých specifických jevů, znaků a hodnot krajiny. Vznik estetických hodnot krajiny je přitom závislý na subjektivních vlastnostech uživatele nebo pozorovatele (subjektu) - např. pozorovatel jako hospodář nebo návštěvník v krajině - a dále pak na objektivních okolnostech pozorování a vnímání. Těmito objektivními okolnostmi rozumíme za prvé fyzický vztah subjektu a objektu - vnímání v pohybu, vnímání z určitého místa, význam denní doby, význam roční doby - a za druhé objektivní vlastnosti krajiny (objektu). Těmito objektivními, identifikovatelnými a popsatelnými vlastnostmi jsou konfigurace a charakter prvků krajinné scény, prostorová skladba a rozlišitelnost a jedinečnost krajinné scény.

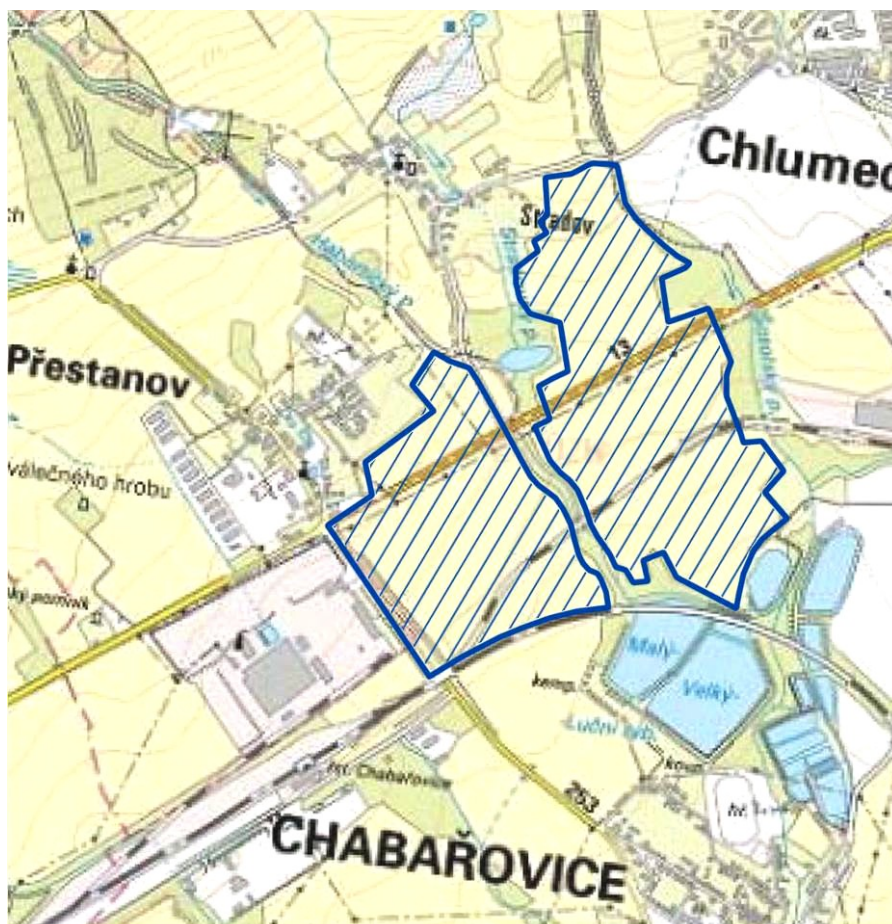
(3.3.2.3) Prvky a struktury krajinné scény. Krajinná scéna je tvořena množstvím hmotných a vizuálně se projevujících prvků. Tyto prvky mohou mít přírodní či antropogenní povahu. Přítomností prvků a jejich struktur vznikají určité vizuální jevy, které mohou představovat podstatné znaky krajinného rázu. Analýza krajinné scény pracuje se zobecněním prvků a struktur do několika skupin, tak jak je to obdobné v architektonické, urbanistické a krajinářské kompozici. Krajinnou scénu charakterizuje přítomnost takových prvků a jejich struktur, jakými jsou body a bodové struktury, linie a liniové struktury, plochy a plošné struktury, texturní a barevné struktury a prostory a prostorové struktury.

3.3.3 Obecná vizuální charakteristika území

(3.3.3.1) Krajina Přestanovska a Chabařovicka je krajinou charakterových protikladů. Výrazné vymezení Chabařovické pánve okraji Krušných hor, resp. Nakléřovské a Cínovecké hornatiny na severu a okrajem Českého (resp. Milešovského) středohoří na jihu a jihovýchodě dává krajině jasné hranice a velké měřítko. Vnitřní část pánve je velmi různorodá - působivá a příjemná v okrajových polohách, přiléhajících s ohraničujícím hornatinám a vrchovinám (Unčínsko, Přestanovsko a Chlumecko na severozápadě nebo Stadice a Habří na jihu) a vnitřní segmenty pretvořené těžební a posttěžební, resp. industriální krajiny s umělými tvary terénu, rekultivačními výsadbami a umělými vodními plochami.

(3.3.3.2) Krajina je až překvapivě zelená, což je způsobeno nemožností přehlédnout krajinu z nižších horizontů z důvodů přítomnosti vizuálních barrier. Těmito barrierami jsou vegetační koridory a liniové doprovody vodotečí, rybníků, cest, silnic a železnic, které způsobují zmenšení měřítko a rozdělení území do malých přehledných prostorů. Zatímco v případě celku Chabařovické pánve, přehledné z vyšších poloh ohraničujících svahů a jejich úpatí hovoříme o tzv. „supervizuálním celku“, v případě

malých prostorů, které jsou spojitě přehledné z každého místa prostoru hovoříme o tzv. konvizuálních prostorech. Přítomnost vizuálních bariér a zjevná nepřehlednost krajiny je typickým rysem jejího charakteru – krajinného rázu – stejně jako výrazné ohraničení terénními horizonty. Právě konvizuální celky, ve kterých se bude vizuálně uplatňovat výstavba v navrhovaném areálu (PZPCH-EUR), tvoří vnitřní část potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP). Toto je segment krajiny, ve kterém může být PZPCH-EUR viditelná. V širším prostoru se bude uplatňovat náhodnými průhledy nebo dílčím uplatněním a to zejména z vyšších horizontů.

Obr. 3.3.1: Schéma vnitřní části Potenciálně dotčeného krajinného prostoru. Areál je rozdělen do dvou od sebe vizuálně oddělených krajinných prostorů. Jedná se o tzv. konvizuální prostory, které jsou přehledné z každého bodu prostoru (ATELIER V)

Obr. 3.3.2: Pohled z okraje Chabařovic k severozápadu k Přestanovu ukazuje vpravo okraj areálu Lučních rybníků s autokempem a pásem vzrostlé zeleně provázející železniční trať a tvořící vizuální bariéru vůči západnímu segmentu navrhovaného areálu průmyslové zóny. Velké měřítko krajiny určují horizonty okraje Činovecké a Nakléřovské hornatiny, v podnoží svahů je měřítko krajiny zdrobněno četnými liniemi a pásy vegetačních doprovodů silnic, železnice a zejména vodotečí. (foto ATELIER V)

(3.3.3.3) Charakteristickým rysem krajiny je různorodost využití a s tím související různorodost zástavby. Vedle areálů a staveb industriálního charakteru, a skladových objektů tvoří civilizační strukturu krajiny zastavěná území obcí se směsí starší či přestavěné zástavby rodinných domů, historických center malých města (Chabařovice, Chlumeč, Krupka) a poměrně rozsáhlé výstavby nových rodinných domů, jejichž lokality navazují na existující zástavbu. Jedná se (v blízkosti navrhovaného areálu) především o krajinářsky příznivě působící území na úpatí Krušných hor v obcích Unčín, Stradov nebo Chlumeč. Okraje Přestanova, navazující na areál PZPCH-EUR nevynikají působivostí (jak ukazuje fotodokumentace z blízkosti křižovatky v Přestanově), zatímco okraje rodinné zástavby jsou skryty v plášti zahrad.

(3.3.3.4) Pro význam místa jsou důležité drobné prvky krajiny, připomínající historické události bitev u Přestanova a Varvažova. Jedná se o prvky sakrální a memoriální architektury, o historii jednotlivých míst i celku, zahrnutého pro krajinnou památkovou zónu. Památková hodnota nespočívá v přítomnosti komponovaných prvků a struktur a tak se drobné stavby a jejich upravené okolí neprojevují v krajinných panoramatech a dotvářejí ducha jednotlivých míst, aniž by ovlivnily vizuální a prostorové vztahy krajinného segmentu.

(3.3.3.5) Další charakteristické rysy jsou popsány v komentářích k jednotlivým fotopanoramám. Znaky a atributy krajinné scény jsou shrnuty v tabulce.

Obr. 3.3.3: V pohledu přes křižovatku u Přestanova a přes západní cíp navrhovaného areálu se objevuje panorama Českého středohoří s dominantou Milešovky. Patrné je v popředí zelený pás provázející železniční trať a zakrývající okraj existující výrobního a skladového areálu (foto ATELIER V).

Obr. 3.3.4: Křižovatka silnic I/13 a II/253 v Přestanově je uzlem celého území. Je tvořena různorodou zástavbou okraje Přestanova a výrobním areálem firem EGRES a MAN Truck Center. Představuje zároveň první možnost vnímání prostoru západního segmentu navrhované průmyslové zóny při příjezdu od Teplic. (foto ATELIER V)

Obr. 3.3.5: Existující areál firem EGRES a MAN Truck Center leží jihozápadě od navrhovaného areálu za silnicí II/253 na Chabařovicích. I za tímto areálem se objevuje horizont Českého středohoří (Kletečná) (ATELIER V).

Obr. 3.3.6: Pohled od podjezdu silnice II/253 pod železniční tratí ukazuje, že v zanedbané a dosud extenzivně využívané industriální krajině je poměrně mnoho nelesní zeleně tvořené náletovou spontánní vegetací. (foto ATELIER V)

Obr. 3.3.7: Pohled z nefunkční železniční vlečky na Přestanou ukazuje jihozápadní část území navrhovaného areálu v souvislostech s existujícím areálem západně od silnice II/253 a v souvislosti s okrajem zástavby Přestanova. V krajině scéně, které dominují lesnaté svahy Krušných hor, resp. Cínovecké hornatiny, je patrný odlišný charakter úpatí lesnatých svahů s drobnými obcemi v mírných svazích, rozčleněných vodotečemi provázenými koridory doprovodné zeleně a mezi územím ležícím jihovýchodně od silnice I/13 a představujícím okraj urbanizované a industrializované krajiny. (foto ATELIER V)

C.1	ZNAMY A ATRIBUTY KRAJINNÉ SCÉNY (vizuálně vnímané jednotlivosti a vlastnosti)	
KONFIGURACE PRVKŮ A ZNAMKY PROSTOROVÉ SKLADBY		
Body a bodové struktury	Výrazné terénní dominanty vzdálených horizontů Milešovského středohoří	
Linie a liniové struktury	Výrazné linie vegetačních doprovodů cest, železnice a zejména vodotečí, linie vzdušného vedení VN a VVN, linie silnic a linie horizontů okraje Krušných hor	

Plochy a plošné struktury, texturní a barevné struktury	Velký podíl souvislých lesních porostů na svazích Krušných hor, střídání zastavěných a industriálních ploch a ploch zeleně v kontrastu s otevřenými plochami zemědělské půdy pod úpatím lesnatých svahů Krušných hor
ZNAKY PROSTOROVÉ SKLADBY	
Prostory a prostorové struktury.	Základním vizuálně vnímatelným prostorem je oblast Chabařovické pánve – krajina velkého měřítka daného dimenzemi viditelného prostoru a převýšením ohraničujících hornatin a vrchovin.
Způsob a čitelnost vymezení prostoru.	Výrazné ohraničení sníženiny Chabařovické pánve velkým převýšením okrajů Českého středohoří a Krušných hor (Cínovecká a Nakléřovská hornatina), výrazné ohraničení jednotlivých krajinných prostorů v rovinatém terénu sníženiny ohraničených vzrostlou zelení.
Formy prostorů, rozměry, měřítko, otevřenost a uzavřenost.	Kontrast velkého měřítka vnímatelné oblasti sníženiny Chabařovické pánve náhorních poloh a menšího měřítka uzavřených prostorů údolí.
Vazby prostorů – vizuální propojení.	Ohraničující horizonty Krušných hor a Českého středohoří se projevují v panoramatických pohledech na Chabařovickou pánev. Dílčí drobnější prostory nemají významnější vizuální vazby ani vlastní dominanty.
ATRIBUTY KRAJINNÉ SCÉNY NEOPAKOVATELNOST A VÝRAZNOST SCENÉRIÍ	
Neopakovatelné a rozlišitelné krajinné scenerie.	Jedinečné výhledy z partií zemědělské krajiny severně od silnice I/13 na lesnaté srázy okraj Krušných hor (Cínovecká a Nakléřovská hornatina), jedinečné průhledy na panorama Milešovského středohoří s Milešovkou a Kletečnou.
Přítomnost výrazných přírodních a přírodě blízkých scenerií.	Výrazný zelený koridor toku Habartického potoka s meandrujícími a mokřadními partiemi.
Hodnoty zástavby – urbanistické struktury a charakteru zástavby.	Jednotlivé objekty a soubory cenné architektury s dochovanými fragmenty urbanistické struktury (MPZ Chabařovice, jednotlivé objekty pomníků, kaplí a kostely na území KPZ).
Rušivé a nepříznivé rysy	Různorodost zástavby, neudržované partie krajiny a zástavby, krajiny, industriální charakter některých partií.

3.3.4 Identifikované a klasifikované znaky vizuální charakteristiky

Přítomnost znaků a hodnot vizuální charakteristiky krajinného rázu v řešeném území je identifikována a klasifikována v následující tabulce, přičemž podrobněji jsou znaky identifikovány v rámci zóny zřetelné a silné viditelnosti, zatímco v zóně dobré viditelnosti jsou vymezeny jen nejvýraznější znaky:

C.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní - negativní O neutrální	XXX zásadní XX spolupůsobící X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný
C.2.1	Výrazné vymezení oblasti krajinného rázu okraji Krušných hor a okraji Českého středohoří	+	XXX	XXX
C.2.2	Velké měřítko vizuálně vnímatelného prostoru Chabařovické pánve podpořené velkým převýšením okrajů Cínovecké a Nakléřovské hornatiny a okraji Verneického a Milešovského středohoří	O	XXX	XX

C.2.3	Charakter nepřehledné krajiny dna Chabařovické pánve členěné do prostorů menšího měřítka nelesní a lesní zelení	O	XX	X
C.2.4	Množství nelesní zeleně v zanedbané nepřehledné krajině jižně od silnice I/13	+	XX	X
C.2.5	Velké partie krajiny jižně od silnice I/13 s charakterem industriální a postindustriální krajiny	N	XX	X
C.2.6	Zřetelné vizuální ohraničení východního i západního segmentu navrhovaného areálu	+	XX	X
C.2.7	Koridory zeleně podél vodotečí a cest členící krajinu mírných svahů úpatí Cínovecké a Nakléřovské hornatiny	+	XX	X
C.2.8	Charakteristické průhledy na terénní dominanty jižního okraje oblasti (Milešovka, Kletečná, Hlava, Střížovický vrch)	+	XX	XX
C.2.9	Přítomnost drobné memoriální a sakrální architektury v krajině Krajině památkové zóny bitvy u Přestanova a Chlumce	+	X	XX
C.2.10	Různorodá zástavba s jednotlivými cennějšími objekty v zástavbě (Přestanov, Stradov, severní okraj Chabařovic), v potenciálně dotčeném krajinném prostoru	+	X	XX
C.2.11	Cenné přírodě blízké partie v koridoru Habartického potoka	+	X	XX

Tabulka ukazuje, že nejpodstatnější – zásadní – znaky spočívají v charakteru oblasti Chabařovické pánve, nikoliv v segmentu ovlivněném posuzovaným areálem. Ohraničení oblasti horizonty Českého středohoří a Krušných hor je možno považovat za jedinečné znaky krajinného rázu. Další znaky lze zařadit do kategorie význačných (přítomnost kulturních památek a prvků krajinné památkové zóny, přítomnost přírodě blízkých partií), ty jsou však z hlediska významu pro ráz krajiny pouze doplňující.

4 POSOUZENÍ MÍRY VLIVU PZPCH-EUR NA IDENTIFIKOVANÉ ZNAKY A HODNOTY

4.1 Vliv PZPCH-EUR na zákonná kritéria krajinného rázu

4.1.1 Vliv na přírodní hodnoty

Míru zásahů PZPCH-EUR do některých znaků a hodnot přírodní charakteristiky KR, indikovaných přítomností (či nepřítomností) standardizovaných indikátorů, ukazuje následující tabulka:

Indikátor důležitých znaků nebo hodnot přírodní charakteristiky KR v PDoKP		přítomnost indikátoru v řešeném území		vliv PZPCH-EUR
		ANO	NE	
1	Přítomnost NPR či NPP (včetně jejího ochranného pásma – OP)		X	-
2	Přítomnost PR či PP (včetně jejího ochranného pásma – OP)	(X)		O
3	Přítomnost velkoplošného ZCHÚ (NP či CHKO)	(X)		O
4	Přítomnost přírodního parku dle § 12	(X)		O
5	Přítomnost lokalit přírodního a přírodě blízkého charakteru	(X)		X
6	Přítomnost specifického terénního reliéfu (horizont)	X		O
7	Přítomnost specifických a cenných prvků vegetačního krytu		X	-
8	Přítomnost prvků nelesní zeleně ve struktuře zemědělské krajiny	X		X

žádný zásah O, slabý zásah X, středně silný zásah XX, silný zásah XXX, velmi silný zásah XXXX

PZPCH-EUR představuje poměrně rozlehlý areál, který je umístěn na ploše orné půdy bez cennějších prvků vegetačního pokryvu, ovšem v blízkosti Stradovského rybníka (evropsky významná lokalita), areálem pak prochází Habartický potok s luhem a doprovodnou vegetací. Mělký plůdkový Stradovský rybník, na severním a jižním břehu s plošně omezenými litorálními porosty (rákos) je obklopen vzrostlými dřevinami (topol, jasan, olše, bříza), které pokračují i jako doprovod Stradovského potoka (nelesní zeleň ve struktuře zemědělské krajiny). PZPCH-EUR nebude fyzicky zasahovat do prvků přírodního charakteru, blízkost rozlehlého areálu však bude mít minimálně vizuální vliv na přítomnost přírodě blízkých prvků krajiny. V úhrnu lze vliv PZPCH-EUR na znaky a hodnoty přírodní charakteristiky hodnotit jako **slabý**.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH-EUR
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	slabý vliv

4.1.2 Vliv na kulturní a historickou charakteristiku

Zásah PZPCH-EUR do některých znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky, indikovaných přítomností (či nepřítomností) standardizovaných indikátorů ukazuje následující tabulka:

Indikátor důležitých znaků nebo hodnot kulturní a historické charakteristiky KR v PDoKP		přítomnost indikátoru v řešeném území		vliv PZPCH
		ANO	NE	
1	Přítomnost MPR a VPR (vč. navrhovaných a vč. OP)		X	-
2	Přítomnost MPZ a VPZ (vč. navrhovaných a vč. OP)	(X)		O
3	Přítomnost KPZ (vč. navrhovaných a vč. OP)	X		XX
4	Přítomnost lokalit s památkovými objekty a cennou architekturou	X		O

5	Přítomnost míst s důležitým kulturním významem	X		XX
6	Přítomnost architektonických dominant (kulturních dominant)	X		O
7	Zřetelně dochovalá struktura osídlení		X	-
8	Zřetelně dochovalá urbanistická struktura obcí	(X)		O
9	Specifický charakter a formy staveb		X	-
10	Přítomnost dominantních rysů	X		O
žádný zásah O, slabý zásah X, středně silný zásah XX, silný zásah XXX, velmi silný zásah XXXX				

Areál PZPCH-EUR leží na hranici krajinné památkové zóny území bojiště bitvy u Přestanova, Chlumce a Varvažova, jejíž význam tkví v přítomnosti bojiště napoleonské bitvy z roku 1813 (místo s důležitým kulturním významem) s mnoha stopami a odkazy na tuto událost v okolních obcích i ve volné krajině (pomníky, památníky, památná místa). PZPCH-EUR nebude bezprostředně zasahovat do vyhlášené KPZ (leží za hranicemi, zajisté však v místech, kde se také bitva odehrávala), ovšem povede k další změně povahy okolní krajiny směrem k industriálnímu charakteru. Tato změna je pokračováním tendencí započatých již v 19. století a plně se v krajině uplatňujících v průběhu 20. století (dolování, změna terénu, nové vodní plochy, nová infrastruktura, industriální objekty). Hodnotíme-li tedy zásah v širším kontextu změn krajiny Chabařovické pánve, jejího dnešního charakteru (stopy těžby jsou novým dominantním rysem antropogenně utvářené krajiny) a skutečného fyzického zásahu do dochovaných prvků a struktur kulturní a historické charakteristiky (vizuální vliv na KPZ je zřejmý a je hodnocen v kap. 4.1.6), lze v úhrnu definovat vliv na znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu jako maximálně **středně silný**.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH-EUR
Vliv na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky	středně silný

4.1.3 Vliv na ZCHÚ

Nejbližším zvláště chráněným územím je přírodní rezervace Černá louka cca 4,5 km severně od lokality PZPCH-EUR. PZPCH na ní vzhledem k reliéfu, skutečné viditelnosti a předmětu ochrany nemůže mít vliv. CHKO České středohoří, cca 6,5 km východně od PZPCH, je příliš daleko, aby na něj mohla mít PZPCH vliv (potenciální vizuální uplatnění PZPCH je třeba hodnotit v kontextu celkového charakteru krajiny Chabařovické pánve). PZPCH tedy nemá na ZCHÚ vliv.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH-EUR
Vliv na ZCHÚ	nemá vliv

4.1.4 Vliv na VKP

V lokalitě NS jsou významné krajinné prvky ze zákona – rybníky, vodní toky, údolní nivy, v širším kontextu lesy. NS do nich nebude zasahovat fyzicky, může však mít vliv na jejich projev v celkovém charakteru krajiny (vizuální kontakt PZPCH-EUR se Stradovským rybníkem, Habartickým potokem a jeho nivou je zřejmá). Vzhledem ke stávajícímu stavu lokality (stávající zástavba a charakter krajiny Chabařovické pánve) a charakteru a poloze PZPCH-EUR je v souhrnném pohledu vliv na VKP hodnocen jako **středně silný**. Případný fyzický zásah do VKP (není předpokládán) nemůže být řešen v rámci hodnocení vlivu na KR a musí být případně předmětem samostatného posouzení.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH-EUR
Vliv na VKP	středně silný

4.1.5 Vliv na kulturní dominanty

V řešeném území lze za kulturní dominanty považovat četné pomníky a památníky, kaple a kostely v obcích. Vždy se jedná o dílčí kulturní dominanty jednotlivých prostorů, nikoli o dominanty uplatňující se krajinně v regionálním měřítku (nebo jsou příliš daleko od lokality NS). NS na ně vzhledem ke vzdálenosti a jejich charakteru nemá vliv.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv NS
Vliv na kulturní dominanty	nemá vliv

4.1.6 Vliv na estetické hodnoty krajiny, na harmonické měřítko a vztahy

(4.1.6.1) Rozbor znaků vizuální charakteristiky uvedený v kapitole 3.3 ukazuje na takové znaky, které nepřispívají výrazné viditelnosti PZPCH-EUR v krajinné scéně, zejména v krajinných panoramatech. Je to absence míst, umožňujících panoramatické vnímání krajiny a členění mírně sklonité nebo plošší krajiny Chabařovické pánve vizuálními bariérami koridorů a linií vysoké zeleně. Areál PZPCH-EUR se rozkládá ve dvou vzájemně oddělených krajinných prostorech, které jsou přehledné pouze z několika míst krajiny. Areál s halami „A“, „B“ a „C“ je přehledný z referenčního bodu křižovatky silnic I/13 a II/253 u Přestanova (viz obr. 4.1.1) a ze silnice I/13, která je referenční trasou vnímání tohoto segmentu krajiny. Při příjezdu ze severu z Přestanova se areál objeví až při vjezdu do křižovatky a v příjezdu z jihovýchodu od Chabařovic se areál bude objevovat při postupném vynořování silnice ze zářezu, kde ovšem ozelenění okraje pozemků může viditelnost podstatně omezit nebo i znemožnit.

(4.1.6.2) Výborný pohled na pozemek navrhovaného areálu PZPCH-EUR se naskýtá z železničního nadjezdu mezi Přestanovem a Chabařovicemi a z tělesa bývalé vlečky (viz Obr. 4.1.2, 4.1.3). Toto místo však nelze považovat za referenční bod, protože je v zásadě nepřístupné a nefrekventované. Pohled je však velmi působivý, protože je výhled lemován výrazným horizontem lesnatých svahů Nakléřovské hornatiny. Na obou panoramatech je zjevné výrazné ohraničení prostoru koridorem zeleně Habartického potoka a okrajem zástavby Přestanova, objevující se u křižovatky a zanikající za zelení zahrad.

Obr. 4.1.1: Pohled z křižovatky v Přestanově k západu ukazuje přehled o celém západním segmentu průmyslového areálu. Je patrná silnice II/253, tvořící jihozápadní okraj areálu. Silnice se zahlubuje směrem k Chabařovicím pod podjezd železniční trati, jejíž násyp, resp. násyp nefunkční vlečky, provázený vegetačním pásem tvoří jihovýchodní okraj areálu. Severovýchodní hranici areálu tvoří široký zelený koridor Habartického potoka oddělující východní segment areálu a vizuálně uzavírající prostor části průmyslové zóny. Panorama je uzavřeno vzdálenými horizonty Českého středohoří. Silná frekvence dopravy na silnici I/13 a trasa vzdušného vedení VN dotvářejí charakter krajiny. (foto ATELIER V)

Obr. 4.1.2: Pohled z železniční tratě u podjezdu ukazuje jasné prostorové vymezení západního segmentu navrhovaného areálu a jeho zřetelné oddělení zeleným koridorem vegetačního doprovodu Habartického potoka od východního segmentu. Okraje Nakléřovské hornatiny tvoří působivou dynamickou scénérii. (foto ATELIER V)

Obr. 4.1.3: Těleso bývalé vlečky tvoří jihovýchodní ohraničení západního segmentu navrhovaného areálu. V krajině dominuje mohutný pás doprovodné zeleně Habartického potoka a hradba zelených svahů okraje Nakléřovské hornatiny. (foto ATELIER V)

(4.1.6.3) V pohledu od okraje zahrad rodinné zástavby Ptřestanova k jihu je vidět západní část pozemku navrhovaného areálu PZPCH-EUR za silnicí I/13. Je vidět ohraničení pozemku jak zelení koridoru Habartického potoka, tak i zelení provázející železniční trať. V tomto pohledu je možno si uvědomit význam zeleného koridoru protihlukového valu osázeného keřovou a stromovou zelení, který bude vizuálně izolovat industriální území od segmentu obytné krajiny a krajinné památkové zóny mezi silnicí I/13 a úpatím Krušných hor.

Obr. 4.1.4: Pohled na západní segment navrhovaného areálu ukazuje jeho jasné ohraničení frekventovanou silnicí I/13 a vysokou zelení kolem Habartického potoka a Lužních rybníků a zelení podél železniční trati. Panorama uzavírají horizonty Českého středohoří – výběžky Litoměřického středohoří (masiv Stebenské plošiny na levém břehu a Vysokého Ostrého na pravém břehu Labe) (ATELIER V).

(4.1.6.4) Jediným místem, odkud je viditelná východní část areálu PZPCH-EUR je silnice ze Stradova na Chlumec a to prakticky v jediném místě mezi Stradovem a koridorem Šotolského potoka. Za svažitými loukami je vidět za silnicí I/13 pozemek, obklopený vysokou zelení koridoru Habartického ptoka a vegetačních doprovodů Lučních rybníků. V pruhu za masivem zeleně je vidět kostel p. Marie v Chabařovicích.

Obr. 4.1.5: Pohled od Stradova na východní část areál PZPCH-EUR a na panorama Milešovského středohoří s Milešovkou a Kletečnou (foto ATELIER V)

(4.1.6.5) Důležitým aspektem viditelnosti PZPCH-EUR je viditelnost ze silnice I/13. Silnice I/13 představuje z hlediska vnímání krajiny a krajinného rázu významnou frekventovanou trasu s důležitými referenčními body při vjezdů do konviziálních prostorů (při vjezdu ve směru od Chlumce, po překonání koridoru Habartického potoka a na křižovatce v Přestanově (silnice I/13 a II/253). V současné době je silnice lemovaná mezernatou různodruhovou alejí a umožňuje přes pozemky areálu navrhované stavby (NS) výhledy k jihu. Viditelnost navrhovaných hal z této trasy je proto důležitá a je evidentní, že projekt jí věnoval značnou pozornost.

Obr. 4.1.6: Část řezu příčného halou „A“ (poskytnuto objednatelem)

(4.1.6.6) **Viditelnost haly „A“** (výška atiky na 0,00 je 13,7 m) ze silnice I/13 a z poloh mírného svahu severně od silnice je ovlivněna usazením haly do terénu na výšku 0,00 = 206,00 m n.m., odstupem od silnice a přítomností ozeleněného protihlukového valu vytvořeného souběžně se silnicí. Hala je usazena cca 3-4 m pod úroveň silnice (silnice mírně klesá k severovýchodu k toku Habartického potoka), takže by se teoreticky vizuálně uplatňovala částí své výšky. Koruna protihlukového valu je však cca 7 m nad úroveň 0,00 a při ozelenění valu výsadbami keřové a stromové zeleně, přesahující výšku valu o cca 5 m (v době maximálního vzrůstu současně vysázených dřevin cca 7-8 m) je v horizontální úrovni celá hala zakryta. Tento efekt je samozřejmě posílen pohledem z projíždějících (osobních) aut, která mají výšku pozorování hluboko pod korunou valu a vegetační barierou. Je možno počítat s tím, že hala „A“ bude ze silnice I/14 viditelná velmi omezeně. Totéž se týká i pohledů ze severní části konviziálního prostoru u Přestanova, tedy z poloh severně od silnice.

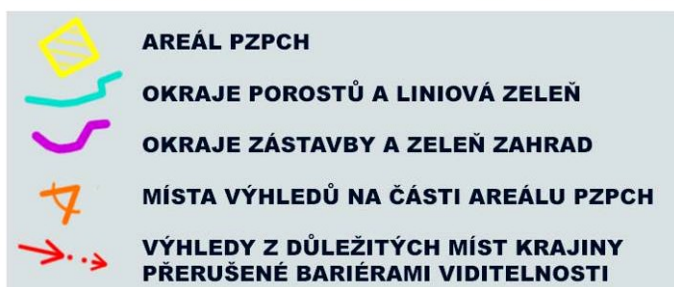
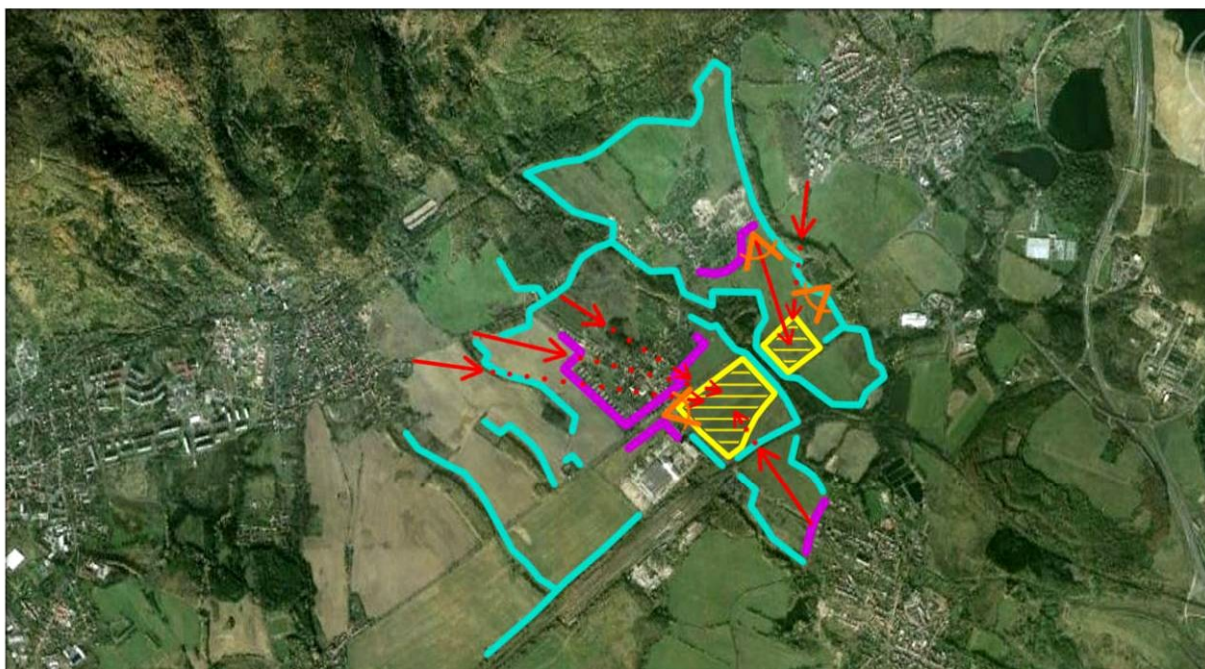
Obr. 4.1.7: Část řezu příčného halou „D“ (poskytnuto objednatelem)

(4.1.6.7) **Viditelnost haly „D“** (výška atiky na 0,00 je 13,7 m) ze silnice I/13 a z poloh mírného svahu severně od silnice je stejně jako u haly „A“ a „C“ ovlivněna usazením haly do terénu na výšku 0,00 = 201,00 m n.m., odstupem od silnice a přítomností ozeleněného protihlukového valu vytvořeného souběžně se silnicí. Výška vozovky silnice (stoupající k severovýchodu) je cca 5,5 m nad úrovní 0,00 haly, to znamená, že hala je oproti silnici v terénu hluboce zapuštěna. Stejně jako u haly „A“ je podél silnice veden protihlukový val, jehož koruna je cca 7 m nad úrovní 0,00 haly a při ozelenění valu výsadbami keřové a stromové zeleně, přesahující výšku valu o cca 5 m (v době maximálního vzrůstu současně vysázených dřevin cca 7-8 m) je v horizontální úrovni celá hala zakryta a to zejména při pohledu z projíždějících osobních aut, jejichž pozorovací výška je poměrně nízko nad silnicí. Při pohledu ze silnice v úseku Stradov – Chlumec (z jediného místa možného výhledu z vyššího horizontu na konviziální prostor) bude hala viditelná omezeně a bude se promítat na pozadí zelené bariéry vegetačního doprovodu Lučních rybníků. **Je možno konstatovat, že viditelnost areálu NS ze silnice I/13 bude velmi omezená**, povětšinou – poté co vzroste zeleň na protihlukovém valu – viditelnost bude nulová. Podél silnice vznikne zelený koridor, podobný dalším zeleným bariérám, typickým pro tento segment krajiny.

(4.1.6.8) Vnímání navrhované stavby PZPCH-EUR v rámci potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP) je velmi omezeno a povětšinou znemožněno členěním krajiny v PDoKP zelenými bariérami a okraji zástavby. Jedná se o skutečnost, která již byla konstatována v identifikaci znaků vizuální charakteristiky. Ve směru od severovýchodu je prostor členěn prakticky paralelními zelenými koridory vegetačních doprovodů Šotolského potoka, Habartického potoka a vegetačních linií a skupin členících plohy a polí a skrývajících památníky a místa bojů. Rovněž okraje zástavby Přestanova, Stradova a Chabařovic včetně okraje průmyslových ploch u Přestanova omezují možnost viditelnosti PZPCH-EUR. **Je možno konstatovat, že viditelnost PZPCH-EUR z PDoKP bude velmi omezená a areál se nebude projevovat jako významná změna krajinného rázu.**

Obr. 4.1.8: Pohled ze silnice Přestanov – Krupka ukazuje, že mírně svažité plochy pod úpatím horských svahů jsou rozčleněné doprovodnými vegetačními pásy drobných vodotečí, stékajících z lesnatých svahů. Krajina je velmi nepřehledná a krajinná scéna je uzavřena až horizonty Českého středohoří (foto ATELIER V)

Obr. 4.1.9: Schéma bariér viditelnosti. Pro PDoKP je charakteristické, že se jedná o krajinu sice otevřenou ve velkém měřítku Chabařovické pánve, ale velmi nepřehlednou v měřítku jednotlivých prostorů. Okraje porostů a liniová zeleň, zeleň zahrad a okraje zástavby člení krajinu na přehledné (konvizuální) prostory drobného měřítka, které jsou vzájemně oddělené. Vizualní bariéry brání pohledům na navrhovaný areál (NS). Ten je vnímatelný pouze ve vnitřní části PDoKP v rámci konvizuálního prostoru. Vizualní vliv NS na krajinu je proto prostorově velmi omezený (ATELIER V).

Obr. 4.1.10: Pohled do cípu mezi obloukem železniční trati a nefunkční vlečkou – do prostoru navazujícího jihovýchodně na navrhovaný areál průmyslové zóny ukazují, že i v zanedbané industrializované krajině vznikají působivé partie s množstvím zeleně. Tato partie za tratí navazuje na skupinu rybníků u Chabařovic (Velký luční a Malý luční rybník), skrytých v mohutném vegetačním doprovodu. Rovinatá plocha mezi obloukem železniční trati, tělesem bývalé vlečky a okrajem mohutného zeleného koridoru Habartického potoka je rozvojovou produkční plochou“C“. (foto ATELIER V)

(4.1.6.6) Přítomnost pozitivních znaků a estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů pro pozorovanou krajinnou scénu v rámci PDoKP je uvedena v následujících standardizovaných tabulkách, které pracují se soustavou indikátorů důležitých (pozitivních) znaků či hodnot KR.

I. Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria) v PDoKP		přítomnost indikátoru v řešeném území		vliv PZPCH -EUR
		ANO	NE	
Charakter vymezení prostoru				
1	Zřetelné vymezení prostorů terénním horizontem	X		0
2	Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů	X		X
3	Zřetelné vymezení prostorů cenou zástavbou		X	0
4	Vymezení prostorů více horizonty	X		0
5	Charakteristické průhledy a přítomnost míst panoramatického vnímání kraj. (pohled od Stradova)	X		X
Rysy prostorové struktury				
6	Maloplošná struktura (mozaika drobných ploch a prostorů převažujícím přírodním charakterem)		X	0
7	Maloplošná struktura (mozaika s výraznými prvky rozptýlené zeleně v zemědělské krajině)	X		XX
8	Velkoplošná struktura otevřených ploch a větších porostních celků s harmonickým výrazem		X	0
9	Urbánní struktura s výrazným uplatněním přírodních složek městské krajiny		X	0
10	Urbánní struktura s urbanistickými a architektonickými hodnotami zástavby a s pozitivními kompozičními aspekty		X	0
Konfigurace liniových prvků				
11	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice atd.)	X		0
12	Zřetelné linie vegetačních prvků	X		X
13	Zřetelné linie zástavby		X	0
žádný zásah 0, slabý zásah X, středně silný zásah XX, silný zásah XXX, velmi silný zásah XXXX				
II. Indikátory přítomných rysů charakteru a identity PoDK (souhrnná kritéria)		přítomnost indikátoru v řešeném území		vliv PZPCH -EUR
		ANO	NE	
Rozlišitelnost				
1	Výraznost, neopakovatelnost, zapamatovatelnost scenerie (panorama Českého středohoří)	X		0
2	Neopakovatelnost krajinných forem (panorama Českého středohoří, Krušné hory)	X		0
3	Výraznost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny ve vizuální scéně	X		0
4	Výraznost či nezaměnitelnost způsobů hospodářského využití krajiny		X	0
5	Kontrast, symetrie, vyvážená asymetrie, gradace, dynamické či statické působení jako výrazný rys kraj. scény (dynamické panorama Č. středohoří)	X		0
Harmonie měřítka krajiny				
6	Zřetelná harmonie měřítka zástavby bez výrazně měřítkově vybočujících staveb (Stradov)	X		0
7	Zřetelný soulad měřítka prostoru a měřítka jednotlivých prvků (prostor KPZ)	X		XX
8	Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a krajiny	X		XX

Harmonie vztahů v krajině			
9	Soulad forem osídlení a přírodního prostředí (Stradov)	X	0
10	Harmonický vztah zástavby a přírodního rámce (Stradov, Přestanov)	X	0
11	Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí		X
12	Uplatnění kulturních dominant v krajině scéně	X	X
13	Uplatnění míst s kulturním významem	X	XX
14	Působivá skladba prvků krajině scéně (koridor Habartického potoka, Luční rybníky)	X	X
15	Výrazně přírodní nebo přírodě blízký charakter scenerie (Stradovský rybník)	X	0
žádný zásah O, slabý zásah X, středně silný zásah XX, silný zásah XXX, velmi silný zásah XXXX			

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajiněho rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH-EUR
Vliv na estetické hodnoty	Slabý
Vliv na harmonické měřítko krajiny	středně silný
Vliv na harmonické vztahy v krajině	slabý

4.2 Souhrnná tabulka

Význam jednotlivých znaků v krajině rázu potenciálně dotčeného krajiněho prostoru (PDoKP) a vliv navrhovaného záměru PZPCH-EUR ukazuje následující tabulka (znaky a hodnoty jednotlivých charakteristik KR byly identifikovány a klasifikovány v předchozích analýzách, tj. kapitolách 3.1, 3.2 a 3.3):

Souhrnná tabulka					
Identifikace konkrétních znaků a hodnot dle § 12		Klasifikace identifikovaných znaků			
		dle projevu	dle významu	dle ceny	vliv záměru
		+ pozitivní O neutrální N negativní	XXX zásadní XX spouštějící X doplňující	XXX jedinečný XX význačný X běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
A	Znaky přírodní charakteristiky vč. přírodních hodnot, VKP a ZCHÚ				
A.1	Specifický reliéf podkrušnohorské pánve	O	XXX	X	O
A.2	Rozsáhlé antropogenní tvary reliéfu ve vazbě na dolování	O	XX	X	O
A.3	Vodní toky vč. vegetačních doprovodů	+	X	X	XX
A.4	Rybníky vč. vegetačního doprovodu	+	X	X	XX
A.5	Vodní nádrže budované v souvislosti s rekultivacemi	+	XX	X	O
A.6	Lesní a nelesní krajinná zeleň, zeleň zahrad	+	XX	X	X
A.7	Hnědouhelná pánev a nerostné bohatství	O	XX	X	O
B	Identifikované hlavní znaky kult. a historické charakteristiky vč. kulturních dominant				
B.1	Přítomnost území ve staré sídelní oblasti	O	XXX	X	O
B.2	Částečně dochovaná sídelní struktura	O	XX	X	O
B.3	Částečně dochovaná dopravní síť	O	X	X	O
B.4	Částečně dochovaná urbanistická struktura	+	X	X	O
B.5	Zbytky původní krajině struktury	O	X	X	O
B.6	Historické objekty	+	X	XX	O
B.7	Vztah k významným historickým událostem (bitva 1813)	+	XX	XXX	XX
B.8	Krajina spojená s plošnou těžbou a rozvojem průmyslu	N	XXX	X	O
B.9	Zaniklá sídla, struktury a prvky	N	X	X	O
B.10	Kulturní dominanty	+	X	X	O
C	Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky vč. estetických hodnot, harmonického měřítka a harmonických vztahů				
C.1	Výrazné vymezení oblasti krajiněho rázu okraji Krušných hor a okraji Českého středohoří	+	XXX	XXX	O
C.2	Velké měřítko vizuálně vnímatelného prostoru Chabařovické pánve podpořené velkým převýšením okrajů Cínovecké a Nakléřovské hornatiny a okraji Verneřického a Milešovského středohoří	O	XXX	XX	O
C.3	Charakter nepřehledné krajiny dna Chabařovické pánve členěné do prostorů menšího měřítka nelesní a lesní zelení	O	XX	X	O

C.4	Množství nelesní zeleně v zanedbané nepřehledné krajině jižně od silnice I/13	+	XX	X	O
C.5	Velké partie krajiny jižně od silnice I/13 s charakterem industriální a postindustriální krajiny	N	XX	X	XX
C.6	Zřetelné vizuální ohraničení východního i západního segmentu navrhovaného areálu	+	XX	X	O
C.7	Koridory zeleně podél vodotečí a cest členící krajinu mírných svahů úpatí Cínovecké a Nakléřovské hornatiny	+	XX	X	O
C.8	Charakteristické průhledy na terénní dominanty jižního okraje oblasti (Milešovka, Kletečná, Hlava, Střížovický vrch)	+	XX	XX	XX
C.9	Přítomnost drobné memoriální a sakrální architektury v krajině Krajinné památkové zóny bitvy u Přestanova a Chlumce	+	X	XX	O
C.10	Různorodá zástavba s jednotlivými cennějšími objekty v zástavbě (Přestanov, Stradov, severní okraj Chabařovic), v potenciálně dotčeném krajinném prostoru	+	X	XX	O
C.11	Cenné přírodě blízké partie v koridoru Habartického potoka	+	X	XX	XX

Souhrnná tabulka v případě znaků **přírodní charakteristiky** potvrzuje vlivy indikované u analýzy zásahu NS do zákonných kritérií ochrany KR (kap. 4.1.1, 4.1.4). Vliv se týká především blízkosti Stradovského rybníka s doprovodnou a litorální vegetací (A.4), jehož cennost je indikována prohlášením za evropsky významnou lokalitu (předmětem ochrany je zde ovšem ochrana prostředí kuňky ohnivě, které nebude realizací NS ovlivněno), Habartického potoka s luhem a doprovodnou vegetací (A.4, A.6). Zde se jedná především (ale ne pouze) o vliv vizuální. V úhrnu jsou (v kontextu celého řešeného území části Chabařovické pánve) tyto znaky vyhodnoceny jako běžné (v kontextu ochrany KR) a tudíž je i středně silný vliv **přijatelný**.

V případě znaků **kulturní a historické charakteristiky** je středně silný vliv indikován ve vztahu k významným historickým událostem (B.7). Historická událost napoleonské bitvy (1813) s mnoha dodnes patrnými stopami (pomníky, památníky, vývoj obcí) je předmětem ochrany uvnitř KPZ (jejím vyhlášením je indikována jedinečnost místa a jeho historického významu). V souhrnné tabulce je potvrzen středně silný vliv (ovšem na jedinečný znak!) určený u analýzy zásahu NS do zákonných kritérií ochrany KR (kap. 4.1.2). V úhrnu je tento vliv považován **s výhradami za přijatelný**.

V případě znaků **vizuální charakteristiky** je patrné, že za znaky s jedinečným významem je možno považovat ohraničení supervizuálního prostoru (Chabařovické pánve) výraznými lesnatými horskými svahy s velkým převýšením a uplatnění výrazných dominanty Milešovky a Kletečné na jižním horizontu. Jiné znaky jsou význačné či běžné. Navrhovaný areál nebude mít přímé vizuální vlivy na cenné znaky vizuální charakteristiky. Navrhovaná hala „A“ včetně protihlukového valu (který by bylo vhodné z krajinářského hlediska ozelenit a vytvořit tak typický zelený koridor, který se v okolní krajině vyskytuje často) částečně ovlivní v krátkém úseku silnice I/13 výhled na panorama Českého středohoří. Tento vliv je označen jako středně silný. Hala C a hal D se dostávají do blízkosti zeleného koridoru Habartického potoka, který vyniká přírodě blízkými scenériemi a

v případě Stradovského rybníka i významnými přírodními hodnotami. Stradovský rybník leží však nejenom za protihlukovým valem, ale i za frekventovanou silnicí I/13. V úhrnu jsou tyto nepřímé vlivy hodnoceny jako **přijatelné**.

4.3 Závěr

Na základě hodnocení vlivu NS na pozitivní hodnoty a významné rysy jednotlivých charakteristik krajinného rázu a estetické a prostorové vztahy a hodnoty je možno odpovědět na tři standardní otázky vyslovené v úvodu práce:

Vyznačuje se ráz krajiny v prostoru, dotčeném vlivem NS, znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR a hodnotami estetickými, mají přítomné znaky a hodnoty jedinečný význam?

Ráz krajiny v území dotčeném NS se vyznačuje přítomností znaků všech charakteristik KR (přírodní, kulturní, historická). Některé z identifikovaných znaků mají jedinečný a neopakovatelný význam (historická událost napoleonské bitvy 1813), indikovaný především přítomností jevů chráněných dle zákona (tzv. indikátory cennosti).

Pokud jsou přítomny znaky jedinečného a neopakovatelného významu, bude do nich navrhovaná stavba nepříznivě zasahovat a jakou měrou?

Ačkoli jsou v území dotčeném NS přítomny znaky jedinečného a neopakovatelného významu, NS do nich vzhledem ke své poloze nezasahuje fyzicky a pouze omezeně vizuálně. Takto klasifikovaným znakem je především význam místa historické bitvy u Přestanova, Chlumce a Varvažova, jehož cennost je indikována přítomností KPZ. NS nezasahuje do dochovaných prvků a struktur (vzhledem k předmětu ochrany není tato KPZ vyhlášena kvůli dochovaným strukturám či krajinářským úpravám). Míra zásahu NS do znaků jedinečného a neopakovatelného významu je oceněna jako s výhradami přijatelná.

Ovlivní NS podstatným způsobem krajinná panoramata, bude zasahovat do cenných dílčích scenerií?

NS může (musí) vzhledem ke své hmotě potenciálně ovlivnit dílčí krajinná panoramata. Tento vliv je však z pohledu velkoplošných změn krajiny Chabařovické pánve, jejich dimenzí i vzhledem k charakteru stávajících staveb považován za přijatelný, významnější především v dílčích sceneriích.

Dále je nutné zodpovědět specifické otázky vyřčené v úvodu, což se týká především:

Polohy NS vůči eventuelním cenným partiím krajiny s přítomnými znaky a hodnotami přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR

NS se při svých dimenzích (hmota) dostává do různě silných vazeb s cennými partiemi krajiny (nedaleké krajinářsky působivé svahy Krušných hor, dílčí přírodní scenerie ve vazbě na vodní prvky, historicky cenné území bitvy u Přestanova, Chlumce a Varvažova). V případě fyzického vlivu NS na tyto cenné krajinářské partie nelze uvažovat relevantní vliv (v kontextu hodnocení KR), v případě vlivu vizuálního, je tento hodnocen v rámci posouzení vlivu na znaky vizuální charakteristiky KR jako únosný.

Polohy a charakteru NS vzhledem ke skutečné viditelnosti v blízkých i v dálkových pohledech

NS se vzhledem ke svému usazení do terénu a ohraničení barierami zelených koridorů doprovodu vodotečí, cest a železnice bude projevovat velmi omezeně. Vliv na blízké okolí NS (znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky) byly v podrobných analýzách (vč. vizuální charakteristiky) hodnoceny jako únosné. Z hlediska dálkových pohledů je nutné uvažovat s tím, že krajina Chabařovické pánve byla v průběhu 20. století výrazně antropogenně upravena, a to v bezprecedentním měřítku (velkoplošné dolování, nové vodní plochy, výsypky, průmysl, doprava). NS tedy se nebude vymykat měřítku a charakteru širšího krajinného rámce (oblasti KR) a tudíž je vliv NS z hlediska dálkových pohledů (které jsou navíc značně omezeny vizuálními bariérami rovinaté krajiny) hodnocen také jako přijatelný (nebude změněn ani výrazně ovlivněn celkový charakter krajiny Mostecké pánve).

Specifického vlivu NS na blízkou KPZ území bojiště bitvy u Přestanova, Chlumce a Varvažova.

Vliv NS na území KPZ je nutné hodnotit z hlediska hlavního předmětu ochrany uvnitř památkové zóny. Pokud by – jako v případě některých jiných KPZ – byla chráněna dochovaná historická struktura krajiny či dochované krajinářské kompozice, bylo by narušení stavbou takových dimenzí (byť pouze vizuální) závažným zásahem. Dotčená KPZ však zahrnuje místo historického významu (bojiště), kde jsou dochovány jednotlivé cenné prvky (pomníky, památníky, hroby, památná místa) rozmístěné v jinak běžné krajině (bez výraznějších hodnot). Pokud se NS nachází vně hranic KPZ (fyzicky do zóny nezasahuje) a nenarušuje nějakou cennou strukturu či kompozici, je možné její vliv považovat za ještě přijatelný (NS pochopitelně jistě nějak ovlivní charakter části krajiny KPZ jako takové, což je ovšem vyhodnoceno v rámci vizuální charakteristiky a není to možné považovat za specifický vliv na hodnoty KPZ).

Tabulka vlivu navrhované stavby na zákonná kritéria KR (§12)

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)	Vliv PZPCH
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	slabý vliv
Vliv na rysy a hodnoty kulturní a hist. charakt.	střední vliv
Vliv na ZCHÚ	nemá vliv
Vliv na VKP	slabý vliv
Vliv na kulturní dominanty	nemá vliv
Vliv na estetické hodnoty	slabý vliv
Vliv na harmonické měřítko krajiny	střední vliv
Vliv na harmonické vztahy v krajině	slabý vliv

Navrhovaná stavba PZPCH-EUROFORM v k. ú. Chabařovice, obec Chabařovice, Ústecký kraj, je navržena s ohledem na kritéria ochrany KR dle §12 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a je proto hodnocena jako únosný zásah do KR, chráněného dle zákona.

Praze dne 14.08.2012

doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.